

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Studijní program: N4101 Zemědělské inženýrství

Studijní obor: Agroekologie

Katedra: Katedra rostlinné výroby a agroekologie

Vedoucí katedry: prof. Ing. Vladislav Čurn, Ph.D.

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Druhé bydlení na Třeboňsku jako předstupeň
amenitní migrace

Vedoucí diplomové práce: Ing. Michael Bartoš, CSc.

Autor diplomové práce: Bc. Lukáš Kadlec

České Budějovice, 2014

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Fakulta zemědělská

Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Lukáš KADLEC**
Osobní číslo: **Z12583**
Studijní program: **N4101 Zemědělské inženýrství**
Studijní obor: **Agroekologie**
Název tématu: **Druhé bydlení na Třeboňsku jako předstupeň amenitní migrace**
Zadávací katedra: **Katedra rostlinné výroby a agroekologie**

Zásady pro vypracování:

Práce navazuje na obhájenou bakalářskou práci "Formy amenitní migrace na Třeboňsku". Hlavním cílem diplomové práce je zmapování druhého bydlení ve venkovském prostoru modelového území, jeho typologie a zjištění jeho potenciálu pro amenitní migraci.

Rámcová osnova:

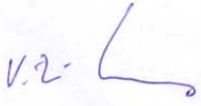
1. Úvod
2. Cíl práce a hypotéza
3. Literární rešerše
4. Použitá metodika
5. Modelové území - popis
6. Vlastní práce
 - charakteristika druhého bydlení v modelovém území
 - dotazníkové šetření uživatelů druhého bydlení
7. Diskuse výsledků
8. Závěr
9. Summary
10. Použitá literatura
11. Přílohy

Rozsah grafických prací: tabulky, grafy, schema, fotografická příloha
Rozsah pracovní zprávy: 50-60 stran textu vč. příloh
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

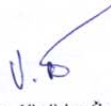
1. BIČÍK, I., VÁGNER, J., FIALOVÁ, D. (2001): Druhé bydlení v Česku. UK, Praha, 166s.
2. BARTOŠ, M., KUŠOVÁ, D., TĚŠITEL, J., NOVOTNÁ, M., KOPP, J., MACHÁČEK, J. MOSS, L.A.G., GLORIOSO-MOSS, R. (2011): Amenitní migrace do venkovských oblastí České republiky. Lesnická práce, s.r.o., Kostelec nad Černými Lesy, 196 s.
3. VÁGNER, J., FIALOVÁ, D. et al. (eds.): Regionální diferenciacie druhého bydlení v Česku. KSGR PŘF UK Praha, 167s.
4. MOSS, L. A. G., GLORIOSO, R. S., KRAUSE, A. (eds.) (2009), Understanding and managing Amenity-led migration in mountain regions. Proceedings of the Mountain Culture at the Banff Centre, Banff, Canada, May 15-19, 377 p.
5. KRANNICH, R.S., LULOFF, A.E., FIELD, D.R. (2011): People, places and landscapes. Social change in high amenity rural areas. Springer, Landscape series, Dordrecht, Heidelberg, London, New York, 167 p.
6. HENDL, J. (2005): Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Portál, Praha, 408 s.

Vedoucí diplomové práce: Ing. Michael Bartoš, CSc.
Katedra rostlinné výroby a agroekologie

Datum zadání diplomové práce: 22. února 2013
Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2014

prof. Ing. Milošlav Šoch, CSc.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA
studijní oddělení
Studentská 13
370 05 České Budějovice

prof. Ing. Vladislav Čurn, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 22. února 2013

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 19. 4. 2014

.....
Bc. Lukáš Kadlec

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji svému vedoucímu diplomové práce Ing. Michaelu Bartošovi, CSc. za odbornou pomoc, cenné podnětné připomínky a rady, poskytnuté studijní materiály, i za ochotu a prokázanou trpělivost.

Taktéž velice děkuji všem respondentům podílejícím se ochotným způsobem při vyplňování dotazníkového šetření.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá dvěma novodobými fenomény, jimiž jsou druhé bydlení a amenitní migrace. V podmínkách České republiky se tyto jevy velmi často překrývají a je tak obtížné najít ostrou hranici mezi nimi. Druhé bydlení lze pochopit jako komplex jevů a procesů, spojených s objektem, který je přechodným místem pobytu vlastníka či uživatele, využívajícího tento objekt především k rekreačním účelům. Amenitní migrace může být chápána jako migrace obyvatel za lepší kvalitou života, za lepším zdravím, pohodou, případně i zábavou. Jedná se o stěhování lidí z neekonomických důvodů a v amenitní migraci převládá směr pohybu z města na venkov. Oproti druhému bydlení se nejedná o žádnou formu dočasného pobytu, ale o trvalé usídlení. Hlavním cílem diplomové práce bylo celkové zmapování druhého bydlení v lokalitě Třeboňska a zjištění jeho potenciálu pro amenitní migraci. Cíl práce byl realizován na základě analýzy dat Českého statistického úřadu a Českého úřadu zeměměřického a katastrálního, terénním šetřením i prostřednictvím dotazníkového šetření, s následným vyhodnocením.

Klíčová slova: druhé bydlení, amenitní migrace, transformace druhého bydlení, objekt individuální rekreace, Třeboňsko

ABSTRACT

The diploma thesis deals with two contemporary phenomena, second home and amenity migration. These phenomena often overlap in the conditions of the Czech Republic, so it is difficult to find a clear border between them. Second home can be understood as a complex of phenomena and processes related to a real estate, which serves as a temporary residency for its owner or user, who uses this real estate especially for recreation purposes. Amenity migration can be defined as a migration of inhabitants with the aim to achieve a better quality of life, better health, relaxation or potentially entertainment as well. It concerns migration of people for non-economic reasons and the direction of amenity migration is predominantly from cities to the countryside. Unlike second home, it is not any form of a temporary residency, but a permanent accommodation. The main goal of the diploma thesis was to explore the phenomenon of second home in the region of Třeboňsko and to evaluate its potential for amenity migration. The goal of the work was realised on the basis of an analysis of the data of the Czech Statistical Office and the Czech Office for Surveying, Mapping and Cadastre, by means of both field research and a questionnaire survey with the subsequent evaluation.

Keywords: second home, amenity migration, transformation of second homes, residence for recreation, Třeboň region

OBSAH

1. ÚVOD	9
2. CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY	10
3. LITERÁRNÍ REŠERŠE	11
3.1 Druhé bydlení	11
3.1.1 Příčiny vzniku druhého bydlení	12
3.1.2 Faktory ovlivňující druhé bydlení	13
3.1.3 Typologie objektů druhého bydlení	14
3.1.4 Druhé bydlení v zahraničí	17
3.1.5 Vývoj druhého bydlení v Česku	18
3.2 Amenitní migrace	26
3.2.1 Formy amenitní migrace	28
3.2.2 Faktory ovlivňující amenitní migraci	29
3.2.3 Životní cyklus amenitní migrace	31
3.2.4 Typologie amenitních migrantů	33
4. METODIKA PRÁCE	35
4.1 Výběr modelového území	35
4.2 Sledované objekty druhého bydlení	35
4.3 Zdroje dat	36
4.4 Dotazníkové šetření	37
5. CHARAKTERISTIKA MODELOVÉHO ÚZEMÍ	39
5.1 Poloha a vymezení oblasti	39
5.2 Fyzicko-geografická charakteristika	41
5.2.1 Geologická charakteristika	41
5.2.2 Geomorfologická charakteristika	42

5.2.3 Klimatická charakteristika	43
5.2.4 Hydrologická charakteristika	43
5.2.5 Pedologická charakteristika	44
5.2.6 Přírodní charakteristika	45
5.3 Sociálně-geografická charakteristika	47
5.3.1 Osídlení	47
5.3.2 Obyvatelstvo	48
5.3.3 Hospodářství	50
5.3.4 Dopravní infrastruktura	52
5.3.5 Ochrana přírody a krajiny	53
5.3.6 Cestovní ruch a rekreace	54
6. VLASTNÍ PRÁCE	60
6.1 Objekty druhého bydlení SO ORP Třeboň	60
6.2 Výsledky dotazníkového šetření	64
6.2.1 Osobní údaje a údaje o trvalém bydlišti	65
6.2.2 Údaje o druhém bydlení	70
7. DISKUSE VÝSLEDKŮ	87
7.1 Porovnání periferních oblastí	87
7.2 Výsledky porovnávání lokalit	89
8. ZÁVĚR	92
9. SUMMARY	96
10. SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ	98
11. PŘÍLOHY	107

1. ÚVOD

Předkládaná diplomová práce se zabývá dvěma novodobými fenomény, jimiž jsou druhé bydlení a amenitní migrace. V podmínkách České republiky se tyto jevy velmi často překrývají a je tak obtížné najít ostrou hranici mezi nimi.

Druhé bydlení lze pochopit jako komplex jevů a procesů, spojených s objektem (či částí objektu), který je přechodným místem pobytu vlastníka či uživatele, využívajícího tento objekt především k rekreačním účelům. Je převážně spojeno s venkovským prostorem a představuje pro velkou část obyvatel tzv. „útěk“ od každodenního života v městském prostředí.

Pojem transformace druhého bydlení se v českých podmínkách objevuje na počátku devadesátých let minulého století. Tato přeměna využití objektu individuální rekreace v sobě nese dvě základní podoby, a to buď změnu na komerční využití objektu či změnu na trvalé bydlení, jež je hlavním předmětem zájmu této diplomové práce. Transformace objektu na trvalé bydlení může proběhnout několika způsoby. Například stávající objekt druhého bydlení je zcela zbourán a na stejném místě vystavěn domek pro trvalé bydlení nový. Dalším způsobem pak může být pouhá změna statusu využití objektu, a tedy minimální či zcela nulový zásah do jeho podoby. Mnohé rekreační objekty byly původně objekty trvalého bydlení (rekreační chalupy) a některé byly již dříve vystavěny tak, že pro jejich využití k trvalému bydlení není potřeba velkého fyzického zásahu do objektu.

Amenitní migrace může být chápána jako migrace obyvatel za lepší kvalitou života, za lepším zdravím, pohodou, případně i zábavou. Jedná se vlastně o stěhování lidí z neekonomických důvodů, kdy jde hlavně o důvody přírodní či kulturní. Podle těchto důvodů se rozděluje amenitní migrace na migraci za lepším životním prostředím (natural amenity) nebo na migraci za kulturními zvláštnostmi území (cultural amenity). V amenitní migraci převládá směr pohybu z města na venkov. Amenitní migranti zde hledají lepší kvalitu života a občas jsou označováni jako „hledáči životní pohody“. Existují předpoklady, že amenitní migrace je příznivá k životnímu prostředí.

2. CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

Hlavním cílem diplomové práce je zmapování druhého bydlení v lokalitě Třeboňska (analýza počtu a struktury objektů druhého bydlení) a zjištění jeho potenciálu pro amenitní migraci.

Celkového výsledku práce bude dosaženo pomocí dílčích cílů, které spočívají v:

- analýze současného stavu druhého bydlení a jeho rozsahu v zájmové lokalitě
- uskutečnění a vyhodnocení terénního dotazníkového šetření, které umožní lépe nahlédnout do situace v lokalitách z pohledu uživatelů druhého bydlení, s akcentem na transformaci objektu druhého bydlení na bydlení trvalé
- porovnání sledovaného území s výsledky realizovaných výzkumů v typově podobných lokalitách

Naplnění cílů diplomové práce umožnilo také definování níže uvedených hypotéz.

H1: 3/4 respondentů, kteří jsou nespokojeni se svým stávajícím bydlením, využívají druhé bydlení.

H2: 1/2 respondentů využívá objekt druhého bydlení do 50 km od svého trvalého bydliště.

H3: 1/3 uživatelů druhého bydlení uvažuje v dohledné době o svém trvalém přesídlení do lokality Třeboňska.

H4: 2/3 uživatelů druhého bydlení vyplňují svůj volný čas činnostmi spojenými s údržbou a úpravou objektu.

H5: Větší potenciál pro amenitní migraci (transformace objektů druhého bydlení na bydlení trvalé) představují rekreační chalupy nežli rekreační chaty.

3. LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1 Druhé bydlení

Druhé bydlení je podle BIČÍKA et al. (2001) souhrn jevů a procesů spojených s objektem nebo jeho částí, který je přechodným místem pobytu vlastníka či uživatele, využívajícího tento objekt převážně k rekreačním účelům.

Druhé bydlení dorostlo v České republice do pozice fenoménu z kulturního, ekonomického, ekologického, ale i sociologického hlediska a o Češích se tak často hovoří jako o národu chatařů a chalupářů. Důkazem, že se jedná o výjimečný trend, je počet osob mající přímou zkušenost s druhým bydlením. Podle dat Českého statistického úřadu z roku 2001 (VYSTOUPIL, 2010) bylo zjištěno, že na území České republiky se nachází 433 tisíc objektů individuální rekreace. FIALOVÁ (2004) uvádí, že přímou či zprostředkovanou zkušenost s jejich využíváním má nejméně polovina české populace a objekty druhého bydlení v ČR představují asi 20% z úhrnu všech obytných staveb.

Podle FIALOVÉ (2004) lze považovat druhé bydlení za životní styl, který je možno charakterizovat jako specifický způsob trávení volného času ve venkovském prostředí nebo v prostředí spojeném s přírodou a je odlišný od způsobu života v místě trvalého bydliště s rozdílnou strukturou spotřebních výdajů domácností.

Druhé bydlení je nutné definovat v kontextu vnitřních i vnějších okolností, které působí na jeho vývoj v daných státech odlišně. Vždyť například v České republice až do padesátých let byl pojem druhé bydlení spojován především s chatou obvykle svépomocně vystavěnou (BIČÍK et al., 2001). Definování chataření a chalupaření pouze z pozice cestovního ruchu by bylo dosti nedostačující. Tento sledovaný jev se prolíná s dalšími disciplínami – urbanizací, ekologií, architekturou, historií, ekonomii a nahlíží na zkoumanou problematiku komplexněji. Proto často hovoříme o multidimenzovaném fenoménu – multidimensional phenomenon (ROCA, 2013).

V anglické literatuře se používá pro pojem druhého bydlení výrazu „second homes“ (KOWALCZYK, 1994) a ve francouzštině „residence secondaire“. S českým pojmem však nejvíce koresponduje německé označení „Freizeitwohnsitz“.

Na počátku 21. století se též můžeme setkat i s termínem tzv. „mnohočetného bydlení“, v anglické literatuře se pro tento trend užívá pojmu „multiple dwelling“ (McINTYRE et al., 2008). Jde o pravidelné střídání obydlí do klimaticky příznivějších pásem s ohledem na roční období, kdy být „doma“ znamená na dvou nebo i více místech. Podle McINTYREA et al. (2008) se jedná o tzv. cyklickou migraci, která vytváří jakousi formu relativně trvalých závazků k daným lokalitám a k jednotlivým objektům druhého bydlení.

3.1.1 Příčiny vzniku druhého bydlení

Ve druhé polovině 19. století docházelo k procesu urbanizace, kdy se lidé stěhovali z venkovských oblastí do měst. Vyšší koncentrace obyvatel ve městech přinesla řadu ekologických problémů, které zvýšily potřebu obyvatel trávit svůj volný čas mimo město. Ve městech se zároveň projevoval suburbanizační proces, jehož důsledkem byl nárůst výstavby a zvýšení koncentrace obyvatel v okrajových částech měst. Po druhé světové válce došlo k vysídlování pohraničních oblastí německým obyvatelstvem a zároveň tyto oblasti byly částečně znovu osídlovány českým a slovenským obyvatelstvem z vnitrozemí. Opuštěný bytový fond venkovských usedlostí a chalup v pohraničí dotčeném vysídlením obyvatel německé národnosti, ale také urbanizací zasažené vnitrozemí posloužily v 60. letech minulého století jako lukrativní nabídka pro rekreační využití.

Samotný počátek využívání objektů druhého bydlení byl dán neutěšenou bytovou politikou a charakterem bytové výstavby v 50. letech minulého století. Individuální bytová výstavba byla značně potlačována a suburbanizační proces byl postupně utlumován. Lidé, často pocházející z venkova, žijící v malometrážních bytech rozsáhlých sídlišť, postrádali kontakt s přírodním prostředím. Z tohoto důvodu obyvatelé velkých měst a panelákových sídlišť začali projevovat zájem o pozemek či chatu nebo chalupu ve venkovském prostředí. FIALOVÁ (2004) hovoří o vzniku tlaku na venkovský prostor, a to především za hranicemi města v atraktivním přírodním prostředí, s možností výstavby rekreačních objektů. Tímto tlakem byl částečně znemožněný suburbanizační proces nahrazen. FIALOVÁ (2004) potvrzuje skutečnost, že se často jednalo o objekt vhodný pro trvalé bydlení, a to v mnohem

lepším standardu i životním prostředí, než poskytoval byt v centru Prahy, natož na přelidněném sídlišti.

Zavedená středisková sídelní soustava v roce 1971 narušila přirozený vývoj systému osídlení. Zavedením střediskové soustavy došlo zejména u sídel zařazených do kategorie jako „nestředisková ostatní“ k depopulaci obyvatel vzhledem k rušení či omezování základních socioekonomických aktivit (škola, školka, obchody, zdravotní středisko). Ve svém důsledku to přispělo ke změně funkce trvale obydlených sídel na sídla rekreační. Zákon o ochraně zemědělského půdního fondu umožňoval pro rozvoj města využívat pouze plochy uvnitř administrativních hranic. Z tohoto důvodu se například nachází objekty druhého bydlení vzniklé na přelomu 60. a 70. let minulého století v intravilánu obce.

Posledním významným faktorem, který přispěl ke vzniku druhého bydlení, byly přijaté úpravy v pracovněprávních vztazích. Zkrácení pracovního týdne, prodloužení placené dovolené a v současné době stále více zaměstnavateli umožňovaná volná pracovní doba a s ní možnost výkonu práce mimo pracoviště přispěly k prodlužování pobytu v objektu druhého bydlení. Na základě těchto skutečností FIALOVÁ (2004) konstatuje, že vlastní pobyt v objektu druhého bydlení nemusí mít pouze krátkodobou podobu (víkendovou), ale může trvat více dní, s čímž se setkáváme v období státních svátků, školních prázdnin či dokonce sezónních pobytů.

3.1.2 Faktory ovlivňující druhé bydlení

VÁGNER et al. (2011) uvádí faktory mající vliv na vývoj druhého bydlení. Jedná se především o politické, legislativní, ekonomické, psychologické, kulturní, sociální, demografické či subjektivní faktory.

Právní normy upravující daňovou politiku, zkrácení pracovního týdne, omezování cestování do zahraničí přispěly k rozvoji druhého bydlení. Vývoj druhého bydlení ovlivnily i sociální a ekonomické faktory (životní styl, příjem domácnosti, možnost seberealizace, sociální postavení ve společnosti, urbanizace, volný čas, dopravní dostupnost, dojíždka k objektu druhého bydlení a úroveň vybavenosti objektů druhého bydlení). Také subjektivní, individuální psychologické faktory mohou

ovlivňovat vývoj druhého bydlení, avšak jsou mnohdy determinovány rodinnými vztahy, původem či dětstvím.

3.1.3 Typologie objektů druhého bydlení

Objekty rekreace jsou vymezeny zákonem č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, konkrétně pak vyhláškou č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území. Tato vyhláška objekty druhého bydlení definuje takto: „Stavba pro rodinou rekreaci; stavba, jejíž objemové parametry a vzhled odpovídají požadavkům pro rodinou rekreaci, a která je k tomuto účelu určena; stavba pro rodinnou rekreaci může mít nejvýše dvě nadzemní a jedno podzemní podlaží a podkroví“.

Přesné vymezení objektů druhého bydlení však nikde ve stávajícím stavebním zákoně ani jeho vyhláškách není uvedeno. Zákon objekty rekreace dále nespecifikuje a dochází k zjednodušení a souhrnnému názvu „stavby pro rodinnou rekreaci“. Pouze vyhláška č. 83/1976 Sb., o obecných technických požadavcích na výstavbu definuje rekreační chaty jako stavby pro individuální rekreaci v krajině, v zastavěném území venkovského sídelního útvaru a zahrádkářské chaty. Uvedenou vyhláškou jsou upraveny definice rekreačního domku, chaty a chalupy. Rekreační chaty se mohou budovat podle této vyhlášky v zastavěném území sídelního útvaru jako novostavby neboli rekreační domky. Nebo jako stavební úpravy existujících staveb, které nejsou využívány k trvalému bydlení. V tomto případě se jedná o rekreační chalupy.

Shodné pro všechny tři rekreační objekty je, že patří mezi zařízení individuální rekreace za účelem převážně domácího cestovního ruchu, avšak realizované mimo veřejné formy cestovního ruchu (PÁSKOVÁ, ZELENKA, 2002).

BIČÍK et al. (2001) a VÁGNER, FIALOVÁ et al. (2004) vymezují tři nejzákladnější typy objektů druhého bydlení (objektů individuální rekreace):

- 1) rekreační chata
- 2) rekreační domek
- 3) rekreační chalupa

Rekreační chata je menším, uzavřeným, až na výjimky soliterním stavebním objektem postaveným a určeným pro chataření. FIALOVÁ (2004) zařazuje za určitých okolností do tohoto typu i objekty dočasně umístěné na daném pozemku (např. maringotky). Rekreační chaty jsou zařízeny k vícedennímu pobytu (možnost přespávání a vaření) a eventuálně také pro některé volnočasové aktivity. Jsou až na výjimky v osobním („rodinném“) vlastnictví a nebývají využívány komerčně (KUBEŠ, 2011). Rekreační chata je pevně spojena s pozemkem, který je většinou neoplocený, zatravněný nebo je obklopen lesy, mimo intravilán obce (KUBEŠ, 2004). Podle FIALOVÉ (2004) se chata může nacházet i v intravilánu obce, a to u nestřediskových sídel na určených plochách. Může se jednat o dřevěnou tramskou boudu z 20. let, zděnou jednopodlažní chatu s verandou nebo montovanou dřevěnou chatu či chatu se stanovou střechou charakteristickou pro období 60. – 80. let minulého století.

Chataření je formou druhého bydlení odehrávající se na chatě a v jejím blízkém okolí, spočívající především v odpočinkovém pobytu, který bývá doplněn volnočasovými aktivitami v okolní, většinou přírodně hodnotné krajině, jako jsou například procházky, sportovní rybolov, koupání, sběr lesních plodin a další, ve zvláštním případě také zahrádkaření. Chataření je nekomerční (dlouhodobý pronájem chaty je možný), hromadně neorganizovanou, rodinnou, převážně víkendovou a dovolenkovou a obvykle letně-sezónní rekreací (KUBEŠ, 2011).

Linii nebo shluk, alespoň pěti chat ležících nedaleko od sebe tvoří chatovou osadu, která je od jiné chatové osady územně oddělena. Pro každou chatovou osadu jsou charakteristické architektonicko-stavební a funkční prvky. Podle KUBEŠE (2004) chatová lokalita je shlukem či řetězcem nedaleko od sebe ležících chatových osad rozkládajících se ve specifickém a většinou chatařsky atraktivním krajinném prostředí. Shluk několika chatových osad ležících vedle sebe zhruba do jednoho kilometru v liniích nebo v pásu nivy, vodních toků nebo u vodních nádrží je definován jako chatová oblast (KUBEŠ, 2011). Každá chatová oblast je charakteristická svou hustotou chat a typem krajiny, který je dán kombinací geomorfologických, hydrografických, estetických a přírodních charakteristik. Chatová oblast je fyzicko-geografickým regionem (velikostně zhruba na úrovni geomorfologických celků, nebo povodí odpovídající rozlohy) účelně vymezeným pro analýzy chataření, především na geomorfologické či hydrografické bázi

(KUBEŠ, 2004). Jednotlivé stavební typy chat a architektonické prvky jsou odvislé od doby, ve které byly chaty postaveny. Objekty se liší půdorysem, počtem pater, sklonem střechy, vnitřním řešením i použitými materiály.

Rekreační domek je přechodným typem mezi chatou a chalupou. KUBEŠ (2004) specifikuje rekreační domek jako objekt, který lze celoročně obývat. Bývá proto využíván i k zimní rekreaci a k prvnímu bydlení nebo po určitou dobu i ke stálému bydlení. Uživatelé rekreačních domků jsou zapojeni do sídelní komunity společně s trvale bydlícími a chalupáři a svou přítomností do určité míry zmírňují následky depopulačního vývoje těchto sídel.

KUBEŠ (2004) charakterizuje rekreační domek jako převážně zděnou novostavbu, se sedlovou střechou středního sklonu s obdélníkovým půdorysem. Rekreační domek svým architektonicko-stavebním provedením je shodný s okolními domy, usedlostmi či chalupami. Podle KUBEŠE (2004) je to z toho důvodu, že je umístěvaný většinou do intravilánu podhorských a horských venkovních sídel při plném napojení na infrastrukturu obce a spoluvytváří vnější obytné prostředí těchto sídel.

Třetím typem jsou **rekreační chalupy**, které je možné definovat podle FIALOVÉ (2004) jako stavby venkovského typu, které jsou svým uspořádáním a provedením a po případné stavební úpravě vhodné pro rekreační pobyt. Chalupa je ovšem starším stavebním objektem, který původně sloužil k trvalému bydlení a většinou i zemědělskému hospodaření a až později se uplatnil v rámci „rekreačního“ druhého bydlení (KUBEŠ, 2004).

Charakteristickým rysem pro chalupáře je vytváření a upevňování vzájemných vztahů se starousedlíky založených na pomoci místních obyvatel například při zajišťování řemeslných služeb. Na straně druhé jsou chalupáři pro místní zprostředkovateli kontaktů ve městech. Chalupáři se zapojují do obecního života a považují se na rozdíl od chatařů za součást obce.

MEJSNAROVÁ et al. (2004) vymezuje hlavní pozitiva spojená se vznikem rekreačních chalup. Majitelé chalup využili objekty opuštěné trvale bydlícími obyvateli, při přestavbě svých objektů zachovali typickou venkovskou architekturu a zároveň obnovili a využívali zahrady. Přestavbou chalupy tak zajistili její využití po celý rok. Vlastníci těchto objektů méně znečišťují okolní prostředí, mají

jednoznačně vymezené vlastnictví, veřejný přístup v kategorii místní komunikace a zachovávají vysokou estetickou hodnotu objektů.

3.1.4 Druhé bydlení v zahraničí

Počátky druhého bydlení sahají až do období antiky, kdy se bohatší vrstvy obyvatel rekreovaly během letních měsíců ve svých přímořských rezidencích. K rozšíření druhého bydlení došlo po druhé světové válce nejen v Evropě, ale také v severní a jižní Americe, Asii i Austrálii. Rozvoj a podoba druhého bydlení je v celosvětovém měřítku odlišná, a to především s ohledem na využívání volného času a životního stylu jednotlivých obyvatel v různých vývojových etapách a v rozdílných politických a ekonomických podmínkách (VÁGNER, 2004).

Například podle BIČÍKA (2001) se druhé bydlení na území severní Ameriky odlišuje v diferenciaci kvality objektů individuální rekreace i ve vysoké mobilitě a síti rychlostních komunikací, které vytvářejí rekreační zázemí i do vzdáleností 500 km od trvalého bydliště. Zatímco v našich podmínkách je dojížděka do objektu druhého bydlení téměř v 80 % (BIČÍK, 2001) do vzdálenosti 41 km. Jednotlivé evropské země mají také svá specifika a charakteristické rysy druhého bydlení. V Rakousku se podílí druhé bydlení na celkovém počtu přenocování sotva jednou desetinou, což je způsobeno malým zájmem o tuto formu trávení volného času. Ve skandinávských zemích je charakter objektů a jejich lokace podle BIČÍKA (2001) podobná jako v České republice, liší se ovšem vzdálenostmi druhého a trvalého bydlení, ale také strohostí stavby a jejího vybavení. Odlišnosti nespočívají pouze v intenzitě využívání objektů, jejich vybavení, ale také v samotném typu objektu. Ve Francii a stejně tak i v okrajových částech Německa převažují zrekonstruované farmářské objekty a pro Skandinávii jsou typické sruby.

Nejednotná terminologie a přístupy k druhému bydlení působí obtíže v celosvětovém srovnávání počtu objektů druhého bydlení. Z níže uvedené tabulky, je patrné, že Česká republika patří ke skupině států s vyšším počtem objektů druhého bydlení a v přepočtu na hustotu objektů druhého bydlení se může srovnávat se zeměmi s dominantním zastoupením druhého bydlení, jako jsou Francie či Švýcarsko.

Tabulka č. 1: Počet objektů druhého bydlení ve vybraných zemích

Stát	Počet objektů druhého bydlení	Hustota druhého bydlení (počet objektů na 1 km ²)
USA	4 500 000	0,90
Francie	2 700 000	5,00
Španělsko	2 000 000	4,00
Švédsko	615 000	1,40
Finsko	500 000	1,50
Česko	396 000	5,00
Norsko	250 000	0,80
Švýcarsko	250 000	6,10
Velká Británie	200 000	0,80
Slovensko	88 000	1,90

Zdroj: VÁGNER, 2004

3. 1. 5 Druhé bydlení v Česku

Vznik a vývoj počtu objektů druhého bydlení byl a je ovlivňován socio-ekonomickými a politicko-legislativními změnami. Růst počtu objektů druhého bydlení nastal v 60. letech minulého století, největší nárůst byl zaznamenán v 70. letech, po roce 1989 počet objektů druhého bydlení klesl, avšak nepotvrdily se teorie o spjatosti druhého bydlení s charakterem totalitní společnosti (BIČÍK, 2001).

Tabulka č. 2: Vývoj počtu objektů individuální rekreace v ČR do roku 2000

Období výstavby	Počet objektů	Vývoj celkového počtu OIR
do 1930	3 000	3 000
1931 - 1945	5 000	8 000
1946 - 1955	5 000	13 000
1956 - 1965	40 000	53 000
1966 - 1971	103 000	156 000
1972 - 1980	124 000	280 000
1981 - 1990	117 000	397 000
1991 - 2000	36 000	433 000
Celkem OIR	433 000	---

Zdroj: VYSTOUPIL et al., 2010

Tento pokles byl způsoben spíše novými možnostmi a změnami v preferencích chatařů a chalupářů. V současné době VYSTOUPIL et al. (2010) konstatuje předpokládaný fakt o konci boomu druhého bydlení, a to ať již v souvislosti se změnou preferencí hodnot využívání volného času společnosti, tak i s finanční náročností této výstavby. Celkově lze konstatovat, že za posledních 10 – 15 let došlo ke stabilizaci a celkovému nasycení vývoje a prostorového utváření příměstských rekreačních zázemí zabírajících téměř čtvrtinu území České republiky.

Období do začátku 20. století

Za první objekty sloužící rekreaci a odpočinku lze považovat středověké královské rezidence, které však neplnily pouze tuto funkci (např. hrad Karlštejn). Také šlechta využívala svá sídla či záměčky k podobným účelům (např. Kratochvíle). Mnohé objekty též sloužily jako lovecké chaty, kde však majitelé z řad šlechty a bohatého měšťanstva žili jen občas a sezónně (VÁGNER, 2001).

Od konce 18. století došlo velkého významu lázeňství, které se v našich středoevropských podmínkách stalo specifickou formou rekreace a odpočinku. VÁGNER (2001) poukazuje na skutečnost, že v podstatě až do počátku 20. století byla rekreace výsadou pouze určité menší části bohatší společnosti a středních vrstev nebo spjata s činností spolkovou (Sokol, Klub českých turistů).

Období 1900 – 1920

VÁGNER (2001) konstatuje, že s rozvojem industriální společnosti, jenž měl za následek nárůst absolutního počtu i relativního podílu městských obyvatel, se počal projevovat určitý životní styl, směřující k návratu k přírodě. Pro rozličné sociální skupiny, charakterizované též rozdílným stupněm vzdělání nebo věkem byly přitažlivé různé formy „útěku z měst“, spjaté s typickými aktivitami jako rybaření, myslivost, letní a víkendové pobyty ve venkovském prostředí či jednodenní turistika. Pro nižší vrstvy a mladou generaci se naopak stalo přitažlivým táboření a stanování v přírodě a její poznávání (tramping, organizovaný skauting či „divoké zálesáctví“).

Období mezi dvěma světovými válkami

Po první světové válce se projevují na území Československa důsledky procesu urbanizace, které byly impulsem k rozvoji individuální rekreace pro širší masy obyvatel vyšších, středních i nižších vrstev. Příčinou rozvoje druhého bydlení bylo zvýšení objemu volného času zkrácením pracovní doby a prodloužením doby dovolených, které se prosazovaly již po první světové válce.

Větší objem disponibilního kapitálu městských obyvatel a snaha o prosazení určitého životního stylu (VÁGNER, 2001) přispěly k výstavbě rekreačních vil v nejcennějších a dopravně nejdostupnějších lokalitách na okraji velkých měst nebo v jejich zázemí. Majitelé své vily využívali trvale, ale i přechodně či je propůjčovali svým příbuzným nebo je pronajímali. Jevany, Roztoky, Dobřichovice, Řevnice či část údolí Sázavy od Kamenného Přívozu po Čerčany jsou příkladem lokalit s takovýmto typem objektů. Zatímco dolní tok řeky Sázavy se stal lokalitou prvních trampských či chatových osad, které vznikaly od 20. let minulého století.

Vliv na rozvoj druhého bydlení měla i politicko-ekonomická situace, kdy řada českých obyvatel byla nucena k emigraci z ekonomických důvodů v období před i po první světové válce. Po svém návratu silně ovlivněna životním stylem obyvatel ze zámoří pevně spojeným s divokou přírodou se snažila tento styl prosazovat i v našich podmínkách. Styl založený na spojení s přírodou se rozšiřoval zejména prostřednictvím skautingu a trampingu i v meziválečném období. Zájem projevovaly nižší vrstvy obyvatel, které trávily v osadách většinu nedělí a dovolených. Podle PROCHÁZKY (2001) důsledkem těchto skutečností byl postupný rozvoj chatových osad, nejprve v podobě jednoduchých dřevěných srubů.

VÁGNER (2001) uvádí, že hromadné rozšíření a obliba druhého bydlení vycházela u nás především z kořenů středních či dokonce nižších vrstev, což je považováno za jeden z významných a poněkud odlišných rysů ve srovnání s vývojem ve většině zemí světa.

Období po roce 1945 do konce 60. let

Tramping byl v období 2. světové války potírán nacistickým režimem a po skončení války komunistickou vládnoucí silou, která dávala stále více najevo, že trampování

je neslučitelné s vládnoucí ideologií. Trampy obviňovali ze šíření kosmopolitismu, kopírování amerického způsobu života, podléhání buržoaznímu romantismu a sentimentalitě a odvádění pozornosti mládeže od budovatelských úkolů (VÁGNER, PROCHÁZKA, 2004). Stávající skautské a tramské osady byly často přeměňovány v zájmu zachování na turistické a sportovní organizace, které byly komunistickým režimem tolerovány. Preferovány byly především kolektivní formy rekreace pořádané svazy nebo odbory.

Období počátku 60. let je možné považovat za období oživení skautingu a trampingu. Oproti letům minulým mohli trampové bez pronásledování orgány státu pěstovat kulturu trampingu s jeho zvyklostmi a tradicemi. S nástupem mladší generace vzniká však pestrá škála stylů trampování – od trampů dodržující pravidla až po trampy odmítající vázanost řády. Při oficiální organizaci Československého svazu mládeže vzniká tzv. Unie táborníků, která je inspirována příběhy z knih největšího představitele českého skautingu „Jestřába“ Jaroslava Foglara.

Velká část tradičního trampingu se rozplynula v rozmachu chataření a chalupaření, který byl umožněn uvolňováním venkovského domovního fondu převážně díky stěhování obyvatelstva do měst, demografickému stárnutí a vyliďňování venkova i mimo oblasti poválečného odsunu Němců. Expandovala veřejná autobusová doprava a sílil i individuální automobilismus – vše prvky s klasickým trampinem do té doby takřka neslučitelné (PROCHÁZKA, VÁGNER, 2004).

Také migrace mladé generace z venkovských obcí do podnikových bytů ve městech přispěla k rozvoji druhého bydlení. Jednalo se o chalupaření, které se rozvinulo v českých podmínkách během 50. let minulého století a patří ke specifickým rysům vývoje druhého bydlení. Tyto venkovské domky byly skupovány lidmi z měst a sloužily k rekreaci nebo zůstaly ve vlastnictví původních majitelů, kteří je využívali pouze k rekreačním účelům. Postupem času se měnil vzhled i vnitřní vybavení jednotlivých stavení, která spíše odpovídala vybavení městských bytů. Tímto také docházelo k jisté záchraně objektů venkovských usedlostí, které podle VÁGNERA (2001) představují mimořádný kulturně-historický potenciál se značnou architektonickou a estetickou hodnotou pro cestovní ruch do budoucna. Snižování podílu trvale obydlených domů ve venkovských obcích na úkor zvyšování podílu objektů, sloužících individuální rekreaci, je jedním ze základních rysů vývoje sídel

v uplynulých desetiletích, nejen v českých podmínkách. Tento trend je charakteristickým důsledkem urbanizačního procesu (VÁGNER, 2001).

Hlavní podmínkou zájmu o chataření a chalupaření patřilo především rekreačně atraktivní prostředí, dobrá dopravní dostupnost, rozšiřování automobilismu mezi širší vrstvy lidí, trvale nízké dopravní náklady, zlepšení finanční situace domácností, nabídka uvolněných objektů k chalupaření a od konce šedesátých let také zavedení volných sobot. VÁGNER (2001) uvádí i důvody politicko-společenské, například značná vázanost kolektivní rekreace, přidělování poukazů výběrové rekreace ROH pracovníkům podle odborových svazů, zpočátku tedy nikoli rodinám s dětmi (k tomu došlo později, hlavně díky mohutné výstavbě podnikových rekreačních zařízení).

Podle VÁGNERA (2001) se vlastnictví objektu druhého bydlení též stalo vítanou a výhodnou možností uložených rodinných úspor, módou a prestižní záležitostí.

Období od konce 60. let do konce 80. let

Po roce 1968 byl tramping a skauting tehdejšími úřady opět zakázán, avšak v období vrcholného socialismu paradoxně došlo k dalšímu rozmachu v podobě „skrytého trampingu“ (VÁGNER, PROCHÁZKA, 2004).

Následkem politických událostí z konce 60. let se začaly objevovat další důvody pro zvýšený zájem individuální rekreace. Značná část tehdejších obyvatel, poznamenaná těmito událostmi, nucená změnit zaměstnání, ztratila zájem o vyšší uplatnění v profesním životě, a proto se snažila seberealizovat alespoň v tom soukromém. Možnost seberealizace byla uplatňována mezi svými nejbližšími na chatách a chalupách o víkendech nebo prázdninách. Větší zájem o druhé bydlení také podpořila skutečnost omezeného cestování do zahraničí, ale i zánik mnohých organizací či spolků.

Rekreační objekty se staly místem trávení volného času, místem seberealizace a příjemného celkového dojmu. Vystala však otázka, zda se chataři či chalupáři neidentifikovali více s rekreačním objektem, nežli s bydlištěm trvalým. V tomto smyslu hovoří VÁGNER (2001) o jakési „schizofrenii bydlení“.

Období v rozmezí 70. až 80. let je charakteristické největší výstavbou objektů druhého bydlení na našem území, počet objektů druhého bydlení se za období

od 70. do 90. let zdvojnásobil, a to z důvodu tehdejší politicko-ekonomické a společenské situace.

Zvýšený zájem o druhé bydlení přispěl podle VÁGNERA (2001) k záchraně venkovských domů, o které nebyl zájem pro trvalé bydlení, a tím k udržení struktury sídel, celistvosti zastavěného území, zachování základní infrastruktury a služeb. Pro venkovskou populaci se jednalo o oživení všedního života, zachování základních služeb a infrastruktury v obci. Mohutný zájem městského obyvatelstva o objekty druhého bydlení v podobě chat či chalup neměl vždy jen pozitivní dopad. Podle VÁGNERA (2001) výstavba některých chatových osad v důsledku deregulace vedla ke vzniku rozsáhlých, architektonicky neupořádaných chatových kolonií, které způsobovaly tamnímu obyvatelstvu nemalé starosti v podobě znečišťování vodních toků a krajiny, zakládání skládek nebo porušování nočního klidu. Se začátkem a koncem víkendu či v době prázdnin a dovolených docházelo k pravidelnému periodickému pohybu obyvatelstva z měst na venkov, což vedlo k stále větší hustotě provozu.

Období konce 80. let a počátku 90. let

Na přelomu 80. a 90. let změny v politicko-hospodářských podmínkách otevřely obyvatelstvu nové možnosti a nevyhnutelně zasáhly do vývoje druhého bydlení. Se změnou v principech hodnotové orientace došlo ke změně využívání volného času. Důsledkem těchto změn bylo snižování výstavby objektů druhého bydlení, zároveň částečně došlo ke změně jejich funkce. Objekty druhého bydlení nesloužily pouze k individuální rekreaci, ale navíc byly využívány k pracovním činnostem či k případnému pronájmu.

Na straně druhé se od 90. let začal projevovat trend dlouhodobějšího využívání objektu druhého bydlení, které se podle VÁGNERA (2001) mohlo zčásti stát přechodným stádiem změny funkce objektu druhého bydlení v trvalé obývání. Nejčastěji se jednalo o občany důchodového věku, kteří se počali stěhovat částečně z ekonomických důvodů. Realizaci přesídlení dokonala i řada mladých rodin, u nichž byla tímto způsobem řešena neutěšená situace ve velkých městech.

Současné období

V současné době jsou komercializace a internacionalizace typickým trendem ve vývoji druhého bydlení, který je spojen s výstavbou apartmánových komplexů, individuálním či zprostředkovaným pronájmem chat a chalup. Tradiční chataření a chalupaření však nepozbývá na zájmu ze strany svých majitelů, dokonce se stavějí i nové roubené chalupy (POKORNÝ, 2012).

Na počátku nového tisíciletí pokračuje výstavba bytových domů s apartmánovými byty, která započala již v 90. letech. KADLECOVÁ (2009) definuje apartmánový byt jako byt v bytovém domě, který je relativně nově realizován (od konce 90. let) a slouží z velké části k rekreačním účelům. Jedná se především o vícepokojový byt s kuchyňským vybavením a ložnicí. Z dostupných informačních zdrojů je možné se setkat s termíny „ski-apartmán“, „horský byt“, „apartmánový rekreační byt“ (KADLECOVÁ, 2009). Z výše uvedených slovních spojení vyplývá, že trend apartmánových bytů se zprvu projevoval v horských oblastech.

Vznik tohoto typu rekreace souvisí s inspirací v alpských projektech a snahou developerů po velkých a snazších ziscích (KADLECOVÁ, FIALOVÁ, 2012). Móda aktivních dovolených (lyžování, turistika a cykloturistika) jsou důvodem vzniku apartmánových komplexů.

Apartmánové domy jsou stavěny v turisticky atraktivních lokalitách s hodnotným přírodním prostředím, které je výstavbou takovýchto komplexů značně deformováno a ztrácí svou atraktivitu, která byla na počátku důvodem zájmu rekreatantů. Negativně působí i velký počet ubytovacích kapacit, jejichž využití je silně koncentrováno do hlavních sezón a způsobuje nejen přelidnění dané lokality, ale také má vliv na nárazové zatížení technické infrastruktury. V období mimo hlavní sezónu zůstávají ubytovací kapacity prázdné a místní je vnímají jako místo „mrtvých domů“ či „město duchů“ (KADLECOVÁ, FIALOVÁ 2012). Sezónní výkyvy ubytovacích kapacit znamenají pro obec větší nároky na údržbu veřejných ploch, nakládání s odpady, které výrazně zatěžují obecní rozpočty.

Dalším negativně působícím faktorem je skutečnost, že nabídka služeb je pro návštěvníky velmi pestrá, zatímco pro rezidenty nejsou zajištěny ani základní služby. Předpoklad, že výstavba apartmánových bytů bude mít pro místní obyvatele

vliv na zlepšení situace, se nepotvrzuje (KADLECOVÁ, FIALOVÁ, 2012). V mnoha lokalitách nastává tzv. proces turistifikace, při kterém dochází k vytlačování základních funkcí sídla, jenž se stává destinací cestovního ruchu (PÁSKOVÁ, ZELENKA, 2002).

Dalším novým trendem druhého bydlení je timesharing, který je možné definovat jako nákup časového podílu v rekreačním objektu (KADLECOVÁ, FIALOVÁ, 2012). Jedná se o dlouhodobý pronájem rekreačního objektu během roku i na několik let dopředu (TIMOTHY, 2004). V České republice není tento typ druhého bydlení příliš rozšířen tak jako například v západní Evropě či Spojených státech.

Snad jen podnikání s podvodnými prodeji časových podílů rekreačních objektů je důvodem malého zájmu v Česku. Evropský parlament a Rada přijaly v roce 1994 Směrnici č. 94/47/ES, která zajišťuje větší právní bezpečnost spotřebitelů při uzavírání timesharingových smluv a zároveň tato právní norma upravuje práva a povinnosti subjektů nabízejících tuto formu rekreace. V roce 2002 byla tato směrnice zakotvena do právního řádku České republiky. Timesharingový způsob zajištění rekreace působí poněkud negativně již od jeho sjednávání, avšak ve srovnání s apartmánovým bytem má jistá pozitiva – pořizovací cena je nižší než u apartmánových bytů, po jisté nasycenosti nabídkou služeb, krajinou a dalšími motivy, je možné si zamluvit jiný objekt v odlišné lokalitě. Další pozitivní faktory vychází ze samotné podstaty timesharingu, který funguje na bázi hotelu, a tak do obecního rozpočtu plynou finanční prostředky z rekreačních poplatků. Pro místní obyvatele se pak stává zdrojem pracovních příležitostí.

Rozvoj soukromého podnikání přináší pro druhé bydlení další rozměr, s rozvojem forem služeb a rekreace v cestovním ruchu, se mění účel a charakter využití objektu druhého bydlení. Od individuálního rekreačního účelu přechází na vícerozměrný účel. Objekty jsou stále častěji využívány k pracovním povinnostem (jako kanceláře, dílny, sklady) nebo jako soukromé ubytovací zařízení. Rozvoj takovýchto ubytovacích zařízení rodinného typu je pro tuzemské klienty jistým protikladem k bývalým podnikovým zařízením a moderním nově vystavěným komplexům s apartmánovými byty. Zájem zahraniční klientely o starší objekty druhého bydlení, zejména chalupy narůstá (VOREL, 2004). Zahraniční turisté nejvíce vyhledávají staré roubené chalupy na atraktivních místech. Jejich zájem potvrzují realitní

kanceláře specializované na nizozemskou klientelu. Zahraniční klienti již dnes tvoří nemalé procento uživatelů objektů druhého bydlení v Podkrkonoší a na Broumovsku. V některých lokalitách Podkrkonoší dokonce převyšují počet tuzemských uživatelů. Tento trend se zřejmě bude projevovat i v budoucnu, a to i v jiných atraktivních oblastech České republiky. Potenciální zájem se dá očekávat z Belgie, sousedního Rakouska a Německa, kde již dochází k pronájmům a výstavbě nových objektů přes české majitele, např. v oblasti Lipna, Šumavy, Jindřichohradecka, Třebońska a Novohradských hor. POKORNÝ (2012) však upozorňuje na skutečnost, která se od tradičního využívání objektů druhého bydlení výrazně liší, a totiž že vymizelo chataření v surové podobě v domech bez zavedené vody a elektřiny. Lidé chtějí chalupy s koupelnou i bazénem.

Kromě propůjčování pronajímání objektů druhého bydlení již i dnes dochází ke změně využívání objektů směrem k trvalému obývání. Nejzřetelnější je zatím příklad občanů v důchodovém věku, kteří se zčásti i z ekonomických důvodů stěhují sezónně a při zajištění určitých podmínek i trvale do dřívějších rekreačních objektů. Ukazuje se však, že se může jednat i o mladé rodiny, které takto řeší neutěšenou situaci ve velkoměstech. Prokázal-li by se tento trend výrazněji i v budoucnu, mohl by výrazně přispět k zpomalení vyliďňování části venkova a k udržení architektonického rázu budov a sídel. Jako nezbytné se však většinou jeví zajištění základní dostupnosti, infrastruktury a služeb v sídle, jakož i legislativní změny v daňových a příjmových systémech obcí (VÁGNER, 2001).

3.2 Amenitní migrace

BARTOŠ, KUŠOVÁ (2005) definují amenitní migraci jako specifický typ migrace, která zpravidla směřuje z urbánního prostředí do rurálních oblastí a primárně není motivována ekonomicky, ale snahou žít v území s hodnotnějším přírodním, případně i sociálním a kulturním prostředím, a tím dosáhnout vyšší kvality života. Oproti druhému bydlení se nejedná o žádnou formu dočasného pobytu, ale o trvalé usídlení.

Termín amenitní migrace vychází z anglického „amenity migration“, kdy výraz amenity je možné přeložit jako příjemnost, půvab, krásu (HAIS, HODEK, 1992).

BARTOŠ et al. (2011) doplňuje definici amenitní migrace jako typ migrace za lepší kvalitou života, pohodou, krásou, pohodlím a v určitém smyslu slova také za zábavou i lepším zdravím.

Amenitní migrace byla předmětem výzkumu již v 80. letech minulého století, kdy v prvních vědeckých článcích bylo použito výrazu „amenities“ v souvislosti s migrací z městského prostředí do venkovských oblastí. První studie poukazyvaly na skutečnost, že amenitní migrace se projevuje výhradně v ekonomicky vyspělých zemích a je úzce spojena s osobním bohatstvím jednotlivých migrantů (MOSS, 1994).

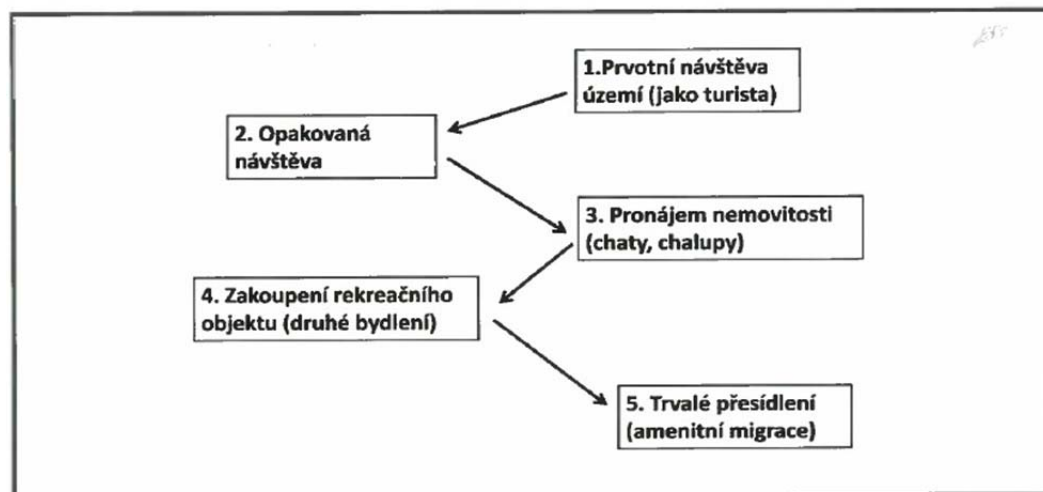
Významná konference na téma amenitní migrace se konala v kanadském městě Banff v roce 2003, jejímž cílem bylo prezentovat poznatky a výsledky z prováděných výzkumů tohoto fenoménu. Za tímto účelem byla vydána publikace „The amenity migrants: seeking and sustaining mountains and their cultures“ (MOSS, 2006), která se zabývá vznikem, příčinami, dopady amenitní migrace na pěti kontinentech v různých kulturách, odlišných klimatických a sociopolitických podmínkách. Amenitní migrace byla popsána především na příkladu oblastí severní a střední Ameriky či evropských Alp. MOSS (2006) v ní uvádí, že hlavním kritériem při hodnocení cílového území se stává očekávaný příjemný osobní prožitek, který povede ke zvýšení celkové kvality života. Tato monografie také potvrzuje skutečnost, že amenitní migrace již není výsadou pouze hospodářsky silných států a jejich občanů.

Tento typ migrace se objevuje také v České republice. BARTOŠ et al. (2011) však uvádí, že vzhledem k výrazně odlišným geografickým i kulturním podmínkám střední Evropy a specifickým politicko-sociálním podmínkám území dnešní České republiky, se vznik, vývoj a současný stav amenitní migrace u nás přeci jen odlišuje. BARTOŠ et al. (2011) dodává, že v našich podmínkách se amenitní migrace velmi často překrývá s fenoménem zvaným „druhé bydlení“, kdy je velice obtížné najít ostrou hranici mezi těmito jevy.

Druhé bydlení můžeme označit jako předstupeň amenitní migrace, kterému předcházela samotná prvotní návštěva konkrétní lokality, do které se amenitní migrant vracel opakovaně jako turista. Touha trávit v dané lokalitě více volného času vede nejprve k pronájmu chaty či chalupy, která později přechází v zakoupení

rekreačního objektu druhého bydlení. Změna funkce objektu druhého bydlení z rekreační na trvalé užívání je nazývána amenitní migrací, jejíž výše popsané kroky znázorňuje schéma č. 1. Rozdíl mezi amenitní migrací a druhým bydlením je podle BARTOŠE et al. (2011) založen na skutečnosti, že druhé bydlení nepředpokládá trvalé přesídlení do cílové lokality.

Schéma č. 1: Pět základních kroků vzniku amenitní migrace

Zdroj: STEWART, 2002, upraveno BARTOŠ et al., 2011

3.2.1 Formy amenitní migrace

Na základě motivace stanovil MOSS (2006) dvě formy amenitní migrace – **migraci za lepším životním prostředím** (natural amenities) také označovanou jako environmentální (STOJANOV, 2008) a **migraci za kulturními zvláštnostmi území** (cultural amenities).

V prvně jmenované formě se majitel nového objektu trvalého bydlení stěhuje do lokalit, kde jsou oceňovány přírodní fyzické atributy území, a to včetně pozemních a vodních lokalit, jsou rozlišovány topografické rysy, klima, kvalita ovzduší, vody a biologická rozmanitost (MOSS, 2006). Potenciální migranti vnímají a posuzují tyto objektivní parametry cílového území, avšak teprve jejich subjektivní interpretace se stává hnací silou pro migraci. Impulsem pro změnu lepšího životního prostředí je zhoršující se situace v původním prostředí. Tento typ migrace vykazuje určité společné charakteristiky s environmentálně motivovanou migrací (BARTOŠ et al., 2009). STOJANOV (2008) a STOJANOV, KAVANOVÁ (2009) uvádí

tři základní skupiny environmentální migrace podle síly tlaku zhoršujícího se prostředí. První skupinu představují environmentálně motivovaní migranti uvědomující si zhoršující se stav životního prostředí. BARTOŠ et al. (2009) dodává, že environmentální amenitní migranti jsou přesvědčeni o tom, že změna prostředí přinese jejich životu vyšší kvalitu. Jedná se o dobrovolnou formu migrace, pro kterou je charakteristická migrace z průmyslových oblastí do oblastí s kvalitnějším prostředím či do přímořských oblastí. Druhou skupinu představují environmentální přesídlenci, kteří jsou nuceni opustit svůj domov kvůli ohrožení svých životů v důsledku negativního působení environmentálních procesů, přírodních katastrof či lidské činnosti. Třetí skupinu pak představují migranti (plánovaní utečenci), kteří jsou donuceni k migraci v důsledku plánovaného rozvoje území například výstavby přehrady, výstavby technické a dopravní infrastruktury nebo jiné hospodářské činnosti.

Migraci za kulturními zvláštnostmi území lze vysvětlit jako migraci za zvyky, jazykem, gesty, estetickými projevy. BARTOŠ, KUŠOVÁ (2005) uvádějí i specifický životní styl či povahu místního společenství. Subjektivní vnímání charakteristických prvků konkrétního kulturního prostředí je do jisté míry rozhodujícím faktorem při výběru konkrétní lokality.

3.2.2 Faktory ovlivňující amenitní migraci

KOPP, NOVOTNÁ (2007) definují tři kategorie faktorů, které ve vzájemném působení stimulují nebo inhibují proces amenitní migrace.

Potenciál krajiny

Člověk využívá potenciál krajiny pro své aktivity, které mohou být konkrétními krajinnými prvky na jedné straně omezovány a na straně druhé podporovány. Z tohoto důvodu je nutné vycházet z konkrétního potenciálu krajiny pro danou aktivitu. KOPP, NOVOTNÁ (2007) uvádí, že v případě amenitní migrace je nutné posuzovat potenciál vhodnosti krajiny k trvalému bydlení, motivovaného kvalitou prostředí. Pro vyjádření přírodního potenciálu na území Spojených států amerických byl zaveden „natural amenity index“ (McGRANAHAN, 1999), který sleduje

6 základních ukazatelů – průměrnou lednovou teplotu, průměrný počet slunečních dní v lednu, průměrnou červencovou teplotu, průměrnou vlhkost vzduchu v červenci, členitost reliéfu a podíl vodních ploch na celkové rozloze (McGRANAHAN, 1999). Při výběru těchto kritérií je třeba zohlednit specifika procesu amenitní migrace v České republice dané přírodními podmínkami, socio-ekonomickými charakteristikami a historickým vývojem (KOPP, NOVOTNÁ 2007). Nejen objektivní parametry jako reliéf, krajinný ráz, přírodní předpoklady, kvalita prostředí, míra ochrany přírody jsou důležitými ukazateli při výběru lokality vhodné pro trvalé bydlení. Významnou roli představují subjektivní prvky či psychosociální faktory, které podle BARTOŠE et al. (2011) mohou vyústit do extrémů, tj. do velké obliby daného místa či ke strachu z konkrétní lokality.

Ekonomika a politika

Přestože nejsou ekonomické výhody primárním motivem stěhování „amenitních“ migrantů, jsou i možnosti zapojení do místní ekonomiky nebo možnosti udržení ekonomického statusu migrantů důležitým faktorem (KOPP, NOVOTNÁ, 2007). Pokud se ve venkovské oblasti projeví zvýšený trend amenitní migrace, může to sehrát pozitivní roli v jejich udržitelném rozvoji (NOVOTNÁ, 2013). Amenitní migranti díky svému vzdělání a také ekonomické nezávislosti mohou být pro venkovské oblasti zdrojem nabídky pracovních pozic pro místní obyvatele.

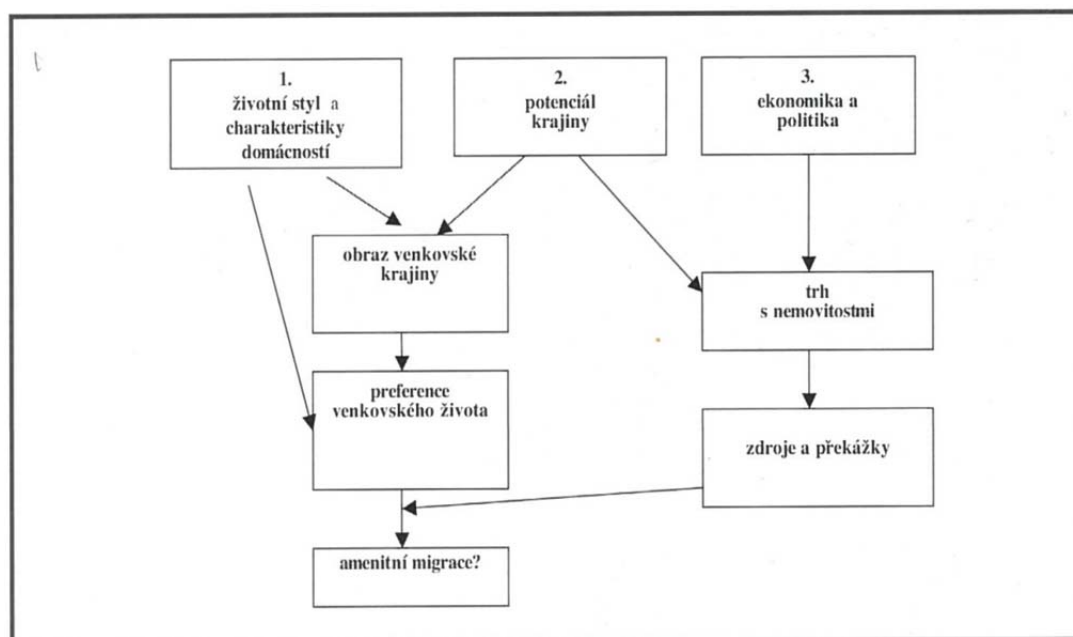
Také politické faktory od centrální až po lokální úroveň rozhodují při výběru lokality. Jedná se o dopravní politiku, daňovou politiku, nástroje ovlivňující trh s nemovitostmi či celkovou úroveň ekonomiky státu. BARTOŠ et al. (2011) upozorňuje na skutečnost, že přitažlivost venkova, spočívající na jeho určité „zaostalosti“, může být při praktickém rozhodování o změně bydliště převážena nevýhodami socioekonomického rázu. Především horší dopravní dostupnost a ekonomické problémy mohou představovat bariéru, která přitažlivost venkovských území snižuje.

Životní styl a charakteristika domácností

Faktory spojené s charakteristikou domácností, například věkovou strukturou, počtem dětí, úrovní vzdělání, příjmy, majetkem či životním stylem hrají významnou

roli při výběru cílové lokality. BARTOŠ et al. (2011) prokazuje na základě výsledků dotazníkového šetření, že preference bydlení se mění s přibývajícím věkem. Zatímco respondenti ve věkové kategorii 20 – 29 let preferují bydlení ve městech, zájem žít na venkově narůstá od věkové kategorie 30 – 39 let. S přechodem do důchodového věku lidé upřednostňují bydlení s dostupnými sociálními službami nejlépe na malém městě. Se změnou lokality je nutné přizpůsobit dosavadní městský životní styl venkovskému prostředí například zapojením se do obecního života. BARTOŠ et al. (2011) uvádí, že až dvě pětiny amenitních migrantů jsou zapojeny do místní spolkové činnosti a necelá jedna pětina do místní samosprávy. BARTOŠ et al. (2011) v prováděném šetření dále potvrzuje vazbu na vzdělání, zjistil totiž, že s vyšším vzděláním roste preference bydlení v příměstské oblasti a zároveň klesá zájem o bydlení na vesnici nebo na malém městě.

Schéma č. 2: Faktory ovlivňující amenitní migraci

Zdroj: van DAM et al., 2002, upraveno BARTOŠ et al., 2011

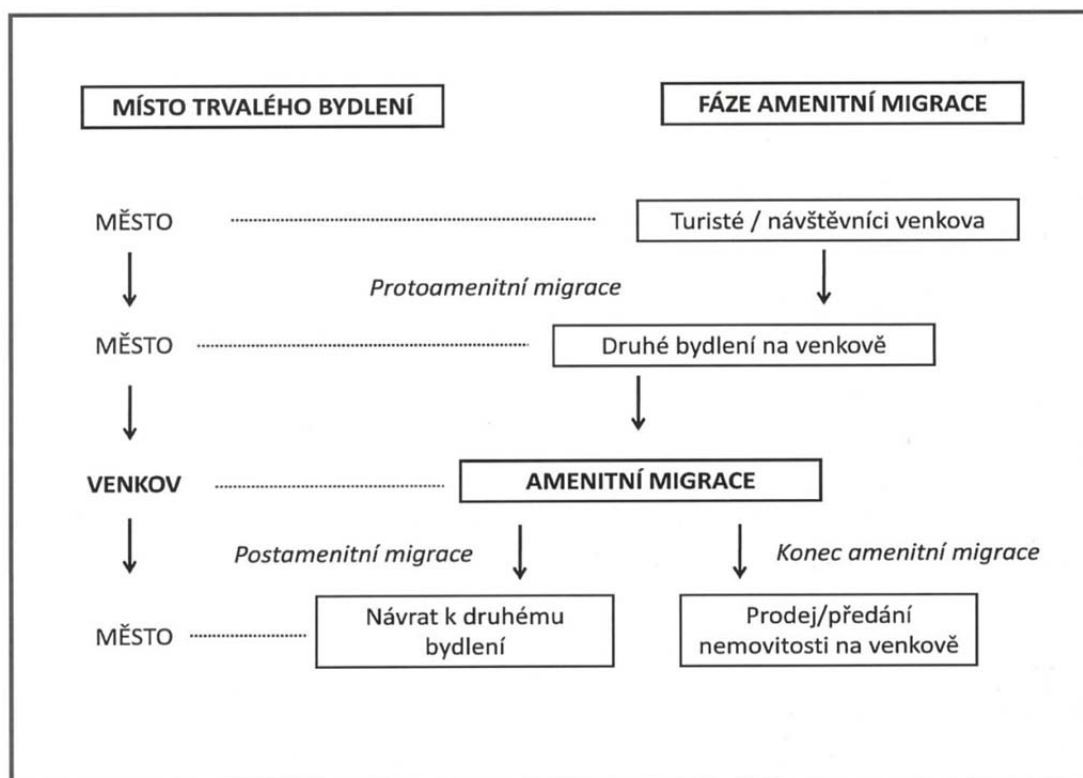
3.2.3 Životní cyklus amenitní migrace

Na základě provedeného výzkumu a vyhodnocení empirických dat dospěl BARTOŠ et al. (2011) k závěru, že amenitní migrace má vlastní životní cyklus tvořený dvěma fázemi (viz schéma č. 3). V prvotní protoamenitní fázi dochází k procesu změny v užívání objektu druhého bydlení do vlastní amenitní migrace. Protoamenitní fáze

přechází po různě dlouhé době do fáze postamenitní, v níž amenitní migranti venkovský prostor opouštějí. Buď definitivně, když nemovitost prodají či předají svým potomkům a vrátí se natrvalo k městskému způsobu života, nebo venkovskou nemovitost začnou používat pouze standardně k druhému bydlení a natrvalo žijí ve městě.

Návrat do městského prostředí může být iniciován nejrozličnějšími důvody. Impulsem může být konflikt názorů mezi dospívajícími dětmi a rodiči. Mladá generace chce využít možností nabízených městským prostředím. Nedostatečná socioekonomická infrastruktura (lékař, služby, technická a dopravní infrastruktura) může být dalším důvodem pro upřednostnění městského prostředí před prožitky z venkova. Tyto skutečnosti podporují teorii, že amenitní migrace je cyklickou součástí postmoderního životního cyklu určité části populace (BARTOŠ et al., 2011).

Schéma č. 3: Jednotlivé fáze životního cyklu amenitní migrace

Zdroj: BARTOŠ et al., 2011

3.2.4 Typologie amenitních migrantů

Na základě výzkumu provedeného BARTOŠEM et al. (2011) bylo zjištěno, že amenitní migranti se liší ekonomickým a sociálním statusem, mírou zapojení do venkovské komunity, věkem, zdrojem příjmů a dalšími skutečnostmi, na základě kterých lze definovat jednotlivé typy amenitních migrantů. BARTOŠ et al. (2011) uvádí typologii, ve které se jednotlivé typy amenitních migrantů mohou navzájem prolínat svými charakteristikami:

Typ I „Rodiny s dětmi“ – amenitní migranti koupili nemovitost na venkově, mají děti, dětství prožili na venkově, prioritou je přechod z města za „požitky“ venkova.

Typ II „Důchodci“ – trávili v lokalitě ve svém produktivním věku volný čas, v současné době se přestěhovali na venkov z různých důvodů.

Typ III „Navrácení venkovu“ – amenitní migranti vyměnili město za venkov z osobních důvodů či z vnějších vlivů (dětství strávili na venkově, dědictví nemovitosti).

Typ IV „Sociálně slabší“ – vykazují nižší vzdělání, ačkoli žijí na venkově, jejich styl života je městský. Důvodem pro změnu městského prostředí za venkovské jsou bytové a ekonomické důvody.

Typ V „Noví aktivní venkované“ – přestěhovali se na venkov za lepším životním prostředím, mají většinou vysokoškolské vzdělání, pracují v samosprávě a zapojují se do spolkové činnosti.

Typologii amenitních migrantů lze stanovit také s ohledem na motivaci a důvody přestěhování amenitních migrantů. GLORIOSO (1999) dělí amenitní migranty podle délky pobytu, vztahu k místním přírodním zdrojům a hlavnímu zdroji finančních příjmů. Podle délky pobytu jsou amenitní migranti rozlišováni na dočasné a trvalé, podle vztahu k místním zdrojům lze amenitní migranty rozdělit na ty, kteří využívají přírodní zdroje a na ty, kteří je ochraňují. Podle hlediska zdroje finančních prostředků lze rozlišit čtyři typy amenitních migrantů – zaměstnaní v místě, pracující prostřednictvím internetu či jiných technologií, finančně nezávislí a čtvrtou skupinu představují důchodci.

Na základě provedených výzkumů BARTOŠ et al. (2011) uvádí, že v České republice lze najít příklady všech typů amenitní migrace.

Činnosti amenitních migrantů mají na venkovské oblasti pozitivní, ale i negativní dopad. BARTOŠ, KUŠOVÁ (2005) uvádí jako pozitivní faktor zpomalení vysídlování venkovského prostoru spolu s udržením či rozšířením určitých služeb, zvýšení dočasných i trvalých pracovních příležitostí a ukázání příkladů nových možností obživy na venkově. Amenitní migranti mohou být zdrojem nových možností pro obec a její obyvatele například díky lepším znalostem nových informačních technologií či případnými kontakty ve městě. Negativně pak může působit vliv amenitních migrantů na životní styl venkovské populace. BARTOŠ, KUŠOVÁ (2005) se domnívají, že odlišný životní rytmus a styl, často i odlišný pohled na přírodní zákonitosti může vést až k narušení tradičního venkovského života a ohrožení specifického kulturního potenciálu venkova.

4. METODIKA PRÁCE

Metodika diplomové práce kombinuje prvky zpracování **analytické** (studium literatury dané problematiky s následnou rešerší, včetně získaných dat modelového území a vytvoření dotazníku), **syntetické** (shrnutí a vyhodnocení dat z dotazníkového šetření) a **aplikační** (využití statistických dat a vyvrácení či nevyvrácení stanovených hypotéz).

4.1 Výběr modelového území

Výzkum druhého bydlení byl realizován na území správního obvodu obce s rozšířenou působností Třeboň, který se nachází v okrese Jindřichův Hradec v Jihočeském kraji. Ačkoli se mohla nabízet i ucelená lokalita chráněné krajinné oblasti Třeboňsko, z důvodu větší rozlohy tohoto území (mimo okres Jindřichův Hradec zasahuje i do okresů České Budějovice a Tábor) a z důvodu nepřehlednosti výsledných statistických dat, bylo od zkoumání v celé této oblasti upuštěno.

Diplomová práce se zabývala šetřením ve venkovském prostoru modelového území. Z výzkumu pak bylo pro potřeby práce vyjmuto pouze samotné město Třeboň (část obce Třeboň I a Třeboň II). Objekty druhého bydlení byly v celém správním obvodu ORP Třeboň, vyjma chatových oblastí v katastrálních územích obcí Smržov, Staňkov či Hamr, rozmístěny víceméně rovnoměrně. Snahou výzkumu bylo, prostřednictvím dotazníkového šetření, toto rovnoměrné rozmístění rekreačních objektů respektovat a využít k šetření území všech sledovaného území.

4.2 Sledované objekty druhého bydlení

Předmětem výzkumu druhého bydlení se primárně staly objekty označené číslem popisným nebo číslem evidenčním, kterých bylo využíváno k rekreaci. Šetření se zaměřilo na typologii objektu:

- rekreační chata
- rekreační domek
- rekreační chalupa

Předmětem zjišťování objektů druhého bydlení, ačkoli využívaných k rekreaci, se nestaly budovy bez čísla popisného i čísla evidenčního, tj. všechny zahrádkářské chaty, potenciálně mobilní rekreační chaty, podnikově-rodinné rekreační chaty, chaty spolků, chaty hromadných ubytovacích zařízení aj.

4.3 Zdroje dat

Primární data o počtu rekreačních objektů byla získána kombinací dat z Českého statistického úřadu a z Českého úřadu zeměměřického a katastrálního.

Český statistický úřad

Dostatečně vypovídající informace o počtu objektů druhého bydlení bylo možné čerpat ze Statistických lexikonů obcí ČR 1992 a 2008 obsahující výsledky ze Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) z let 1991 a 2001. Výsledky SLDB 1991 přinesly vůbec první kvalitnější souhrnná data o počtu objektů individuální rekreace. Z množství informací uvedených v tomto lexikonu (1992) byly podstatné tři údaje. Sloupec č. 17 zahrnoval počet rekreačních chat a rekreačních domků. Sloupec č. 18 uváděl počet rekreačních chalup vyčleněných z bytového fondu a sloupec č. 19 pak rekreační chalupy nevyčleněné z bytového fondu (BIČÍK et al., 2001). V následujícím SLDB 2001 se situace nezopakovala. Zjišťován byl pouze důvod neobydlenosti objektu a jednou z možností bylo rekreační využití (VÁGNER, FIALOVÁ et al., 2004).

Statistický lexikon obcí ČR 2013, který prezentoval nejaktuálnější výsledky sčítání (SLDB 2011), pak počet neobydlených rodinných domů (naprostá většina rekreačních chalup) určených k rekreaci nevykázal vůbec. Český statistický úřad nicméně těmito daty, která jsou zpoplatněná, disponoval. Tato data se pak stala základem výstupu o nejaktuálnějším počtu objektů druhého bydlení se statutem budovy s číslem popisným.

Český úřad zeměměřický a katastrální

Druhým nejvýznamnějším poskytovatelem informací o počtu objektů druhého bydlení byl Český úřad zeměměřický a katastrální. Pro získání souhrnných dat o počtu objektů druhého bydlení (nejen budov s číslem popisným) byl potřeba znát

i počet budov s číslem evidenčním, kterými bývají nejčastěji označovány rekreační chaty a rekreační domky. Pro stanovení přesného počtu budov s číslem evidenčním, využívaných jako staveb pro rodinnou rekreaci, bylo nutné nahlédnout do aplikace Veřejného dálkového přístupu (VDP) k datům Registru územní identifikace, adres a nemovitostí (RÚIAN) Českého úřadu zeměměřického a katastrálního. Kontrola počtu budov s číslem evidenčním, které jsou určeny k rekreaci, pak byla realizována jednotlivě u každé obce ORP Třeboň (včetně všech jejich případných dalších částí) náhledem přes detail stavebního prvku či přes detail prvku v mapě VDP. Každá jednotlivá obec si mohla rozhodnout, jaký statut budově přidělí. Například město České Velenice vykazovalo 306 budov s číslem evidenčním, ale ani jedna nebyla stavbou pro rodinnou rekreaci. Naproti tomu obec Hamr evidovala 70 budov s číslem evidenčním a vykazovala staveb pro rodinnou rekreaci všech 70 (viz tabulka č. 11).

Kombinace těchto dvou souborů dat (ČSÚ k 26. 3. 2011 a ČÚZK k 18. 3. 2014) stanovila aktuální celkový počet evidovaných objektů druhého bydlení správního obvodu ORP Třeboň (viz tabulka č. 12).

4.4 Dotazníkové šetření

Statistické prameny vycházející z dat ČSÚ a ČÚZK poskytovaly informace pouze o počtech objektů druhého bydlení, což bylo pro hlubší výzkum zcela nedostatečné. Vhodným prostředkem pro doplnění potřebných informací bylo právě dotazníkové šetření. Pro výzkum druhého bydlení s akcentem na amenitní migraci byl zkonstruován dotazník, který byl částečně převzat jako „standardizovaný dotazník pro komplexní výzkum druhého bydlení“ (VÁGNER, FIALOVÁ et al., 2004). V kratší podobě je tento dotazník používán a ověřován v mnoha dalších studiích, což umožňuje vzájemná srovnání výsledků výzkumu. Zkonstruovaný dotazník byl dále inspirován otázkami z dotazníkového formuláře výzkumu amenitní migrace – „Amenitní migrace do venkovských oblastí ČR“ (BARTOŠ et al., 2011) a též doplněn o otázky vlastní.

Dotazník (viz příloha DP č. 1) se skládal z 34 otázek, které byly rozděleny do dvou hlavních tematických okruhů. Široce pojatá první část dotazníku byla zaměřena na informace o objektu a pozemku spolu se způsobem nabytí, frekvenci užívání objektu, vzdálenosti od místa trvalého bydliště, způsobu dopravy, znalosti vlastních

sousedů, zapojení do spolkové nebo zájmové činnosti, účasti na místních akcích, způsobu trávení volného času, využití pozemku pro chov zvířat nebo pěstování rostlin, spokojenosti s nejbližším okolím, problémech v okolí či o nepostradatelnosti určitého zařízení v místě. Stěžejní otázky výzkumu pak byly zaměřeny na informace o nutných podmínkách „přiměřené“ vybavenosti obce s ohledem na trvalé bydlení, důvodech ovlivňujících rozhodnutí trvale přesídlit, možnosti užívat z hlediska stavebně-technického stávající objekt k trvalému bydlení, realizaci přesídlení do lokality Třeboňska s využitím jiného objektu nežli stávajícího či o budoucím využití stávajícího objektu (akcent na transformaci druhého bydlení na bydlení trvalé). Druhá část dotazníku byla věnována informacím o trvalém bydlišti respondenta a identifikačním otázkám o jeho osobě.

Dotazníkové šetření bylo realizováno v období od června do října roku 2013. Výběr respondentů byl prováděn metodou náhodného výběru v kombinaci s výběrem na základě dostupnosti (HENDL, 2005). Před zahájením samotného dotazování byl respondentům vysvětlen důvod dotazníkového šetření pro potřeby diplomové práce a byla jim přislíbena záruka anonymity při zpracování individuálních dat. Vyplňování dotazníkových formulářů bylo prováděno pomocí strukturovaných rozhovorů a vždy byl použit osobní kontakt. Minimální doba řízeného rozhovoru pak činila 20 minut. Při osloveném počtu 118 osob bylo, až na malé výjimky (11 osob), na tyto otázky zodpovězeno víceméně ochotně. K analýze statistických dat dotazníkového šetření pak bylo využito celkem 107 dotazníků. Nutno podotknout, že ke každému jednotlivému objektu druhého bydlení, se ve všech případech vyjadřovala pouze jedna osoba.

Získaná data byla analyzována, vzájemně komparována a následně vyhodnocena. Pro zpracování výsledků a jejich interpretaci byl využit program Microsoft Excel 2010. Z těchto získaných dat byly vyvozeny závěry k předem stanoveným hypotézám a využity údaje k naplnění cílů práce.

5. CHARAKTERISTIKA MODELOVÉHO ÚZEMÍ

5.1 Poloha a vymezení oblasti

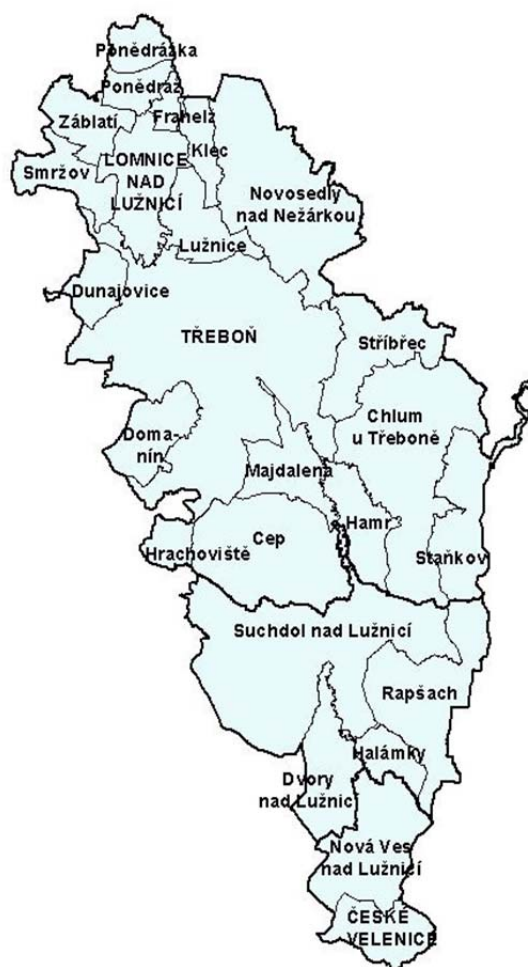
Správní obvod obce s rozšířenou působností (SO ORP) Třeboň se nachází v jihovýchodní části Jihočeského kraje v okrese Jindřichův Hradec při hranicích s Rakouskem. Zaujímá celkovou rozlohu 538,14 km² s počtem obyvatel 25 026 osob (k 31. 12. 2012). Ve sledovaném území je 25 obcí (z nichž 4 mají statut města – Třeboň, Suchdol nad Lužnicí, České Velenice, Lomnice nad Lužnicí a 1 statut městyse – Chlum u Třeboně) na 43 katastrálních územích. SO ORP Třeboň je dále rozdělen na 3 správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem, jimiž jsou České Velenice, Suchdol nad Lužnicí a Třeboň (ČSÚ [online], 2014).

Obrázek č. 1: Vymezení SO ORP Třeboň v rámci Jihočeského kraje; SO ORP Třeboň

Administrativní mapa správního obvodu Třeboň

(stav k 1. 1. 2003)

- hranice obvodů pověřených obecních úřadů
- hranice obcí

Zdroj: ČSÚ [online], 2014

Tabulka č. 3: Charakteristika obcí SO ORP Třeboň (k 31. 12. 2012)

Název obce	Nadm. výška	První písemná zpráva	Počet katastrů	Počet částí obce	Počet ZSJ	Vzdálenost od krajského města v km	Vzdálenost od obce s rozšířenou působností v km
SO ORP Třeboň celkem	x	x	43	46	86	x	x
Cep	461	1404	1	1	1	32	15
České Velenice	489	1387	1	1	1	51	37
Domanín	452	1367	1	1	2	22	7
Dunajovice	458	1376	1	1	1	20	7
Dvory nad Lužnicí	461	1780	1	1	1	41	26
Frahelž	427	1549	1	1	1	29	14
Halámky	462	1783	1	1	1	42	25
Hamr	450	1614	1	1	2	38	16
Hrachoviště	458	1390	1	1	1	28	12
Chlum u Třeboně	492	1399	4	4	10	43	18
Klec	414	1388	1	1	1	28	13
Lomnice nad Lužnicí	424	1265	1	1	1	25	10
Lužnice	426	1371	1	1	1	26	7
Majdalena	438	1397	1	1	3	34	12
Nová Ves nad Lužnicí	474	1323	2	2	5	46	31
Novosedly nad Nežárkou	460	1359	3	3	5	33	13
Ponědraž	425	1259	1	1	1	30	16
Ponědražka	423	1433	1	1	1	32	18
Rapšach	472	1338	2	2	4	42	24
Smržov	434	1367	1	1	1	26	13
Staňkov	470	1654	1	1	2	44	22
Stříbřec	442	1415	3	3	3	37	13
Suchdol nad Lužnicí	454	1362	5	6	11	37	19
Třeboň	434	1240	6	8	25	24	x
Záblatí	423	1358	1	1	1	28	18

Zdroj: ČSÚ [online], 2014

Vyjma Velenicka je celá lokalita SO ORP Třeboň nedílnou součástí chráněné krajinné oblasti (CHKO) a biosférické rezervace Třeboňsko. Podstatná část CHKO s rozlohou 700 km² leží v okrese Jindřichův Hradec, okrajově zasahuje do okresů Tábor a České Budějovice. Třeboňsko je jedna z mála CHKO vyhlášených v rovinnaté krajině po staletí kultivované člověkem. Přesto se zde zachovaly mimořádně cenné přírodní hodnoty. Na mnoha místech lze dosud hovořit o harmonické krajině, kde jsou lidské aktivity v určité rovnováze s přírodou (AOPK [online], 2014).

Tabulka č. 4: Charakteristika obcí SO ORP Třeboň dle plošné výměry (k 31. 12. 2012)

Název obce	Výměra celkem v ha	Zemědělská půda celkem v ha	Z toho orná půda v ha	Z toho TTP v ha	Lesní půda v ha	Vodní plochy v ha	Zastavěné plochy v ha	Ostatní plochy v ha
SO ORP Třeboň celkem	53814	17616	11216	5923	25050	6983	502	3663
Cep	3547	547	392	150	2637	198	10	155
České Velenice	1209	261	64	171	738	22	35	153
Domanín	1242	553	434	104	309	287	10	83
Dunajovice	818	534	482	42	221	29	7	27
Dvory nad Lužnicí	1564	499	87	403	849	30	8	177
Frahelž	301	198	172	20	41	24	6	33
Halámky	690	145	68	71	495	22	5	23
Hamr	1194	218	90	119	853	46	9	70
Hrachoviště	490	336	282	51	101	24	5	25
Chlum u Třeboně	4738	1442	789	600	2010	919	48	318
Klec	632	139	44	87	98	339	7	51
Lomnice nad Lužnicí	1889	1169	999	136	37	508	26	149
Lužnice	1214	660	595	55	363	90	11	90
Majdalena	1295	236	129	94	863	45	9	142
Nová Ves nad Lužnicí	2376	606	209	388	1342	56	11	361
Novosedly nad Nežárkou	4467	1307	842	433	2783	217	26	135
Ponědraž	580	312	253	54	68	159	5	36
Ponědrážka	637	325	261	58	129	139	6	37
Rapšach	2838	1012	568	432	1588	30	16	191
Smržov	1090	316	265	45	444	280	7	42
Staňkov	1888	216	163	45	1205	418	6	42
Stříbřec	1896	949	613	310	487	363	19	79
Suchdol nad Lužnicí	6355	2204	1357	769	3260	308	68	514
Třeboň	9836	3005	1814	1105	3942	2064	135	689
Záblatí	1028	428	242	180	187	366	6	42

Zdroj: ČSÚ 2014, vlastní zpracování

5.2 Fyzicko-geografická charakteristika

5.2.1 Geologická charakteristika

Podloží Třeboňské pánve je budováno horninami moldanubika. Ty tvoří nejen skalní podklad sedimentární části Třeboňské pánve v její západní polovině, ale významně vystupují na povrch v její východní polovině v Kardašorečické pahorkatině. Jsou to jednak metamorfované horniny předprvohorního stáří, jednak granitoidy moldanubického plutonu, které jsou prvohorního stáří. Tektonicky podmíněná pánve

je vyplněna sedimenty druhohorního (svrchní křída) až třetihorního stáří. Svrchnokřídové sedimenty, především klikovské souvrství, jsou nejrozsáhlejší a nejmocnější výplní Třeboňské pánve a tvoří různě barevné pískovce, slepence, jílovce, prachovce, jíly a písky různé zrnitosti a různého stupně zpevnění. Třetihorní sedimenty vystupují na povrch na podstatně menší ploše (především západní část Třeboňska) a jsou tvořeny různě zbarvenými a zrnitými jíly, písky, diatomity a křemenci. Z kvartérních usazenin jsou plošně nejrozsáhlejší pleistocenní pokryvy fluviálních štěrků a písků v říčních nivách Lužnice a Nežárky. K holocenním sedimentům patří nejmladší vrstvy fluviálních štěrků a písků, nivní a svahové hlíny, sedimenty vodních nádrží, kyselá slatiny a oligotrofní rašeliny. Z hlediska ochrany přírody jsou pozoruhodné váte písky, vzniklé zřejmě koncem posledního glaciálu nebo v postglaciálu navátím z naplavenin Lužnice a Nežárky. Třeboňská rašeliniště se vyvíjela od konce posledního glaciálu na místech s příhodnou konfigurací terénu a málo propustným podložím (ALBRECHT et al., 2003).

5.2.2 Geomorfologická charakteristika

Území Třeboňska náleží podle geomorfologického členění (DEMEK et al., 1987) do provincie Česká vysočina a Českomoravské soustavy, na kterou při jižním okraji Třeboňska navazuje Šumavská soustava. Většina území potom patří do oblasti Jihočeských pánví, do celku Třeboňská pánev. V západní sedimentární části Třeboňské pánve se projevuje převážně plochý reliéf podcelku pánve Lomnické, ve východní části (na pevném skalním podloží tvořeném horninami krystalinika) se projevuje zvlněný reliéf Kardašověčické pahorkatiny. Třeboňská pánev má mírný sklon od jihu k severu. Od níže položené pánve Českobudějovické ji odděluje vyvýšený Lišovský práh. Nadmořská výška území se pohybuje od 421 do 550 m n. m. Východní okraj oblasti na východ od Lužnice podél příhraniční oblasti s Rakouskem patří v téže provincii a soustavě již k oblasti Českomoravská vrchovina, do celku Javořická vrchovina (AOPK [online], 2014).

5.2.3 Klimatická charakteristika

Většina území Třeboňska patří do mírně teplé klimatické oblasti, do klimatických jednotek s dlouhým teplým létem a krátkou, mírně teplou zimou (QUITT, 1971). Průměrná roční teplota vzduchu je ve střední části území 7,8 °C a průměrné roční úhrny atmosférických srážek dosahují 570 mm (ALBRECHT et al., 2003). Průměrná délka trvání souvislé sněhové pokrývky je 50-60 dní s maximem 20-30 cm. Převládají západní a jihovýchodní větry (AOPK [online], 2014).

Celkově je klima Třeboňska do jisté míry specifické a odlišuje se od okolních oblastí, což je dáno polohou a geomorfologií území i velkým zastoupením vodních ploch. Průměrná roční teplota je zde vyšší, než by odpovídalo nadmořské výšce, je zde delší i skutečná délka slunečního svitu. Častý je výskyt vydatných srážek v letním období. Pro Třeboňskou pánev je charakteristický častý výskyt inverzních situací s bezvětřím, kdy dochází zejména v chladnější části roku k delším obdobím se stagnací vzdušných mas v pánvi. V těchto situacích se vyskytují rovněž časté mlhy. Nepříznivý vliv inverzních situací s nedostatečnou ventilací nemá na Třeboňsku naštěstí tak silný vliv na znečištění ovzduší, neboť se zde vyskytuje velmi málo větších emisních zdrojů. Případné problémy mají lokální charakter, např. v centrech obcí s lokálním vytápěním na pevná paliva nebo v bezprostřední blízkosti zatíženějších komunikací (AOPK [online], 2014).

5.2.4 Hydrologická charakteristika

Přírozenou osou území a tokem odvodňujícím podstatnou část Třeboňské pánve je řeka Lužnice. Délka toku v CHKO je 75 km, přičemž v horní části až po rybník Rožmberk bohatě meandruje. V této části území se rovněž nachází přes 500 trvale zavodněných tůní a starých meandrů. Dalším relativně větším tokem je řeka Nežárka, která odvodňuje v délce 34 km severovýchodní část CHKO (JENÍK et al., 1996). Další významnější vodní toky jsou Dračice (12 km v CHKO) a Košťěnický potok (10 km). Vedle těchto přírodních toků je pro Třeboňsko charakteristická nesmírně složitá síť umělých stok a kanálů. Slouží k vypouštění a napájení rybníků, které jsou charakteristickým krajinným fenoménem oblasti a základem tradičního třeboňského

rybářství založeného na chovu kaprů. Nejznámější umělé kanály jsou Nová řeka s délkou toku 13,5 km a Zlatá stoka s délkou 47 km (AOPK [online], 2014).

Ze 465 rybníků na území CHKO o celkové rozloze 7484 ha je největší Rožmberk. Dalšími významnými rybníky jsou kupříkladu Horusický velký, Svět, Velký Tisý, Hejtman, Staňkovský, Opatovický, Záblatský, Káňov. Celkem tvoří rybníky 16 rybníčních soustav (např. Nadějská, Chlumecká). Většina rybníků pochází z 16. století, kdy na Třeboňsku působili významní rybníkáři – Štěpánek Netolický, Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan a Mikuláš Ruthard z Malešova (HULE, 2003).

5.2.5 Pedologická charakteristika

Půdní poměry Třeboňské pánve se výrazně odlišují od obdobně utvářených celků. V rámci Čech jde o nejrozsáhlejší území, kde se jako půdotvorný substrát uplatňují především nezpevněné předkvartérní sedimenty na úkor obvyklých zvětralin pevných hornin, případně kvartérních pokryvů. Třeboňsko je v Čechách největším souvislým areálem půd s velkým vlivem vody. Rozšířené jsou pseudogleje a gleje. Zejména rašelinné půdy jsou zde z celých Čech nejpočetnější a vytvářejí plošně největší souvislé celky. Vedle severočeské pískovcové oblasti je Třeboňsko druhým nejvýznamnějším územím s častým zastoupením hnědých půd v relativně nízké nadmořské výšce. Území se rovněž vyznačuje i hojným zastoupením extrémně lehkých půd na písčitém podloží. Vzhledem k charakteru geologického podloží s výrazným nedostatkem vápníku i hořčíku a obecně nízkým obsahem živin bylo Třeboňsko původně územím velkoplošně na živiny chudé. Celá oblast byla dosycována živinami ze zemědělské a rybářské činnosti až v posledních desetiletích, kdy dochází k postupné plošné eutrofizaci původně chudých půd a vod. Nízká přirozená úrodnost písčitých, jílovitých a rašelinných půd nepříliš vhodných pro zemědělské využití je také příčinou toho, proč na Třeboňsku zůstaly až do dnešní doby zachovány v rovinate krajině v relativně nízké nadmořské výšce rozsáhlé souvislé lesní celky i rybníční soustavy (AOPK [online], 2014).

5.2.6 Přírodní charakteristika

Třeboňsko má oproti ostatním chráněným územím u nás i ve světě dosti odlišný charakter. Nejedná se o původní, minimálně narušené území, ale o oblast od středověku intenzivně přetvářenou, která je dnes ve stadiu druhotné biologické rovnováhy (JENÍK et al., 1996).

V době před kolonizací (přibližně do 12. století) byla téměř celá plocha Třeboňska pokryta různými typy lesů. Tyto souvislé porosty byly jenom místně přerušeny otevřenými plochami močálů podél řek a rašeliništi na výstupech pramenů. Voda, ať již podzemní nebo povrchová, byla významným faktorem utváření krajiny Třeboňska a dávala mu jeho specifický charakter i vlastnosti. S příchodem člověka začalo nejen mýcení lesů a vysušování pozemků, ale především zakládání rybníků. Stavbou vodních nádrží na místě původních močálů a vlhkých lesů však člověk nevyhubil dříve zde žijící druhy rostlin a živočichů, protože okraje těchto nádrží původní biotopy do jisté míry nahradily. A opět zde vznikly biotopy různých typů nádrží charakteru mělkých jezer, resp. biotopy kulturní krajiny obsazené postupně druhy, které na Třeboňsku v poledové době silně ustoupily nebo zde předtím nežily. Těmito hospodářskými zásahy nebyla zasažena celá oblast, kdy rašeliniště a suché biotopy zůstaly vesměs zachovány. Také v lesních porostech, i když byla jejich druhová skladba výrazně změněna ve prospěch jehličnanů, dodnes přežila většina původní flóry a fauny (JENÍK et al., 1996).

Flóra Třeboňska

Z ohrožené flóry Čech roste na území Třeboňska téměř 400 druhů, z nichž 104 patří mezi chráněné (35 ohrožených druhů, 34 silně ohrožených druhů a 34 kriticky ohrožených druhů). Z hlediska výskytu jednotlivých druhů rostlin patří k nejcennějším stanovištím na Třeboňsku rozsáhlé jehličnaté a listnaté lesy, mokřadní a rašelinné louky, rašeliniště či ekosystémy stojatých a tekoucích vod (JENÍK et al., 1996).

Místní specialitou lesních porostů je lokální varieta borovice lesní s rovným štíhlým kmenem, která se větví pouze ve vrcholové části. Další zvláštností je výskyt borovice blatka. Porosty borovice lesní a borovice blatky tvoří rozsáhlé rašelinné lesy, v nichž se nachází největší česká populace rojovníku bahenního. V listnatých lesích

Třeboňska se zachovalo poměrně velké množství druhů kvetoucích rostlin, jako je například kopytník evropský, lilie zlatohlavá, vzácná vratička měsíční, nebo hvozdík pyšný. V lužních lesích či při okraji třeboňských rybníků rostou též vzácné druhy (ďáblík bahenní, kaprad' hřebenitá či kapradiník bažinný). Velmi pestrým druhovým složením se vyznačují třeboňské rašelinné a květnaté louky. Roste zde celá řada druhů, které se v současnosti vyskytují už jen na několika málo izolovaných stanovištích a jsou ohrožené úplným vyhubením, např. vstavač kukačka, hlízovec Loeselův či hrotnosemenka bílá. Rašelinné louky Třeboňské pánve se vyznačují výskytem hmyzožravých rosnatek a rostlinstvo rašelinišť pak výskytem velkého množství druhů mechorostů. Mezi vzácné druhy mechů patří rašeliník tupolistý nebo plstnatec rašelinný. Typické jsou také rostliny z čeledi vřesovcovitých (rojovník bahenní, vlochyně bahenní, brusinka obecná). Z květeny stojatých a tekoucích vod se zde vyskytuje vzácný stulík malý, dále stulík žlutý či leknín bílý. Ve vodním prostředí se též nachází několik druhů masožravých bublinek (JENÍK et al., 1996).

Fauna Třeboňska

K vzácným druhům bezobratlých, které jsou úzce navázány na rašeliniště, patří např. různé druhy motýlů (modrásek stříbroskvrnný, žlutásek borůvkový), píďalek a můr. Dále pak cenné druhy střevlíků, drabčků, chrostíků, vážek či pavouků. K dalším cenným oblastem Třeboňska z hlediska výskytu bezobratlých živočichů patří malé stepní ostrůvky, které se nachází v písčinych lokalitách okolo řeky Lužnice a na vyšších partiích šterkových teras s výskytem cenných druhů motýlů (okáč voňavkový). Dále se zde vyskytují teplomilné druhy kutilek, včel a vos. Pestrá společenstva bezobratlých živočichů vázaných na mokřadní ekosystémy najdeme na březích třeboňských rybníků či řek. Vyskytuje se zde řada druhů vážek, chrostíků, střechatek, pavouků či korýšů. Z motýlů je to např. bělopásek topolový či ojedinělá populace bělopáska tavolníkového, která se v Čechách vyskytuje jen na Třeboňsku (JENÍK et al., 1996).

V čistých úsecích řeky Lužnice a jejích slepých ramenech či v podhorské říčce Dračici se vyskytují vzácné druhy ryb (lipan podhorní, sekavec písčný, mřenka mramorovaná nebo piskoř pruhovaný). Díky značnému počtu vodních ekosystémů je zde poměrně velké množství obojživelníků. K nejcennějším ohroženým druhům

patří ropucha krátkonohá, čolek velký a kuňka ohnivá. Žije zde relativně málo druhů plazů, z nichž nejohroženější je užovka hladká a typickým druhem zmije obecná a slepýš obecný. Obrovské množství rybníků, umělé kanály a další vlhká stanoviště tvoří z Třeboňska významnou lokalitu pro vodní ptáky nejen na území České republiky, ale i v rámci celé střední Evropy. Celkem zde bylo zaznamenáno 182 druhů hnízdících ptáků. Vodní plochy Třeboňska však slouží i dalším druhům jako zimoviště, případně jako zastávka při migraci. K nejtýpičtějším řádům patří brodiví (volavka popelavá, volavka bílá, čáp bílý, čáp černý, kvakoš noční). Známým a často diskutovaným je výskyt kormorána velkého z řádu veslonohých, který na Třeboňsku hnízdí od roku 1983. V současnosti jsou jeho stavy regulovány. Třeboňská pánev se také může chlubit výskytem vzácného druhu dravce – orla mořského. V oblasti se vyskytuje přibližně padesát druhů savců. Většinou jsou to druhy více či méně hojné po celém území ČR. Za významný druh je možno považovat především celoevropsky ohroženou vydru říční. Největším savcem je los evropský, který se zde pravidelně vyskytuje od počátku sedmdesátých let minulého století (JENÍK et al., 1996).

5.3 Sociálně-geografická charakteristika

5.3.1 Osídlení

První stopy člověka na Třeboňsku jsou datovány do střední doby kamenné (mezolitu). Ostrůvkovité osídlení registrují archeologové na Třeboňsku také v neolitu, především kolem hlavních komunikačních os (okolí řeky Lužnice). Jádrem oblasti však zůstalo trvale neosídlené a pralesy zde vytrvaly až do raného středověku (ALBRECHT et al., 2003).

Středověká kolonizace území a osídlení sahá do 12. století, kdy oblastí Třeboňska vedly Vitorazské stezky a na jedné z nich vzniklo město Třeboň. První kolonisté museli překonat nepřístupné lesy, rašeliniště a močály. Vlastní území Třeboňska tak bylo definitivně osídleno na přelomu 13. a 14. století. Svého významu a bohatství však nabylo až za vlády Rožmberků. V 15. století počala doba budování rybníků. Důležitý je také vznik pivovarnictví, rozvoj tradičních odvětví jako je rybářství,

sklářství či lesní hospodářství. V době třicetileté války postihlo třeboňské panství na desítky let strádání a velká morová epidemie. Následně přešlo do vlastnictví rodu Schwarzenbergů a začalo se z těchto ran postupně vzpamatovávat. Hojné zásoby slatiny z rašelinišť vedly k založení třeboňské lázeňské tradice. Třeboň se stala okresním městem a sídlem některých dalších úřadů. K intenzivnějšímu rozkvětu přispěla výstavba železnice z Veselí nad Lužnicí do Českých Velenic. Druhá světová válka si i zde vyžádala své oběti a následný odsun Němců v oblasti Vitorazska přispěl k výraznému poklesu obyvatel. Po válce pronikal do měst první větší průmysl (např. oděvní závod Otavan v Třeboni). Město Třeboň získalo lázeňský statut (DYKYJOVÁ, 2000).

5.3.2 Obyvatelstvo

Ve správním obvodu ORP Třeboň bylo k datu 31. 12. 2012 evidováno celkem 25 026 obyvatel žijících na území s rozlohou 538 km². Průměrná hustota zalidnění tohoto území je 46,5 osob/km² a s ohledem na průměrnou hustotu osídlení České republiky, která činí 133,2 osob/km², jedná se o jednu z nejméně zalidněných oblastí u nás. K vymezenému datu bylo evidováno více žen (12 755) oproti mužům (12 271) a z hlediska věkové struktury obyvatelstva a jeho poměrného zastoupení bylo vyhodnoceno 14,3% obyvatel v předproduktivním věku (0 – 14), kde mírně převládá mužská populace. Obyvatelstvo v produktivním věku (15 – 64) je zastoupeno v 67,4% při opětovném vyšším počtu mužské populace a obyvatelstvo v postproduktivním věku (65 a více) je zastoupeno při zbylých 18,3%, kde již dominuje populace žen. Průměrný věk obyvatel modelového území dosahuje 42,2 roků, u mužů 40,8 a u žen 43,5 roků (ČSÚ [online], 2014).

Obdobně jako v celé České republice je zde znát trend stárnoucí populace, kdy postproduktivní složka převládá nad předproduktivní. V tomto kontextu a s ohledem na průměrný věk se jedná o území s nepříznivou věkovou strukturou. Přes snižování počtu obyvatel přirozenou cestou, jejich celkový počet v rámci celého území stagnuje, kdy se velkou měrou na tomto vyrovnaném počtu obyvatel podílí saldo migrace.

Demografický vývoj a možnosti ekonomického rozvoje území jsou v současnosti ovlivňovány lokalitou CHKO Třeboňsko, kdy zde plyne omezení z ochrany přírody. Na druhou stranu má tato ochrana (záruka lepšího přírodního prostředí) vysoký rekreační potenciál a je atraktivní pro nově přistěhované (potenciální amenitní migranty). Nejen pro místní obyvatele kvalita života souvisí s dostupností služeb, pracovních míst a ekonomickou prosperitou. Zachování velikosti obcí co do počtu obyvatel souvisí s občanskou vybaveností v závislosti na blízkosti sídlících hospodářských organizací. V nejmenších obcích modelového území při útlumu podnikatelských aktivit dochází ke zhoršování dostupnosti základních služeb, a tím k následnému vylidňování.

Tabulka č. 5: Věková struktura obyvatelstva k 31. 12. 2012

Název obce	Počet obyvatel										Prů- měrný věk
	Celkem	0 - 14			15 - 64			65 a více			
		Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	
SO ORP Třeboň celkem	25 026	3 572	1 821	1 751	16 869	8 554	8 315	4 585	1 896	2 689	42,2
Cep	202	28	15	13	143	83	60	31	13	18	41,2
České Velenice	3 403	510	244	266	2 403	1 238	1 165	490	192	298	40,2
Domanín	382	81	41	40	255	127	128	46	16	30	36,6
Dunajovice	209	28	16	12	147	83	64	34	12	22	42,1
Dvory nad Lužnicí	335	45	18	27	242	127	115	48	19	29	42,4
Frahelž	164	24	11	13	101	52	49	39	16	23	43,1
Halámky	168	20	15	5	105	51	54	43	17	26	46,4
Hamr	345	49	28	21	246	126	120	50	22	28	40,8
Hrachoviště	79	11	6	5	52	28	24	16	3	13	42,7
Chlum u Třeboně	2 050	229	115	114	1 375	701	674	446	202	244	45,0
Klec	171	15	6	9	118	60	58	38	20	18	44,7
Lomnice nad Lužnicí	1 780	278	151	127	1 201	592	609	301	121	180	41,1
Lužnice	428	69	39	30	292	150	142	67	22	45	40,1
Majdalena	504	67	34	33	358	192	166	79	31	48	41,9
Nová Ves nad Lužnicí	343	58	31	27	234	125	109	51	24	27	39,7
Novosedly nad Nežárkou	647	85	44	41	455	226	229	107	53	54	41,9
Ponědraž	117	7	4	3	84	46	38	26	8	18	46,2
Ponědrážka	77	12	2	10	47	25	22	18	8	10	45,4
Rapšach	585	99	54	45	404	212	192	82	36	46	39,0
Smržov	118	17	6	11	80	40	40	21	8	13	40,3
Staňkov	213	24	14	10	141	76	65	48	18	30	46,3
Stříbřec	439	48	24	24	276	149	127	115	48	67	47,0
Suchdol nad Lužnicí	3 603	500	258	242	2 421	1 216	1 205	682	293	389	42,5
Třeboň	8 588	1 259	642	617	5 637	2 801	2 836	1 692	690	1 002	42,6
Záblatí	76	9	3	6	52	28	24	15	4	11	42,2

Zdroj: ČSÚ [online], 2014

5.3.3 Hospodářství

Plocha správního obvodu ORP Třeboň v příhraniční oblasti s Rakouskem a z velké části v CHKO Třeboňsko a její charakteristický ráz s převažujícím terciérním sektorem (absence velkého průmyslového závodu) předurčují zásady ekonomického rozvoje oblasti (MÚ Třeboň [online], 2014).

Typickými hospodářskými odvětvími jsou zemědělství a na něj navazující zpracovatelský průmysl, lesnictví a rybářství. K tradičním řemeslům patří sklářství, keramika a košíkářství a dlouhou tradici má třeboňské pivovarnictví. K dalším významným odvětvím patří těžba štěrkopísků, písků a rašeliny. Místní zdroje rašeliny jsou spjaty s dalším významným odvětvím, kterým je lázeňství. Oblast cestovního ruchu nabývá v posledních letech velkého významu pro ekonomický rozvoj regionu, kdy narůstá počet ubytovacích zařízení, restaurací a dalších služeb souvisejících s lázeňstvím a turistikou. Vzhledem k tomu, že je Třeboň jedním ze tří největších měst jindřichohradeckého okresu, řada lidí je zde zaměstnána ve veřejné správě (státní správa a samospráva). Tabulka č. 6 uvádí nejvýznamnější zaměstnavatele co do počtu pracovních míst.

Tabulka č. 6: Největší zaměstnavatelé v SO ORP Třeboň

Název subjektu	Obec
AGRICO s.r.o.	Třeboň
Bertiny lázně Třeboň s.r.o.	Třeboň
Bohemia Regent, a.s.	Třeboň
Česká republika – Státní oblastní archiv v Třeboni	Třeboň
Kinshofer CZ s.r.o.	České Velenice
Lázně Aurora s.r.o.	Třeboň
Lesostavby Třeboň a.s.	Třeboň
LEXA a POSEL s.r.o.	Hamr
Magna Cartech spol. s r.o.	České Velenice
Město Třeboň	Třeboň
OTAVAN Třeboň a.s.	Třeboň
R.A.B. spol. s r.o.	Třeboň
Rybářství Třeboň a.s.	Třeboň
SLOUPÁRNA Majdalena s.r.o.	Majdalena
ŽOS České Velenice CZ a.s.	České Velenice

Zdroj: ČSÚ 2014, vlastní zpracování

Tabulka č. 7: Podnikatelská sféra v obcích SO ORP Třeboň (k 31. 12. 2012)

Název obce	Počet registrovaných subjektů				
	Celkem	Zeměděl., lesnictví, rybářství	Průmysl	Staveb- nictví	Obchod
SO ORP Třeboň celkem	6 000	525	667	630	1 310
Cep	48	16	2	6	7
České Velenice	825	23	98	74	309
Domanín	85	10	9	10	11
Dunajovice	60	9	9	8	13
Dvory nad Lužnicí	81	17	13	13	9
Frahelž	23	3	0	4	1
Halámky	40	5	3	3	3
Hamr	91	14	17	8	19
Hrachoviště	25	7	0	7	1
Chlum u Třeboně	442	38	51	50	84
Klec	35	5	5	3	12
Lomnice nad Lužnicí	351	33	44	51	72
Lužnice	120	10	14	16	21
Majdalena	109	13	8	15	20
Nová Ves nad Lužnicí	92	25	9	11	17
Novosedly nad Nežárkou	175	38	20	22	31
Ponědraž	19	4	1	2	2
Ponědražka	13	3	3	1	1
Rapšach	108	17	14	21	17
Smržov	28	5	3	5	4
Staňkov	59	5	8	4	13
Stříbřec	100	18	12	10	19
Suchdol nad Lužnicí	741	86	82	70	139
Třeboň	2 312	115	240	213	483
Záblatí	18	6	2	3	2

Zdroj: ČSÚ [online], 2014

Podle Registru ekonomických subjektů k 31. 12. 2012 je na území správního obvodu ORP Třeboň evidováno 6 000 ekonomických subjektů. 4 758 fyzických osob (z toho 174 zemědělských podnikatelů) a 1 242 právnických osob (z toho 407 obchodních společností).

Podíl ekonomických subjektů podle vybraných odvětví ekonomické činnosti:

- zemědělství, lesnictví a rybářství 8,8%
- průmysl celkem 11,1%
- stavebnictví 10,5%
- obchod, ubytování, stravování a pohostinství 34,7%

Počet subjektů podle počtu zaměstnanců:

- bez zaměstnanců 2 111 subjektů
- 1 – 9 zaměstnanci (mikropodniky) 420 subjektů
- 10 – 49 zaměstnanci (malé podniky) 74 subjektů
- 50 – 249 zaměstnanci (střední podniky) 18 subjektů
- 250 a více zaměstnanci (velké podniky) 3 subjekty
- nezjištěno 3 374 subjektů

(ČSÚ [online], 2014)

Míra nezaměstnanosti k 31. 12. 2011 činila v průměru 6,42%. Evidováno bylo 870 uchazečů o zaměstnání na počet 66 volných pracovních míst, což v průměrném součtu činilo 13,2 uchazečů na 1 volné pracovní místo (ČSÚ [online], 2014). S nezaměstnaností pak svým způsobem souvisí i ochota obyvatel za práci dojíždět. V případě SO ORP Třeboň vyjíždka převyšuje dojíždku, pouze v obcích Suchdol nad Lužnicí, České Velenice a Nová Ves nad Lužnicí je situace opačná (MÚ Třeboň [online], 2014).

5.3.4 Dopravní infrastruktura

Silniční doprava

Pro Třeboňsko je důležitá dvojice silnic I. třídy I/24 a I/34, které na půdorysu správního obvodu tvoří pomyslný kříž. Silnice I/34 protíná Třeboňsko východně západním směrem a svádí dopravu z krajského města České Budějovice přes Lišov, Třeboň, Jindřichův Hradec dále do kraje Vysočina. Současně na této komunikaci dochází k nejvyšším intenzitám dopravy. Další silnice I/24 protíná Třeboňsko severojižním směrem. Tvoří napojení na silnici I/3 (Praha – České Budějovice) 2 km jižně od Veselí nad Lužnicí a prochází městy Lomnice nad Lužnicí, Třeboň, Suchdol nad Lužnicí a končí na hraničním přechodu s Rakouskem (Halámky). Regionálně důležité silniční tahy potom tvoří několik silnic nižších kategorií zajišťujících zejména propojení regionálního centra Třeboně s dalšími lokálními sídelními strukturami (např. silnice II/154 Třeboň – Nové Hrady nebo II/155 Třeboň – Borovany). Z výše uvedeného vyplývá, že nejvýznamnějším silničním uzlem oblasti je město Třeboň (MÚ Třeboň [online], 2014).

Železniční doprava

Páteří železniční dopravy správního obvodu, procházející severojižním směrem přes Třeboň, je železniční trať ČD 226 (Veselí nad Lužnicí – České Velenice). Tato trať má pouze lokální neelektrizovaný charakter, nicméně se v severní části ve Veselí nad Lužnicí připojuje na důležitý železniční uzel (modernizovaná trasa IV. tranzitního koridoru Praha – Tábor – České Budějovice – Horní Dvořiště). Druhou železniční trať, která jen okrajově zasahuje na území ORP Třeboň, je trať ČD 199 (dolnorakouský Gmünd – České Velenice – České Budějovice). U ní byla v roce 2010 plně dokončena její elektrizace (SPŽ [online], 2014).

5.3.5 Ochrana přírody a krajiny

Celková rozloha správního obvodu ORP Třeboň je 538 km². K území „zvýšené ochrany přírody“ náleží 504,7 km², kdy převážnou část území zaujímá chráněná krajinná oblast Třeboňsko, zbytek 5,8 km² pak maloplošná zvláště chráněná území (MÚ Třeboň [online], 2014).

Jako oblast mimořádného přírodovědného významu bylo Třeboňsko zařazeno v roce 1977 v rámci programu „Člověk a biosféra“ do celosvětové sítě biosférických rezervací UNESCO. Chráněnou krajinnou oblastí o rozloze 700 km² bylo vyhlášeno 15. 11. 1979 výnosem Ministerstva kultury ČSR (JENÍK et al., 1996).

Nejcennější části (data k 10. 3. 2014) CHKO/BR jsou chráněny v síti 31 přírodních rezervací a památkách (maloplošná zvláště chráněná území). Z toho jsou 4 v nejvyšší kategorii národní přírodní rezervace, dále zde existují 2 národní přírodní památky, 18 přírodních rezervací a 7 přírodních památek (AOPK ČR, 2014).

- **NPR** – Červené blato, Stará a Nová řeka, Velký a Malý Tisý, Žofínka
- **NPP** – Ruda, Vizír
- **PR** – Bukové kopce, Dračice, Horní Lužnice, Horusická blata, Losí blato u Mirochova, Na Ivance, Olšina u Přeseky, Písečný přesyp u Vlkova, Rašeliniště Hovízna, Rašeliniště Pele, Rod, Ruda u Kojákovíc, Rybníky u Vitmanova, Staré jezero, Široké blato, V Luhu, Výtopa Rožmberka, Záblatské louky

- **PP** – Branské doubí, Hliníř, Koží vršek, Lhota u Dynína, Pískovna u Dračice, Slepíř vršek, Soví les

Z hlediska ochrany přírodního prostředí je chráněná krajinná oblast a biosférická rezervace Třeboňsko rozdělena do tří zón: centrální (1. zóna CHKO/BR – 5,4% území), nárazníkové (2. zóna CHKO/BR – 50,3% území) a přechodové (3. zóna CHKO/BR – 44,3% území). (AOPK [online], 2014).

S přistoupením Československa k Ramsarské konvenci na ochranu mokřadů v roce 1990 byla reprezentativní část rybníků a na ně navazujících mokřadních biotopů uvnitř CHKO zapsána jako mokřad mezinárodního významu podle Ramsarské konvence pod názvem "Třeboňské rybníky" (10 165 ha). Druhým cenným mokřadním územím Třeboňska spadajícím pod Ramsarskou konvenci jsou od r. 1993 "Třeboňská rašeliniště" (1 100 ha).

V souvislosti s připojením České republiky k Evropské unii a se sjednocením její legislativy (směrnice č. 2009/147/ES) je na Třeboňsku vyhlášeno 16 evropsky významných lokalit v rámci území sítě NATURA 2000 a rovněž i ptačí oblast Třeboňsko. Vzhledem k plošnému výskytu prioritních naturových druhů (vydra říční, orel mořský) i některých evropsky významných stanovišť (rašeliniště a rašelinné lesy), síť chráněných území soustavy NATURA 2000 zahrnuje značnou část území Třeboňska (AOPK [online], 2014).

V rámci Třeboňska jsou také vymezena tři nadregionální biocentra ÚSES České republiky, velká část oblasti potom představuje jádrové území Long-Term evropské ekologické sítě EECONET. Třeboňsko je rovněž zařazeno do mezinárodní sítě území dlouhodobého ekologického výzkumu (AOPK [online], 2014).

5.3.6 Cestovní ruch a rekreace

Třeboňsko je v letní turistické sezoně významnou rekreační oblastí v rámci celé České republiky. Kvalitní přírodní prostředí, dostatek vodních ploch vhodných ke koupání či sportovnímu rybolovu a velké množství značených cyklistických tras jsou předpokladem pro rekreační využití území. Rozvoj cestovního ruchu je také jednou z priorit správního obvodu ORP, obdobně jako celého Jihočeského kraje.

Průzkum prováděný v rámci Rozboru udržitelného rozvoje území ORP Třeboň pomocí SWOT analýzy specifikuje rekreační možnosti území Třeboňska.

Tabulka č. 8: SWOT analýza rekreace SO ORP Třeboň k r. 2012

Silné stránky	Atraktivní příroda, velké zastoupení lesů a pískovny
	Významné turistické cíle (Schwarzenberská hrobka, MPR Třeboň)
	Existence ubytovacích zařízení a kempů
	Orientace regionu na turistický ruch a lázeňství
	Velký počet domů využíván k rekreaci
	Existence cyklistických a turistických tras
	Návrh na zřízení VPZ (Lužnice, Stříbřec)
	VPZ (Ponědražka, Lutová)
	Lázeňské centrum Třeboň
Slabé stránky	Problematika využívání pískoven na letní rekreaci a absence parkovacích míst
	Nevhodné vedení/značení cyklotras a cyklostezek
	Absence cyklospojení/turistických tras, zvláště v celém území obcí Halámky, Ponědraž a Záblatí
	Sezónnost turistického ruchu
	Zvýšený pohyb cyklistů i po silnicích vyšších tříd
	Místní zámek v soukromém vlastnictví veřejně nepřístupný (Chlum u Třeboně)
	Absence propojení žluté turistické značky Veselí - Dolní Pohoř s Ponědražkou
	Intenzivní využívání chatových a kempových oblastí
	Absence umělého vodního areálu - velká finanční zátěž na provoz
	Nejistota v lázeňství z důvodu snížení úhrady lázeňských příspěvků
	Neúplný sortiment poskytovaných služeb
	Absence kapacitního kongresového sálu pro pořádání rozsáhlejších akcí
	Absence středisek zimních sportů
	Absence atraktivnějších turistických cílů vzhledem k orientaci na turistický ruch
	Nadměrná koncentrace výstavby ubytovacích kapacit v rekreačních územích, která slouží pouze k sezónnímu využití
Příležitosti	Zvýšení cestovního ruchu zařazením Třeboňska na ústřední seznam světového dědictví UNESCO
Hrozby	Snížení proplácení lázeňské léčby v rámci zdravotního pojištění
	Krytí těžby šterkopísků za přípravu ploch pro rekreaci

Zdroj: MÚ Třeboň [online], 2014

Preferované druhy cestovního ruchu na Třeboňsku

O druzích cestovního ruchu se hovoří tehdy, když se za základ posuzování vezme motivace jejich účastníků, tj. účel, pro který cestují a pobývají přechodně na jiném místě, nežli v místě svého trvalého bydliště. V praxi se druhy cestovního ruchu nevyskytují v čisté podobě, ale ve vzájemné kombinaci, přičemž jeden z nich bývá dominantní (HESKOVÁ et al., 2006).

- **Rekreační cestovní ruch**

Rekreační cestovní ruch neznamena jen odpočinek, ale obvykle je spojen s aktivním pobytem v přírodě a uplatněním celé řady aktivit, koníčků, zájmů, her aj. Významnými rekreačními oblastmi jsou rybníky Hejtman a Staňkovský na Chlumecku, pískovny na Suchdolsku, rybníky Svět a Opatovický na Třeboňsku a rybník Dvořiště na Lomnicku. Specifickým typem rekreačního cestovního ruchu je i samotné chataření a chalupaření. Tento pobyt v příznivém přírodním prostředí oblasti Třeboňska má vliv na organismus a duševní pohodu člověka. Dostává stále větší význam se zhoršujícím se životním prostředím v místě trvalého bydliště a pracoviště. Rekreační cestovní ruch na Třeboňsku má podobu individuální nebo rodinné rekreace, kterou si účastníci z velké části organizují sami ve vlastních či pronajatých zařízeních.

- **Sportovní cestovní ruch**

Cykloturistika

Mezi jednu z nejvíce se rozvíjejících rekreačních aktivit na Třeboňsku patří v současné době cykloturistika. Atraktivita rovinatého terénu a stezky po hrázích rybníků jsou velice žádané. S tím souvisí i rozvoj budování naučných stezek pro cyklisty a rovněž značení dálkových cyklotras (AOPK [online], 2014). Těmito cyklistickými stezkami jsou: *Cyklistická naučná stezka Okolo Třeboně* (39 km), *Naučná stezka Rožmberk* (22 km), *Cyklistická stezka Domanín* (16 km), *Stezkou Emy Destinové* (48 km), *Na kole po okolí třeboňských rybníků* (64 km), *Ze Slavonic do Třeboně* (77 km). (Třeboňsko [online], 2014).

Pěší turistika

Třeboňsko je díky své krásné přírodě bezesporu lákadlem pro pěší turisty. Celá oblast se vyznačuje nenáročným terénem protkaným klasickým turistickým značením, které přivádí návštěvníky k nejzajímavějším místům regionu. Najdeme zde mnoho krásných procházek, ale i naučných stezek. *Stezka zdraví Hrádeček v Třeboni* (3,7 km), *Cesta kolem Světa* (12 km), *Naučná stezka Červené blato* (4 km), *Naučná stezka Rožmberk* (22 km), *Naučná stezka Velký Lomnický* (6,5 km) a další (AOPK [online], 2014).

Vodácká turistika

Velkou tradici na Třeboňsku má vodácká turistika. Lužnice (včetně Staré řeky a Nové řeky) a Nežárka patří vůbec mezi nejoblíbenější české vodácké trasy přístupné i méně zdatným vodákům. V posledních letech však trpí nedostatkem vody v letním období. Táboření a rozdělávání ohňů je povoleno pouze na oficiálních tábořištích. Při plavbě je nutno dodržovat "Statut rekreační oblasti řek Lužnice a Nežárky", zásady ochrany přírody a krajiny a zákonné podmínky přírodních rezervací, kterými se projíždí (PR Horní Lužnice, PR Na Ivance, NPR Stará a Nová řeka, PR Výtopa Rožmberka). Vstup na břehy je v rezervacích povolen pouze v nezbytných případech. Nejobvyklejším nástupním místem pro počátek plavby na Lužnici je Suchdol nad Lužnicí. Rozhodnutí jet Starou nebo Novou řeku závisí na aktuálním vodním stavu na Rozvodí – Novořeckých splavech. V případě obvyklejší volby Nové řeky pokračuje trasa do Veselí nad Lužnicí po Nežárce. V případě volby Staré řeky pokračuje trasa přes rybník Rožmberk a dále od jeho hlavní výpusti po tzv. Malé Lužnici až do Veselí nad Lužnicí (AOPK [online], 2014).

- **Kulturní cestovní ruch**

Tento cestovní ruch umožňuje uspokojování duchovních potřeb lidí, kteří jsou motivováni možností poznávání kulturního dědictví, kultury a způsobu života obyvatel navštívených cílových míst. V praxi má podobu např. návštěv kulturních pamětihodností, muzeí, galerií, výstav, hudebních, divadelních a filmových festivalů či společenských i kulturních akcí. Kulturní cestovní ruch se podílí na zvyšování společenské, kulturní a odborné úrovně lidí a proto se často kombinuje s jinými druhy cestovního ruchu, zejména lázeňským, rekreačním a zdravotním cestovním ruchem (HESKOVÁ, 2006).

Kulturně-historické památky

Nejvýznamnější a nejčetnější památky se nacházejí v samotném centru oblasti, ve městě Třeboni. Zachovalé jádro města s mnoha cennými historickými budovami je chráněno formou *Městské památkové rezervace Třeboň*. Mezi tyto důležité památky patří i *Státní zámek Třeboň*, malebné treboňské náměstí s renesančními a barokními domy či městské brány. Dále pak areál bývalého *augustiánského kláštera* a *kostel Panny Marie Královny a sv. Jiljí*. Mezi další významné

architektonické památky patří *Schwarzenberská hrobka* nedaleko hráze rybníka Svět. Vesnická architektura je reprezentována vesničkami, které jsou chráněny formou vesnických památkových zón, např. *Ponědrážka*, *Lutová*, *Kojákovice* či *Bošilec*. Mezi nejznámější zámky (mimo Státní zámek Třeboň) Třeboňska patří *zámek Stráž nad Nežárkou* (mimo ORP), *zámek Jemčina* a *zámek Chlum u Třeboně* (Třeboňsko [online], 2014).

Kulturní akce

Každoročně se na Třeboňsku koná značný počet kulturních akcí, které přilákají mnoho návštěvníků. Mezi nejznámější patří: *Festival animované tvorby – ANIFILM* (určen tvůrcům a filmovým profesionálům, studentům, pedagogům, filmovým teoretikům a všem fanouškům animované tvorby), *Hudební festival Okolo Třeboně* (jeden z nejstarších multižánrových hudebních festivalů v České republice) či *Třeboňská Nocturna* (festival vážné hudby). Mezi další konané akce patří *Tradiční historické slavnosti Jakuba Krčína*, *Třeboňský divadelní festival*, *Rybářské slavnosti*, *Lázeňské slavnosti*, *Svatováclavské slavnosti*, *Slavnosti jablka*, *Farmářské a řemeslné slavnosti*, *Třeboňský advent* a další.

• Rybářský cestovní ruch

Třeboňsko je proslulé svou rybářskou historií a bývá taktéž označováno za ráj rybářů. Atraktivní lokality k rybolovu se nacházejí mezi revíry Českého rybářského svazu na řece Lužnici a Nežárce (včetně zatopených pískoven podél Lužnice), tak i v nabídce soukromých rybníků pro sportovní rybolov. Tyto rybníky jsou určeny nejen pro organizované členy Českého rybářského svazu, ale pro kohokoliv, kdo má o rybolov zájem. K tomuto účelu stačí zakoupit tzv. „*pověření k lovu ryb na udici*“. Tyto zvláštní povolenky bývají jednodenní, týdenní, měsíční nebo na celou sezonu. Nejvýznamnějšími revíry sportovního rybolovu (pod správou Rybářství Třeboň a.s.) jsou rybníky Hejtman, Staňkovský a Nový Kanclíř. V některých sezónách je rybaření umožněno i na chovném rybníce Rožmberk (Rybářství Třeboň [online], 2014).

Velkému zájmu z řad návštěvníků Třeboňska se taktéž těší výlovy zdejší rybníční soustavy. Výlovy největších rybníků bývají velkou událostí a jsou doprovázeny pestrým kulturním programem.

- **Lázeňský cestovní ruch**

Lázeňství v Třeboni je odedávna spjata s přírodním léčivým zdrojem, jež se v tomto regionu hojně nachází – rašelinou, slatinou. Ta se především využívá pro léčení poruch pohybového aparátu ve formě slatinných zábalů a koupelí. Hojné zásoby slatiny z rašelinišť vedly k založení treboňské lázeňské tradice, která s využitím tohoto přírodního zdroje sahá na konec 19. století. Lázeňský status obdrželo město Třeboň v roce 1960 (DAVID, SOUKUP, 2008).

Treboňské lázně nabízejí pobyt a léčbu ve dvou tradičních lázeňských domech – v *Bertiných lázních* a v *Lázních Aurora*. Oba lázeňské domy jsou v majetku města Třeboně. K léčbě je využíváno výše zmiňovaných slatinných koupelí a zábalů, dále vodoléčebných procedur, masáží, fyzioterapie, elektroterapie, parafinových zábalů, plynových injekcí, akupunktury a dalších rehabilitačních a léčebných postupů (Lázně Třeboň [online], 2014).

Rozvoj turistiky je na Třeboňsku jedním z důležitých ekonomických faktorů. Vytváří nové pracovní příležitosti, podporuje rozvoj služeb a má význam pro rozvoj celého regionu. Cestovní ruch je nutno rozvíjet a usměrňovat v souladu s vhodnou strategií, která bude znamenat zachování hodnot zdejší přírody a krajiny a trvale udržitelný ekonomický rozvoj regionu, založený hlavně na zemědělských aktivitách a tradičních řemeslech, doplněných měkkými formami turistiky, včetně poskytování služeb návštěvníkům, jako je například ubytování, průvodcovské služby, prodej místních produktů a podobně. Tady je velký prostor pro uplatnění a stabilizování místních obyvatel, kteří zde často žijí po generace. Všechny tyto aktivity mohou mít jeden společný cíl, kterým je trvale udržitelný rozvoj regionu a posílení jeho významu nejen v rámci republiky, ale i na mezinárodní úrovni (AOPK [online], 2014).

6. VLASTNÍ PRÁCE

6.1 Objekty druhého bydlení SO ORP Třeboň

Doposud nejucelenější data o počtu rekreačních objektů sledovaného území poskytoval Statistický lexikon obcí ČR z roku 1992, který prezentoval výsledky Českého statistického úřadu ze Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) roku 1991. Sledován byl celkový počet rekreačních chat, domků a chalup (vyčleněné i nevyčleněné z bytového fondu). Předmětem zjišťování nebyly zahrádkářské chatky. Souhrnný počet těchto objektů je uveden v tabulce č. 9.

Tabulka č. 9: Vybrané ukazatele v obcích sledovaného území k r. 1991 (SLDB 1991)

Název obce	Trvale obydlené domy	Objekty individuální rekreace (souhrnná data)
Cep	57	26
České Velenice	411	7
Domanín	63	24
Dunajovice	56	7
Dvory nad Lužnicí	104	28
Frahelž	58	38
Halámky	65	11
Hamr	95	94
Hrachoviště	32	19
Chlum u Třeboně	471	189
Klec	59	30
Lomnice nad Lužnicí	458	64
Lužnice	93	38
Majdalena	124	29
Nová Ves nad Lužnicí	112	18
Novosedly nad Nežárkou	229	123
Ponědraž	43	18
Ponědrážka	40	23
Rapšach	142	55
Smržov	43	141
Staňkov	79	117
Stříbřec	182	117
Suchdol nad Lužnicí	856	249
Třeboň	1472	116
Záblatí	28	6
Celkem	5372	1587

Zdroj: Statistický lexikon obcí ČR 1992, vlastní zpracování

Při dalším sčítání v roce 2001 (SLDB 2001) i v roce 2011 (SLDB 2011) již nebylo přikročeno k evidování objektů druhého bydlení v tak detailním měřítku jako ve zmiňovaném sčítání roku 1991.

Statistický lexikon obcí ČR 2013, který prezentuje nejaktuálnější výsledky sčítání (SLDB 2011), počty objektů využívaných k rekreaci neuvádí. Český statistický úřad nicméně těmito daty (zpoplatněnými) disponuje. Tabulka č. 10 ve svém posledním sloupci uvádí celkový počet trvale neobydlených rodinných domů (mezi ně patří rovněž všechny rekreační chalupy nevyčleněné z bytového fondu), které jsou využívány k rekreaci. Všechny objekty, které jsou vedeny ve statistikách ČSÚ, mají statut budovy s číslem popisným.

Tabulka č. 10: Vybrané ukazatele domovního fondu SO ORP Třeboň k r. 2011 (SLDB 2011)

Název obce	Domy celkem (budovy s číslem popisným)	Rodinné domy (č. p.)	Neobydlené rodinné domy (č. p.)	Neobydlené rodinné domy (č. p.): využívané k rekreaci
Cep	93	91	37	30
České Velenice	526	386	43	14
Domanín	124	114	27	18
Dunajovice	90	85	33	26
Dvory nad Lužnicí	154	150	48	26
Frahelž	80	78	29	23
Halámky	93	91	26	17
Hamr	154	145	45	39
Hrachoviště	53	53	21	20
Chlum u Třeboně	729	673	258	211
Klec	91	90	35	30
Lomnice nad Lužnicí	618	579	116	78
Lužnice	175	171	44	24
Majdalena	170	158	53	41
Nová Ves nad Lužnicí	144	142	32	21
Novosedly nad Nežárkou	368	356	168	118
Ponědraž	62	59	26	23
Ponědrážka	66	63	33	30
Rapšach	234	218	96	77
Smržov	76	76	36	22
Staňkov	140	138	65	61
Stříbřec	318	315	152	121
Suchdol nad Lužnicí	1237	1174	325	237
Třeboň	1941	1672	335	185
Záblatí	56	56	28	21
SO ORP Třeboň celkem	7792	7133	2111	1513

Zdroj: ČSÚ 2014, vlastní zpracování

Pro získání dat o aktuálním počtu objektů druhého bydlení (nejen budov s číslem popisným) je důležité znát i počet staveb s číslem evidenčním, kterými bývají nejčastěji označovány rekreační chaty a rekreační domky. Tato kategorizace je v působnosti jednotlivých obecních úřadů všech obcí správního obvodu ORP Třeboň a vyplývá z výkladu zákona č. 128/2000 Sb. (Zákon o obcích). Ten dává obcím do rukou rozhodovací pravomoc tohoto označování (budova s číslem popisným, budova s číslem evidenčním, budova bez čísla popisného i čísla evidenčního).

Tabulka č. 11: Počet staveb pro rodinnou rekreaci (rekreační chatky a rekreační domky)
SO ORP Třeboň k datu 18. 3. 2014

Název obce	Budovy s číslem evidenčním	Budovy s číslem evidenčním: stavby pro rodinnou rekreaci
Cep	1	1
České Velenice	306	0
Domanín	38	31
Dunajovice	4	2
Dvory nad Lužnicí	0	0
Frahelž	1	0
Halámky	4	4
Hamr	70	70
Hrachoviště	8	3
Chlum u Třeboně	46	38
Klec	2	2
Lomnice nad Lužnicí	23	23
Lužnice	12	8
Majdalena	5	1
Nová Ves nad Lužnicí	5	4
Novosedly nad Nežárkou	20	20
Ponědraž	2	1
Ponědražka	3	3
Rapšach	5	0
Smržov	152	128
Staňkov	85	75
Stříbřec	5	3
Suchdol nad Lužnicí	76	67
Třeboň	82	46
Záblatí	1	1
SO ORP Třeboň celkem	956	531

Zdroj: ČÚZK [online], 2014, vlastní vyhodnocení a zpracování

Pro stanovení přesného počtu budov s číslem evidenčním (využívaných jako stavby pro individuální rodinnou rekreaci) je nezbytný náhled přes aplikaci Veřejného dálkového přístupu (VDP) k datům Registru územní identifikace, adres a nemovitostí (RÚIAN) Českého úřadu zeměměřického a katastrálního. Tabulka č. 11 ve svém posledním sloupci vyhodnocuje data o počtu těchto objektů (chatek či domků).

Tabulka č. 12 uvádí celková data o počtu objektů druhého bydlení SO ORP Třeboň kombinací dat z Českého statistického úřadu (k 26. 3. 2011) a z Českého úřadu zeměměřického a katastrálního (k 18. 3. 2014).

Tabulka č. 12: Souhrnná data o počtu objektů individuální rekreace SO ORP Třeboň

Název obce	Neobydlené rodinné domy (budovy s číslem popisným): využívané k rekreaci	Budovy s číslem evidenčním: stavby pro rodinnou rekreaci	Objekty druhého bydlení (souhrnná data)
Cep	30	1	31
České Velenice	14	0	14
Domanín	18	31	49
Dunajovice	26	2	28
Dvory nad Lužnicí	26	0	26
Frahelž	23	0	23
Halámky	17	4	21
Hamr	39	70	109
Hrachoviště	20	3	23
Chlum u Třeboně	211	38	249
Klec	30	2	32
Lomnice nad Lužnicí	78	23	101
Lužnice	24	8	32
Majdalena	41	1	42
Nová Ves nad Lužnicí	21	4	25
Novosedly nad Nežárkou	118	20	138
Ponědraž	23	1	24
Ponědrážka	30	3	33
Rapšach	77	0	77
Smržov	22	128	150
Staňkov	61	75	136
Stříbřec	121	3	124
Suchdol nad Lužnicí	237	67	304
Třeboň	185	46	231
Záblatí	21	1	22
SO ORP Třeboň celkem	1513	531	2044

Zdroj: ČSÚ 2014, ČÚZK [online], 2014, vlastní vyhodnocení a zpracování

Z vyhodnocených dat je možné stanovit vybrané ukazatele, které napomáhají při obecnějším hodnocení území. Jsou definovány v práci FIALOVÉ (2000).

Základním ukazatelem při hodnocení územního rozložení objektů druhého bydlení je hustota rekreačních objektů, která udává počet objektů individuální rekreace (OIR) na 1 km². Za celý správní obvod ORP Třeboň je výsledná průměrná hustota v počtu 3,8 OIR na 1 km². Jednoznačně nejvyšší hustotu vykazují obce Smržov (13,8), Hamr (9,1) a Staňkov (7,2). Tato skutečnost je dána nejvyšším podílem rozmístěných rekreačních chatků ve sledovaném území. Naopak nejnižší hustotu vykazuje území obce Cep, s koeficientem pouhých 0,9 OIR na 1 km².

Dalším ukazatelem je podíl všech rekreačních objektů na úhrnu všech obytných staveb, který určuje převládající funkci území (obytnou či rekreační). Celkový podíl všech rekreačních objektů sledovaného území činí 23% z úhrnu všech obytných staveb. Z výpočtů vyplývá, že jediná obec Smržov vykazuje převládající rekreační funkci a v obci Staňkov je tento podíl vyrovnaný. Nejnižší podíl rekreačních objektů je v Českých Velenicích, které v podstatě vykazují jen obytnou funkci území.

Z výsledků vyhodnocených dat je zřejmé, že celkový podíl rekreačních chatků a rekreačních domků činí v území správního obvodu ORP Třeboň pouze 26% úhrnu všech objektů využívaných k rekreaci. Počet rodinných domů, které jsou využívány k rekreaci (naprostá většina rekreačních chalup) pak činí 74% objektů druhého bydlení. Vysoký počet rekreačních chalup Třeboňska tak skýtá do budoucnosti potenciál v možnosti jednodušší transformace objektů druhého bydlení na bydlení trvalé a souvisí tak s větším rozvojem amenitní migrace.

6.2 Výsledky dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření bylo realizováno v období od června do října roku 2013. Vyplňování dotazníkových formulářů bylo prováděno pomocí strukturovaných rozhovorů a vždy byl použit osobní kontakt. Sestavený dotazník, který je uveden v příloze DP č. 1, obsahoval celkem 34 otázek. Při osloveném počtu 118 osob bylo, až na malé výjimky (11 osob), na tyto otázky zodpovězeno víceméně ochotně. K analýze dat získaných z dotazníkového šetření pak bylo využito celkem 107 dotazníků. Nutno podotknout, že ke každému jednotlivému objektu využívanému

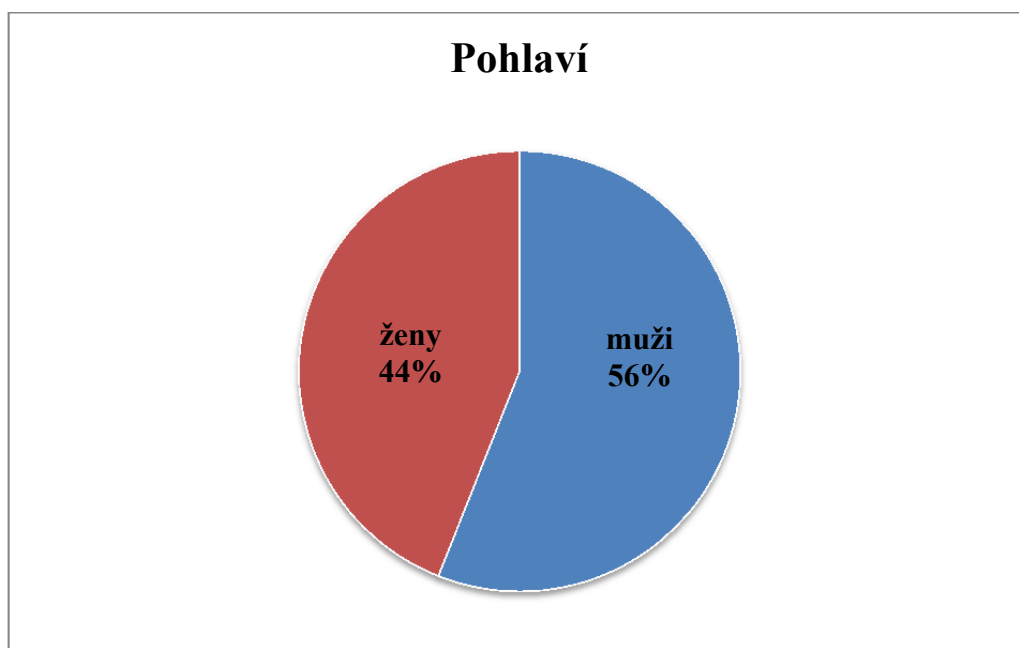
k druhému bydlení, se ve všech případech vyjadřovala pouze jedna osoba. Z těchto získaných dat pak byly vyvozeny závěry k předem stanoveným hypotézám a využity údaje k naplnění cílů práce.

Přehled výsledných statistických údajů z dotazníkového šetření je znázorněn v níže uvedených grafech či tabulkách.

6.2.1 Osobní údaje a údaje o trvalém bydlišti

Z celkového počtu 107 osob dotazníkového šetření bylo 60 mužů (56%) a 47 žen (44%). K tomuto rozdílu je nutné uvést, že ve většině případů byl muž uváděn jako konkrétní dotazovaná osoba, ačkoliv v mnoha případech se jednalo o rozhovor s oběma partnery.

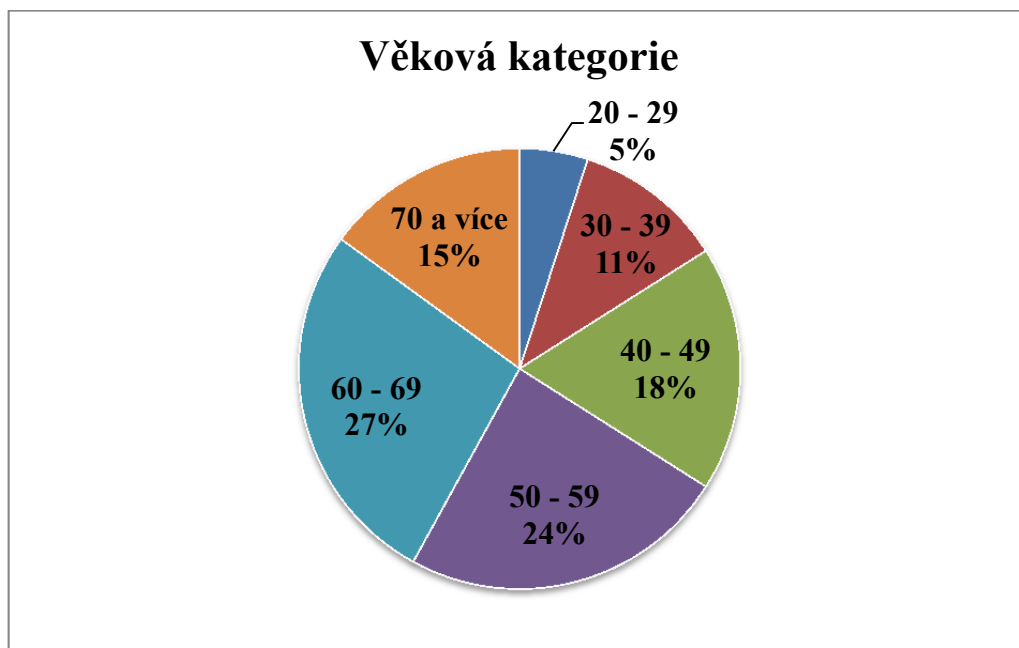
Graf č. 1: Struktura respondentů dle pohlaví

Zdroj: vlastní šetření

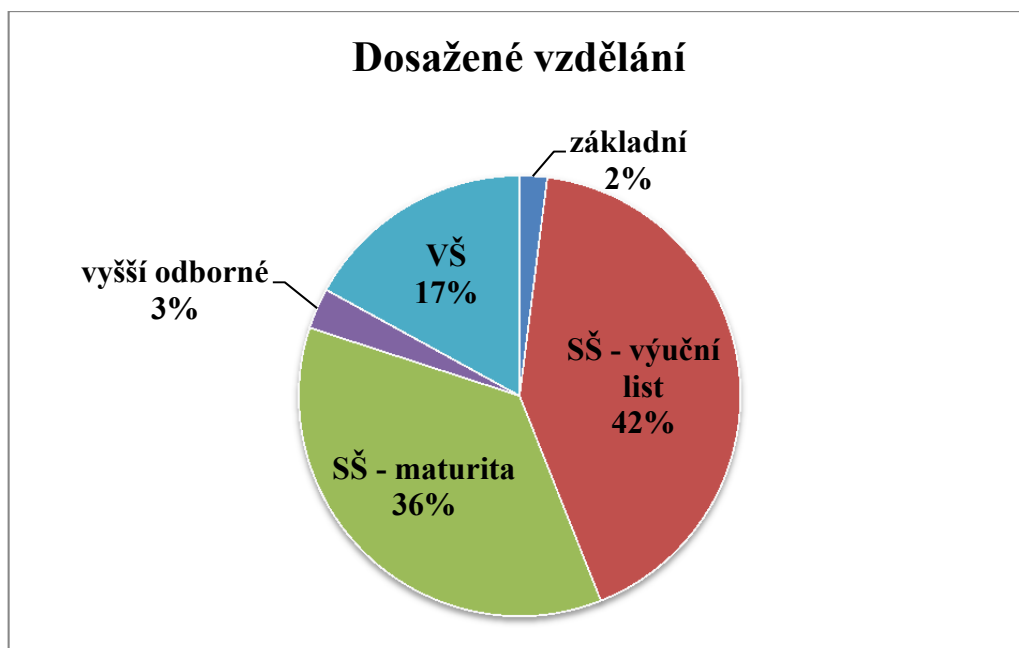
Největší počet respondentů byl ve věkové kategorii 60 – 69 let, což odpovídá předdůchodovému a důchodovému věku. Druhou nejhojněji zastoupenou kategorií byli lidé ve věku 50 – 59 let, starší produktivní věk. Jedná se tedy o osoby, které mají jisté finanční zázemí a jejich děti se již osamostatnily.

Graf č. 2: Struktura respondentů dle věkové kategorie

Zdroj: vlastní šetření

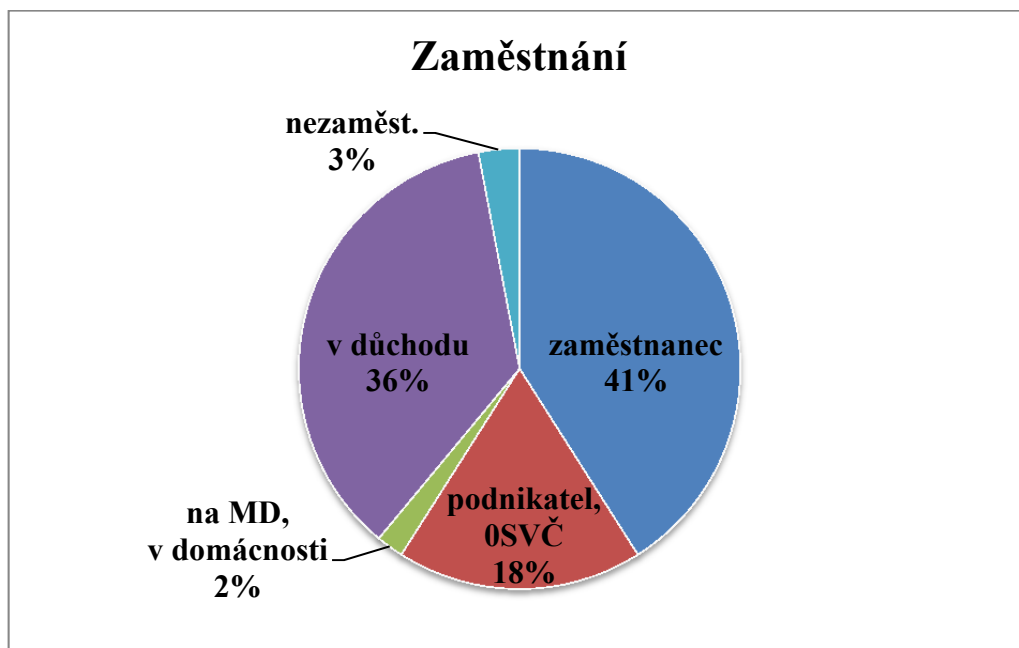
Graf č. 3: Struktura respondentů dle dosaženého vzdělání

Zdroj: vlastní šetření

Středoškolské vzdělání zakončené výučním listem, jako své nejvyšší dosažené vzdělání, uvedla nejpočetnější skupina respondentů. Tato skutečnost odpovídá vyššímu věku respondentů, pro které bylo v minulosti vzdělání méně dostupné. Vysokoškolské či středoškolské vzdělání s maturitou uvedlo souhrnně 56% osob.

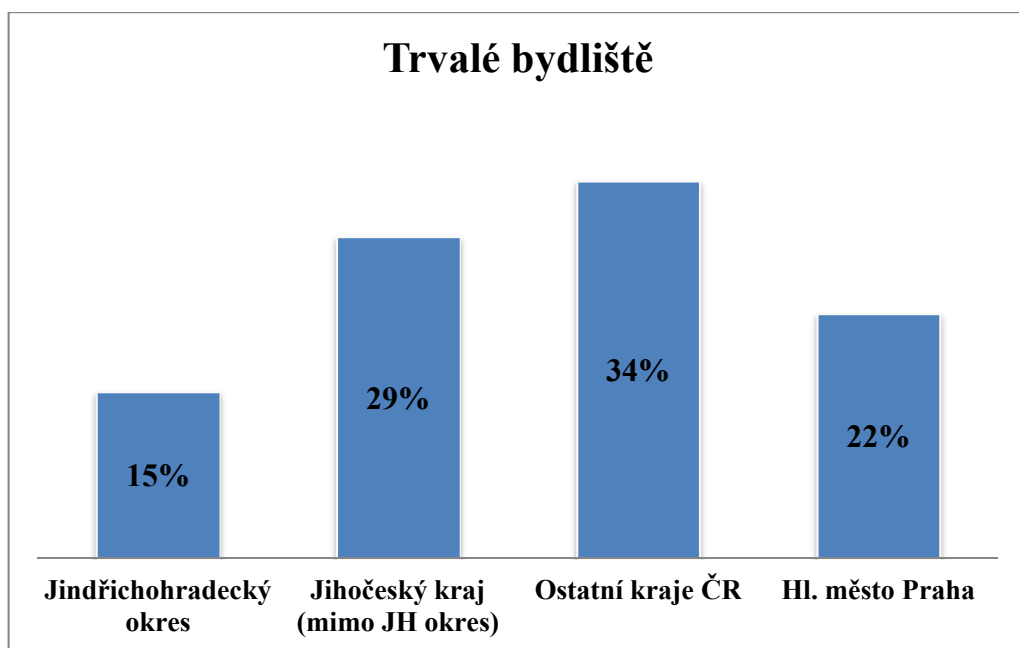
Graf č. 4: Struktura respondentů dle zaměstnání (profese)

Zdroj: vlastní šetření

Největší skupina respondentů se ztotožnila se zaměstnaneckým poměrem. Druhou významnou skupinu pak tvořili lidé v důchodu. Jde o skupinu osob, která má více volného času a ten následně využívá častějším pobytem v objektu druhého bydlení. Podíl osob, které podnikají, nedosahoval ani pětinnového poměru.

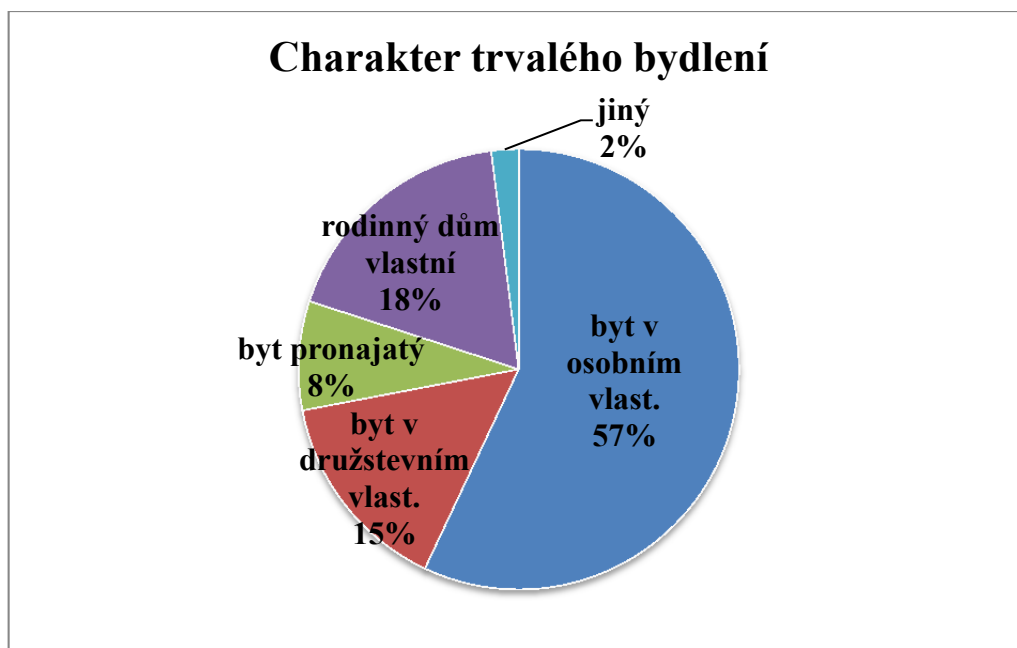
Graf č. 5: Struktura respondentů dle trvalého bydliště

Zdroj: vlastní šetření

Hlavními zástupci zdrojových oblastí, tedy dojíždějících z místa trvalého bydliště do lokality Třeboňska, byli v největším počtu obyvatelé mimo Jihočeský kraj (56%). Pražští obyvatelé byli největší skupinou dojíždějících v rámci jednoho města. Obyvatelstvo Středočeského kraje nejčastěji dojíždělo z měst Benešov a Příbram. Z kraje Vysočina obyvatelé Jihlavy a Jihomoravského kraje občané Brna. Také nemálo uživatelů druhého bydlení mělo své trvalé bydliště v kraji Plzeňském, Královéhradeckém či Pardubickém. V rámci Jihočeského kraje mělo své trvalé bydliště hlášeno nejvíce osob v Českých Budějovicích a okolních městech či obcích tohoto okresu. Dále pak občané Tábora a Soběslavi. 15% všech respondentů mělo trvalé bydliště od objektu druhého bydlení relativně blízko, tyto lidé byli nejčastěji z Jindřichova Hradce a Třeboně.

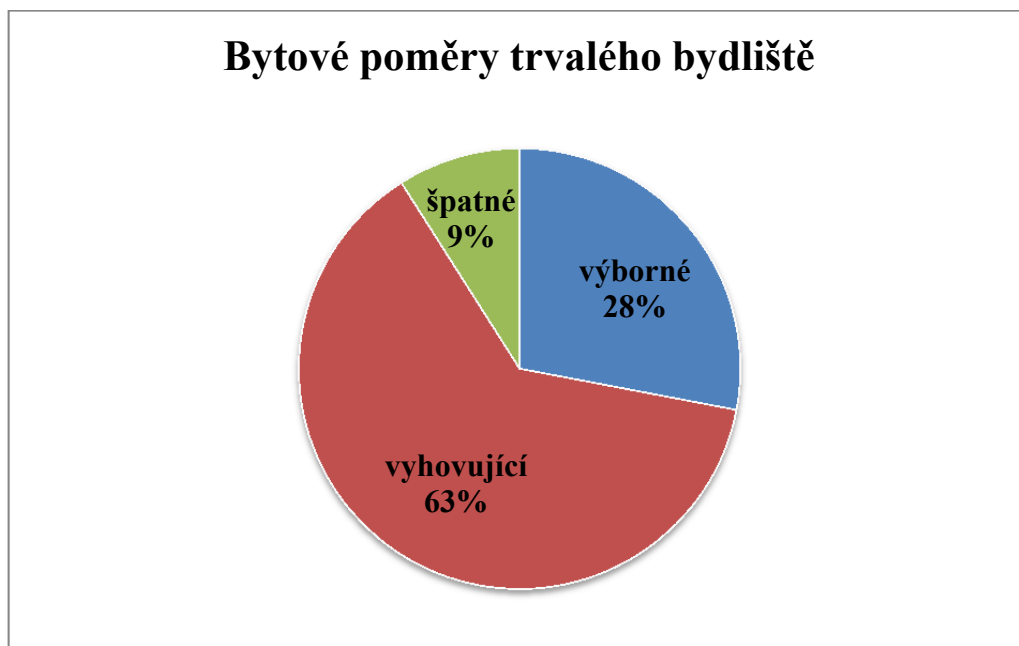
Graf č. 6: Struktura respondentů dle charakteru trvalého bydlení

Zdroj: vlastní šetření

Není překvapivé, že celkem 80% respondentů má své trvalé bydliště v bytě. Pro tyto občany je tak trávení volného času v objektu druhého bydlení vítanou změnou. Trvalé bydliště v bytovém domě (panelový či zděný objekt) měli především respondenti z Prahy.

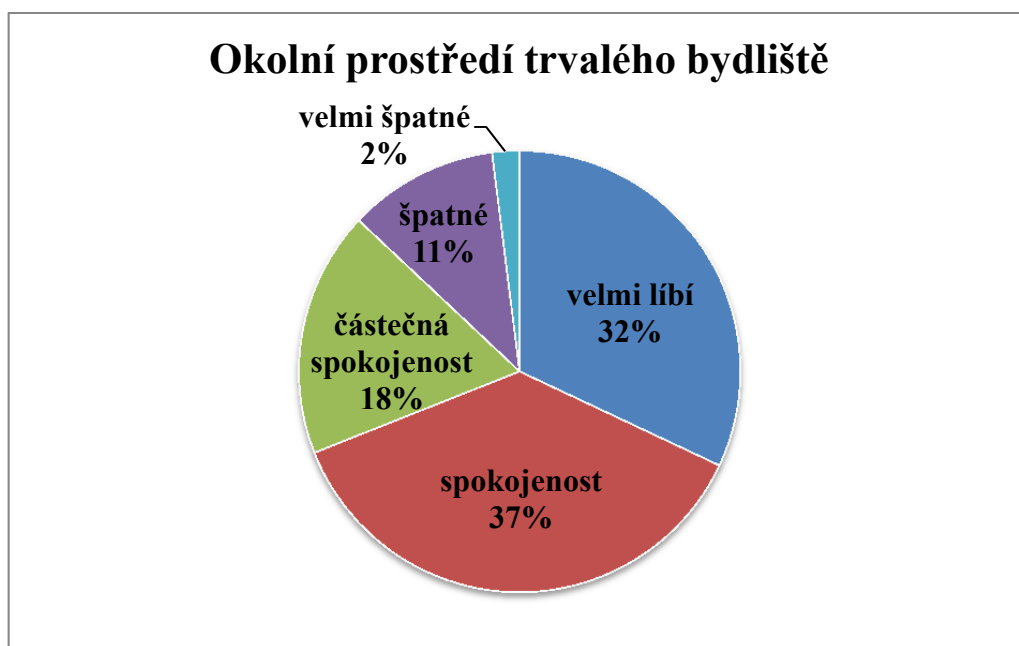
Graf č. 7: Srovnání respondentů dle spokojenosti se svými bytovými poměry

Zdroj: vlastní šetření

Spokojenost s bytovými poměry byla u respondentů vysoká, celkem 91% osob se k této otázce vyjádřilo kladným hodnocením. Pouze 9% osob hodnotilo své bytové poměry jako špatné a za nevyhovující je pak neoznačil žádný z respondentů.

Graf č. 8: Srovnání respondentů dle vyjádřené spokojenosti s okolím trvalého bydliště

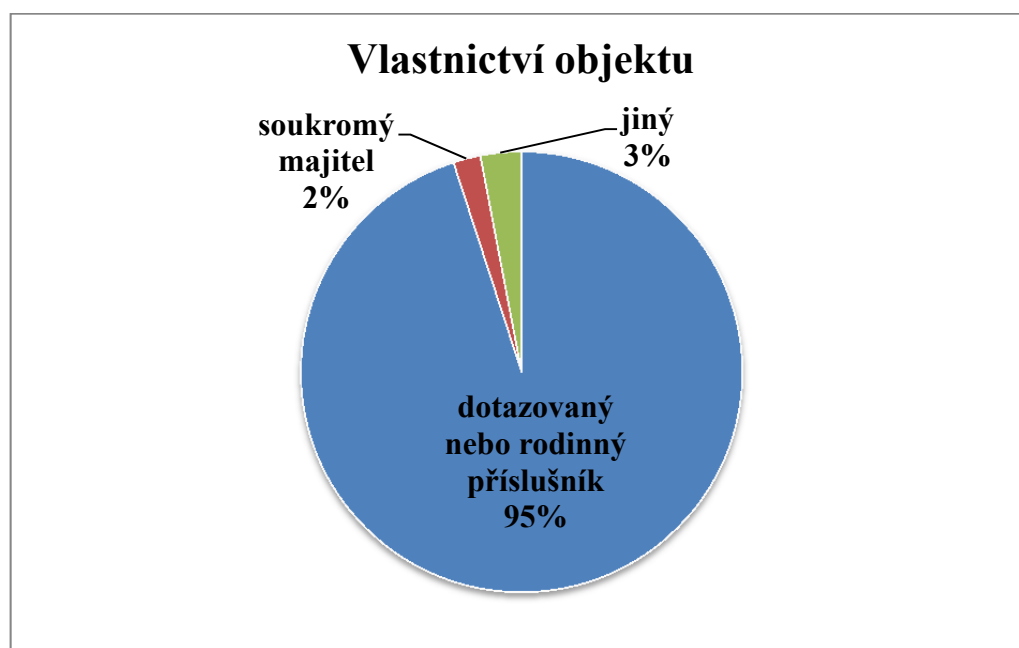
Zdroj: vlastní šetření

Okolní prostředí svého trvalého bydliště již řada respondentů hodnotila přísněji. Své výhrady tak uvedlo v součtu 31% dotázaných. Zbylým respondentům se bezprostřední okolí trvalého bydliště líbí či jsou s ním spokojeni. Ze všech tázaných osob se nenašel nikdo, kdo by se vyjádřil, že mu na okolí nezáleží.

6.2.2 Údaje o druhém bydlení

Objekty druhého bydlení byly v celém správním obvodu ORP Třeboň, vyjma chatových oblastí v katastrálních územích obcí Smržov, Staňkov či Hamr, rozmístěny víceméně rovnoměrně. Snahou výzkumu bylo, prostřednictvím dotazníkového šetření, toto rovnoměrné rozmístění rekreačních objektů respektovat a využít k šetření všechny obce sledovaného území

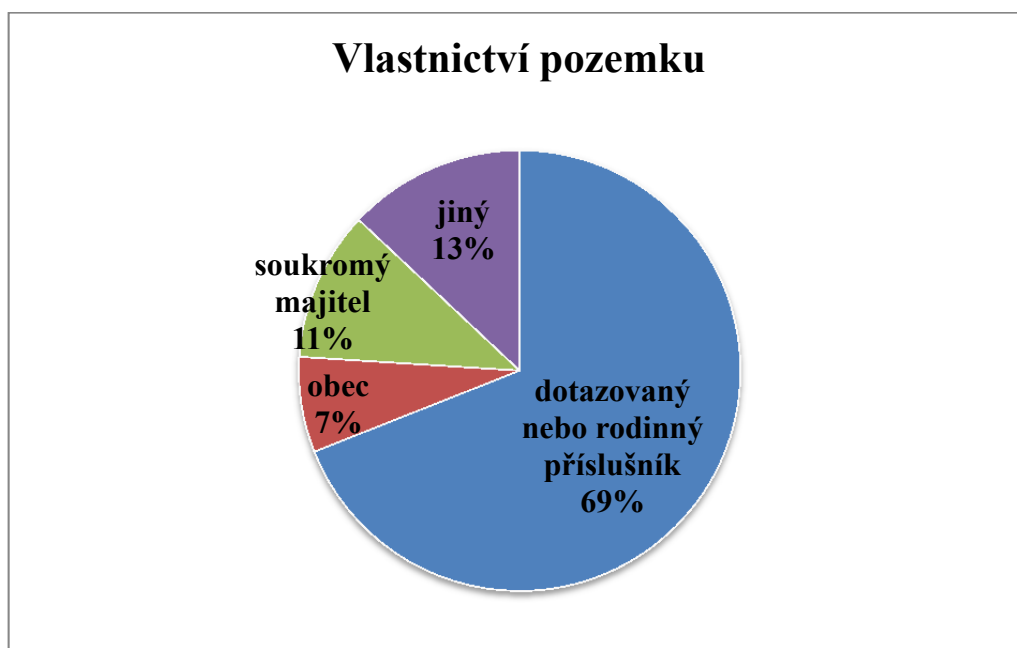
Graf č. 9: Srovnání respondentů dle vlastnictví objektu druhého bydlení

Zdroj: vlastní šetření

95% respondentů uvedlo, že vlastnictví objektu náleží jím samotným či někomu z rodiny (vlastnictví respondenta, společné jmění manželů, spoluvlastnictví s někým dalším, vlastnictví objektu rodičů či dětí apod.). Pouze 5% osob uvedlo, že objekt vlastní někdo jiný mimo rodinu.

Graf č. 10: Srovnání respondentů dle vlastnictví pozemku u objektu druhého bydlení

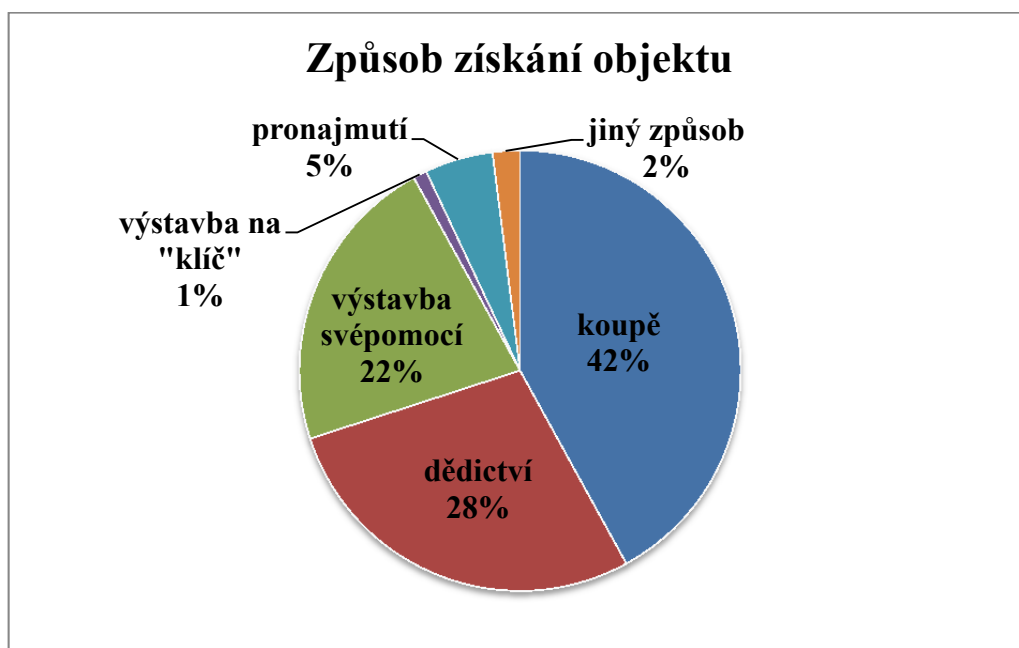

Zdroj: vlastní šetření

Vlastnictví užívaného pozemku dotazovaným či rodinným příslušníkem bylo uvedeno v 69%. Necelá třetina vlastníků pozemků pak byla majetkem někoho jiného. Z toho v nezanedbatelném množství Česká republika, jež je významným vlastníkem pozemků na Třeboňsku, která je nechává spravovat státním podnikem Lesy České republiky. Nicméně s účinností nového občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.) od 1. ledna 2014 dojde k postupnému sjednocování vlastnictví pozemků a staveb, které na nich stojí. Bude se tak uskutečňovat realizací vzájemného předkupního práva.

Nejvíce uživatelů (42%) si objekt využívaný k rekreaci zakoupilo. Zde již není patrné, jestli objekt sloužil k rekreaci již před koupí nebo změnil svoji funkci z trvalého bydlení na objekt druhého bydlení až po koupí nových vlastníků. 28% respondentů objekt zdědilo. V tomto případě lze odhalit postupnou generační obměnu. Více než pětina všech respondentů sdělila, že si svůj objekt svépomocí postavila. Toto se týká výhradně rekreačních chat a domků, protože chalupy do této skupiny podle definice nelze zařadit. Dva respondenti uvedli, že objekt získali jiným způsobem. V obou případech se jednalo o navrácení majetku v restituci.

Graf č. 11: Srovnání respondentů dle způsobu získání objektu druhého bydlení

Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 13: Struktura respondentů dle počátku využívání daného objektu a dle počátku návštěvnosti cílové lokality

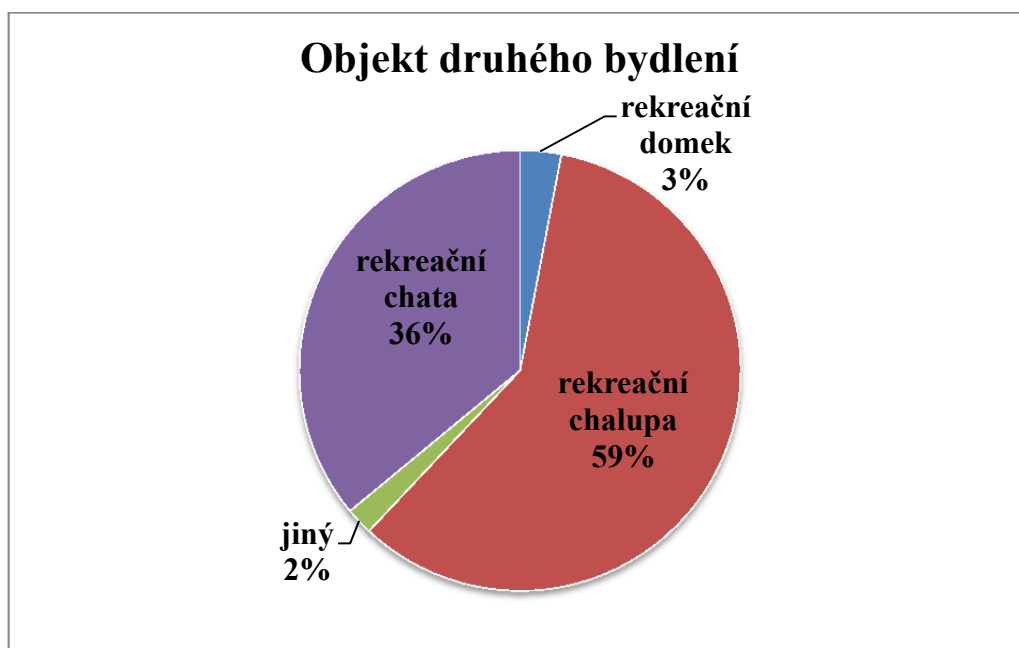
Otázka	Od roku (průměr)
Využívání objektu druhého bydlení	1988
Návštěvnost lokality Třeboňska	1980

Zdroj: vlastní šetření

Dle vyjádření respondentů, počátek využívání stávajícího objektu je v průměru datován do roku 1988. Vědomá návštěvnost lokality Třeboňska pak v průměru o osm let dříve.

Největší počet všech respondentů (59%) využívá ke svému druhému bydlení na Třeboňsku rekreační chalupu. Rekreační chatu navštěvuje 36% tazatelů a jen 3% osob dotazníkového šetření pak k druhému bydlení využívá rekreačního domku. Předmětem zjišťování objektů druhého bydlení (dle metodiky) nebyly zahrádkářské chatky, nouzová obydlí či mobilní objekty individuální rekreace. Ve dvou případech (jiný objekt) však musela být učiněna výjimka, jelikož svým charakterem a vybavením se dané mobilní (dlouhodobě využívané jako stabilní) objekty vyrovnaly typologii rekreační chaty.

Graf č. 12: Srovnání respondentů dle charakteru druhého bydlení

Zdroj: vlastní šetření

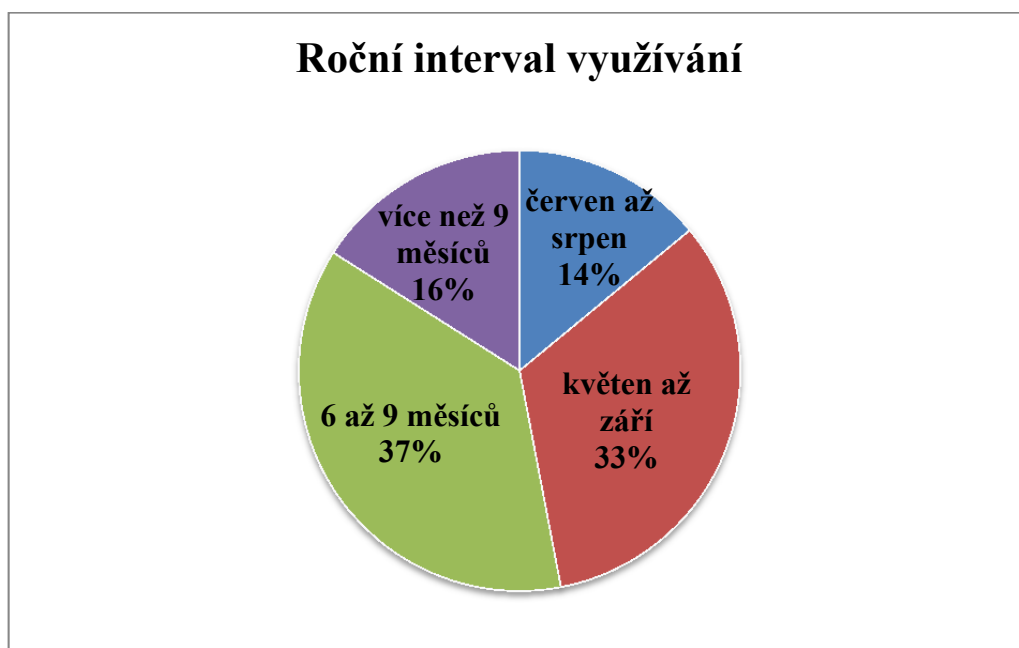
Tabulka č. 14: Struktura respondentů dle počtu rodin, osob i dětí využívajících objekt a dle počtu obytných místností v objektu druhého bydlení

Otázka	Počet (průměr)
Počet rodin využívajících objekt	1,8
Celkem osob	5,4
Z toho dětí do 15 let	1,2
Počet obytných místností	3,5

Zdroj: vlastní šetření

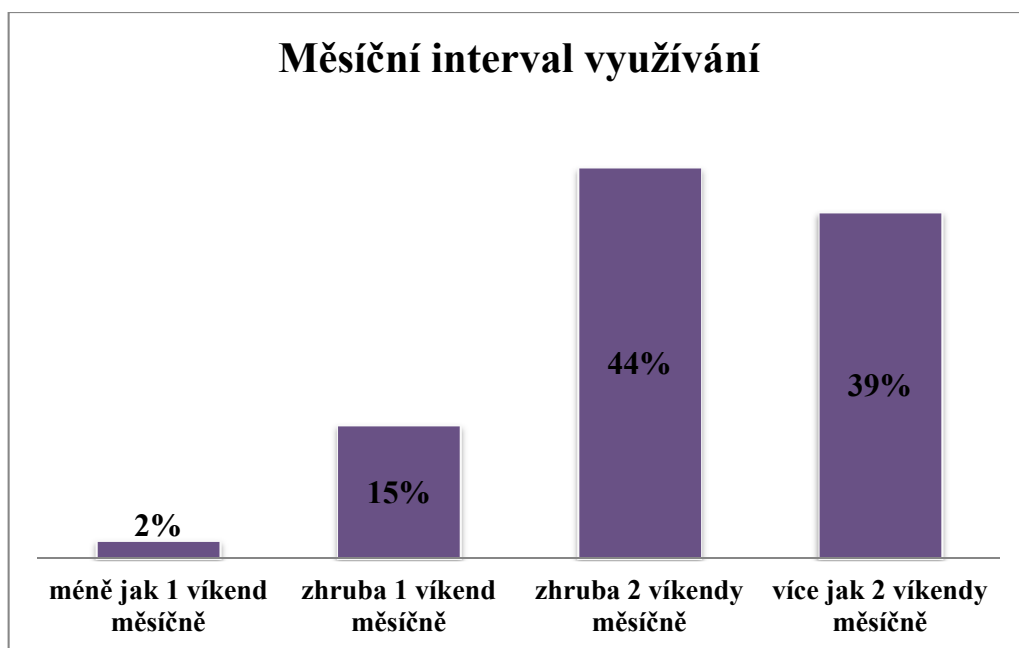
Objekt druhého bydlení využívají v průměru necelé dvě rodiny. Analogická situace je i u počtu osob, které objekt druhého bydlení pravidelně navštěvují, kdy dosahuje průměrného počtu 5,4 uživatele. Z toho dětí do 15 let pak průměrně 1,2. V počtu obytných místností disponují rekreační chalupy vůči rekreačním chatám zpravidla o jednu místnost více. Rekreační chaty ve větší míře využívají podkrovních prostorů, kde se nejčastěji nachází jedna nebo dvě místnosti. Celkový počet za všechny objekty druhého bydlení pak v průměru činí 3,5 místností.

Graf č. 13: Srovnání respondentů dle využití objektu druhého bydlení v ročním intervalu

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 14: Srovnání respondentů dle využití objektu druhého bydlení v měsíčním intervalu

Zdroj: vlastní šetření

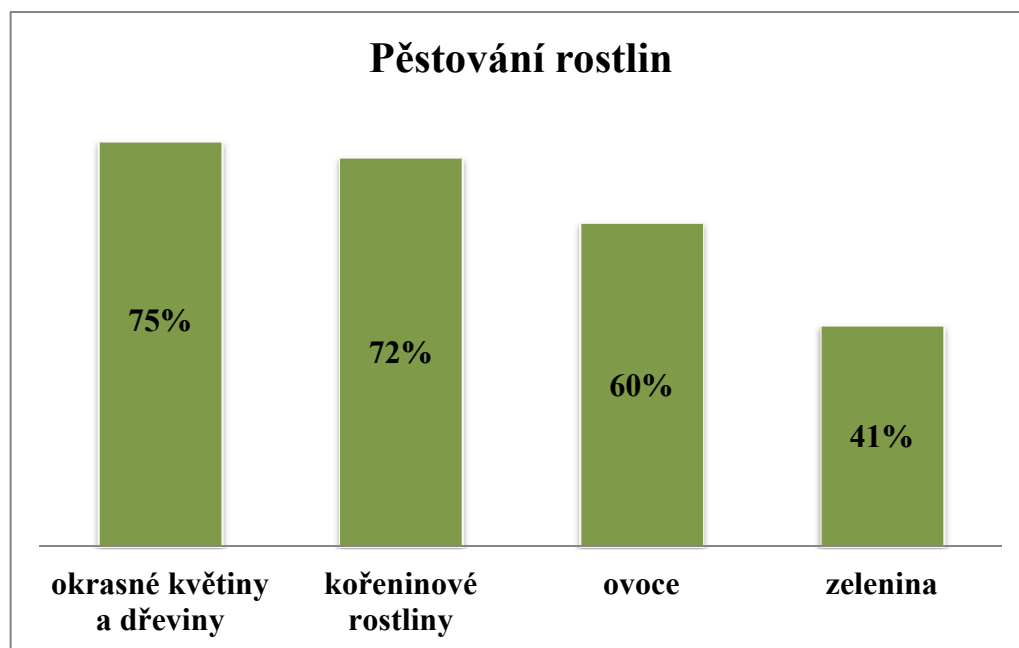
Z doby využívání objektu je z grafu patrná orientace především na delší letní sezónu (květen až září) a ještě více na tzv. chalupářskou (chatařskou) sezónu (od jara do podzimu). Využití objektu druhého bydlení, které se omezuje na pouhé tři letní měsíce v roce, uvedlo jen 14% respondentů. Absence významnějších atraktivit

spojených se zimním obdobím (lyžařský areál) nepodporuje celoroční navštěvování zdejších objektů. Nicméně 16% všech respondentů navštěvuje objekt druhého bydlení častěji jak 9 měsíců v roce. V tomto případě se většinou jedná o uživatele rekreačních chalup.

Největší počet tazatelů (44%) uvedl, že interval užívání objektu druhého bydlení činí zhruba dva víkendy v měsíci. Druhá velká skupina respondentů (39%) užívá objekt druhého bydlení pak více jak dva víkendy měsíčně. Využití rekreačního objektu jen jednou za měsíc uvedla skupina 15% respondentů a počet osob užívající objekt méně jak jeden víkend v měsíci byl zanedbatelný.

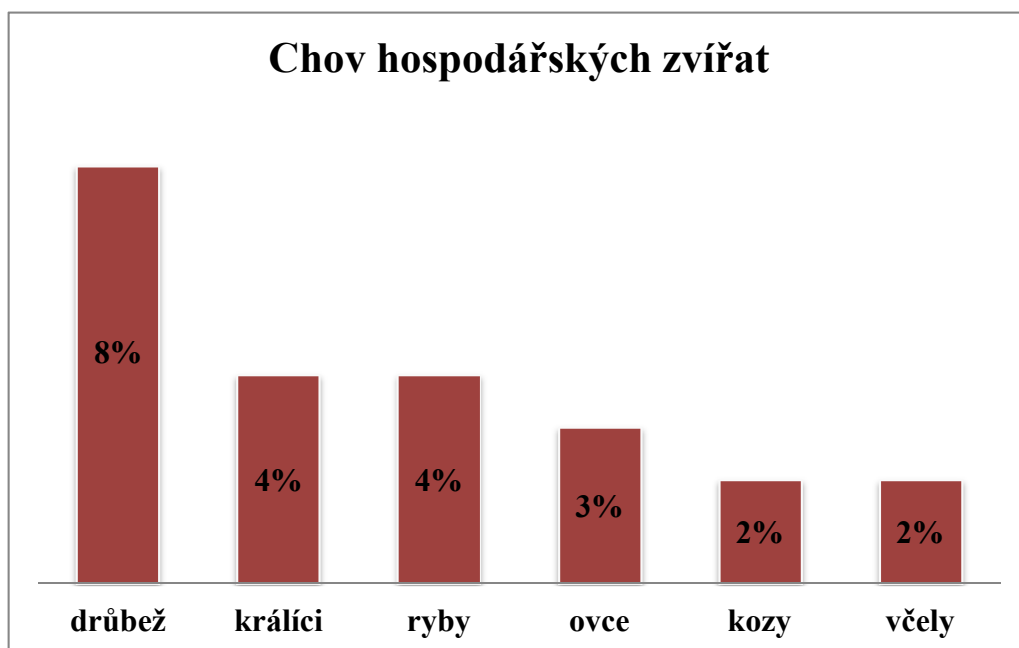
Především pro rodiny, které žijí v bytových domech je pěstování rostlin u objektu druhého bydlení vítanou aktivitou. Nejčteněji jsou využívány kořeninové rostliny, které především slouží k dochucování a zdobení jídel (bazalka, fenykl, koriandr, libeček, majoránka, pažitka, petržel). Využití pozemku k pěstování zeleniny uvedla necelá polovina respondentů a ovocné stromy pak byly povětšinou na pozemcích u rekreačních chalup. Nedílnou součástí pozemků dnešní doby, nejen u objektů druhého bydlení, jsou okrasné dřeviny, zastoupeny nejvíce thujemi. Využití pozemku k chovu hospodářských zvířat není čtené, kdy se této aktivitě nevěnuje 84% všech respondentů.

Graf č. 15: Struktura respondentů dle využití pozemku pro pěstování rostlin

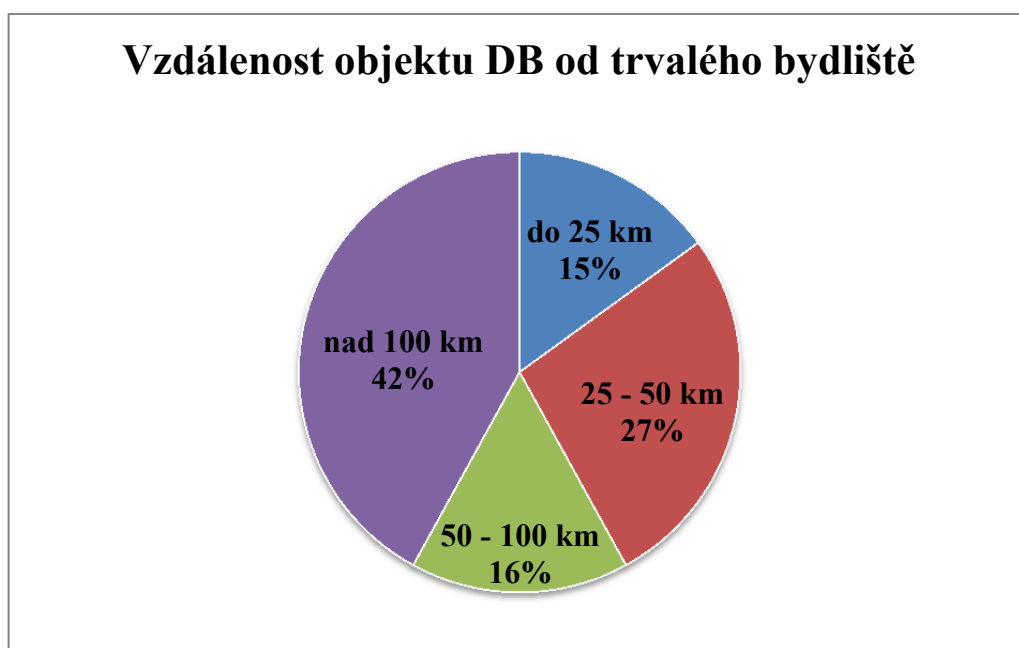
Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 16: Struktura respondentů dle využití pozemku k chovu hospodářských zvířat

Zdroj: vlastní šetření

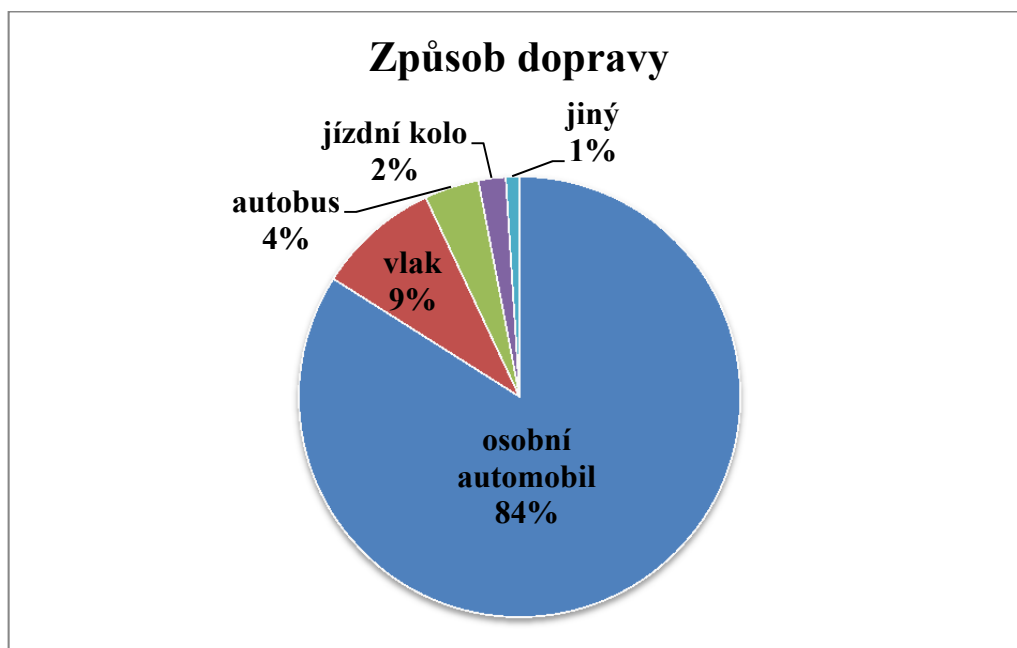
Graf č. 17: Srovnání respondentů dle vzdálenosti objektu druhého bydlení od trvalého bydliště

Zdroj: vlastní šetření

Vzdálenost objektu druhého bydlení od místa trvalého bydliště potvrzují získaná data z části dotazníku, která se týkala údaje o trvalém bydlišti.

Graf č. 18: Srovnání respondentů dle převážného způsobu dopravy k objektu druhého bydlení

Zdroj: vlastní šetření

Od počátku devadesátých let minulého století se výrazně zvýšila automobilizace v české společnosti. Ta se projevila i při dojížděce do objektů druhého bydlení. Osobní automobil, který využívá 84% všech respondentů, dominuje nad ostatními dopravními prostředky. Tento časově flexibilnější způsob dopravy tak napomáhá k rozvoji druhého bydlení v lokalitě Třeboňska. S růstem mobility je i intenzita využívání vzdálenějších objektů častější.

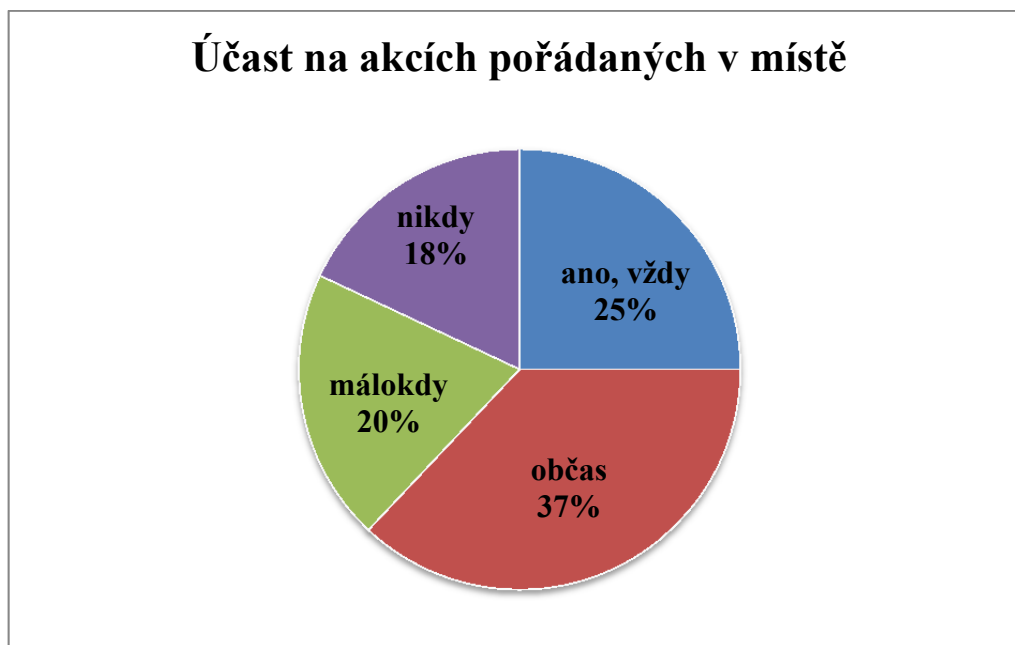
Oproti očekávání nedoznaly u respondentů překvapivých výsledků volnočasové aktivity. Sestávají se kombinací pasivních a aktivních způsobů trávení volného času rozličného charakteru. Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, zvláště v dnešní uspěchané době, důležitost pasivního odpočinku a klidu. Nicméně, jak vidno z odpovědí, pasivní odpočinek respondentům dlouho nevydrží a údržba či úprava objektu zaměstnává všechny bez rozdílu. Toto se především týká osob, které využívají svých rekreačních chalup. Lokalita Třeboňska svým charakterem předně vybízí ke všem aktivitám, které se odehrávají v přírodním prostředí. Nenáročný terén je využíván velkým počtem respondentů k pěší turistice a cykloturistice, která nabývá velkého rozmachu. Taktéž různá rodinná a přátelská setkání jsou nedílnou součástí trávení volného času v objektu druhého bydlení.

Tabulka č. 15: Struktura respondentů dle volnočasových aktivit

Otázka	ANO (%)	PŘÍLEŽITOSTNĚ (%)	NE (%)
Údržba a úprava objektu	68%	27%	5%
Zahrádkaření	37%	28%	35%
Turistika	58%	29%	13%
Cykloturistika	32%	37%	31%
Sport a hry	37%	28%	35%
Pobyt u vody a koupání	60%	26%	14%
Pobyt a pohyb v lese	71%	22%	7%
Rybolov	22%	14%	64%
Pasivní odpočinek a klid	74%	23%	3%
Setkání s rodinou a přáteli	56%	31%	13%

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 19: Srovnání respondentů dle účasti na různých akcích pořádaných v místě

Zdroj: vlastní šetření

Účast při rozličných akcích pořádaných v místě dosahovala zájmu necelých dvou třetin respondentů. Poukazuje tak na zájem o dění v místě druhého bydlení.

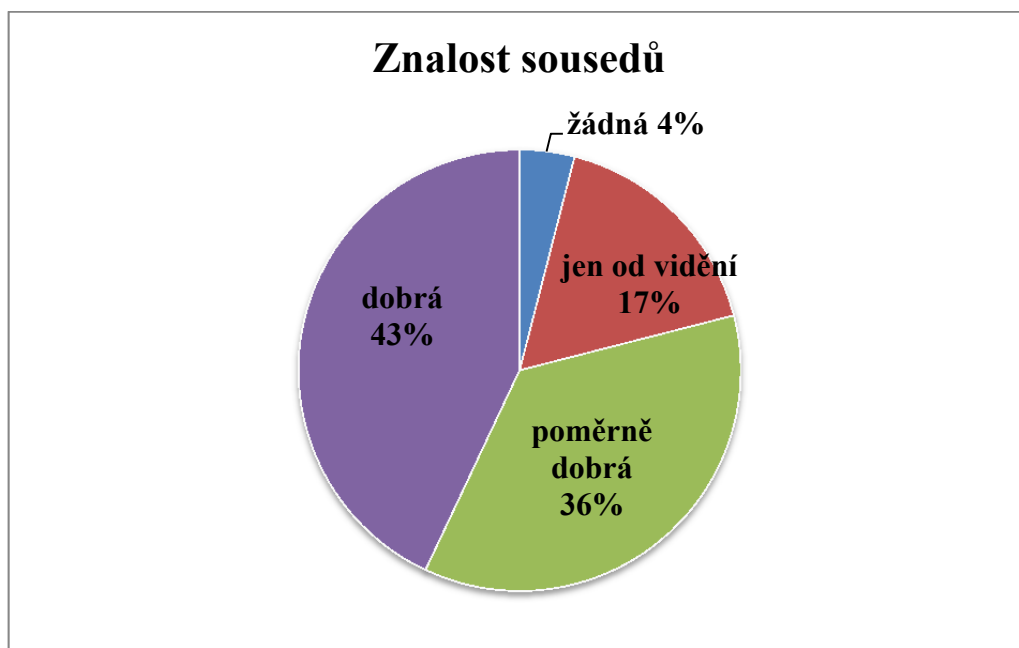
Graf č. 20: Srovnání respondentů dle zapojení do spolkové nebo zájmové činnosti v místě

Zdroj: vlastní šetření

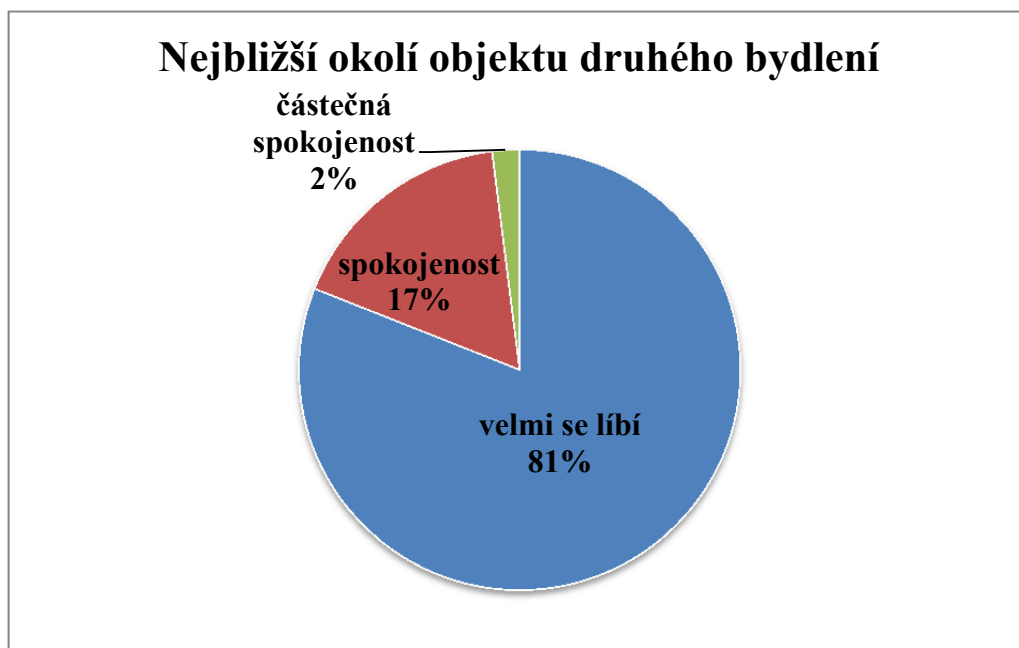
Překvapivě vysoké bylo procento osob zapojených do spolkové nebo zájmové činnosti v místě. Nejvíce respondentů pak bylo sdružováno v místních organizacích Českého rybářského svazu. Členové mysliveckých sdružení organizovaných v místě pak byli druhou nejhojněji takto zapojenou skupinou osob. Obecná znalost svých sousedů v místě druhého bydlení byla u respondentů na dobré úrovni.

Graf č. 21: Srovnání respondentů dle znalosti sousedů v místě druhého bydlení

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 22: Srovnání respondentů dle vyjádřené spokojenosti s nejbližším okolím v místě druhého bydlení

Zdroj: vlastní šetření

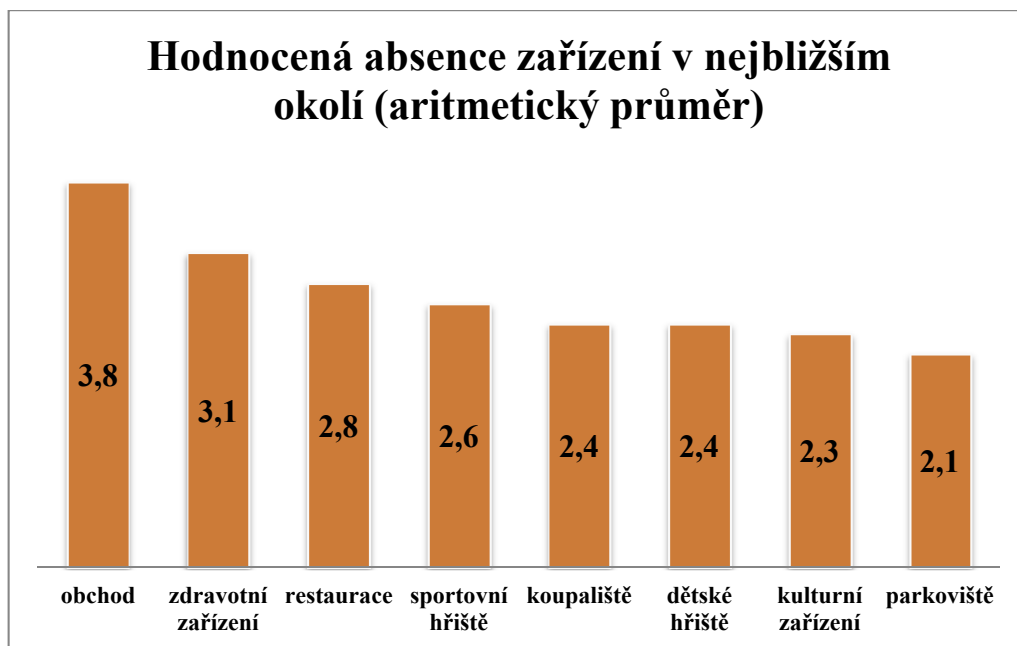
Z výše uvedeného grafu je zřejmá nadměrná spokojenost respondentů s nejbližším okolím svého druhého bydlení. Z formulovaných otázek dotazníkového šetření pak žádný z respondentů neuvedl možnost, že mu nejbližší okolí připadá špatné, velmi špatné či mu na okolí nezáleží.

Respondenti se též mohli vyjádřit k dílčím problémům nejbližšího okolí, které se jich přímo dotýkají a považují je za závažné. Největší četnost těchto problémů vycházela od respondentů využívajících jako objekt druhého bydlení rekreační chatu v místě s vyšší koncentrací těchto objektů. Z nich nejpálčivější jsou problémy týkající se špatného stavu příjezdové komunikace, nevybudované kanalizace či nedostatečné vybavenosti sběrných nádob komunálního odpadu.

Relativně největší výhrady, dle absence určitého zařízení v blízkosti objektu druhého bydlení, byly zaznamenány u obchodu s potravinami. Druhým nejčetněji postrádaným zařízením v místě pak bylo zdravotnické středisko. V obou případech se jednalo o výtku zvláště při dlouhodobějším pobytu. Absence dalších zařízení byla hodnocena víceméně rovnoměrně.

Graf č. 23: Struktura respondentů dle hodnoceného postrádání zařízení v nejbližším okolí druhého bydlení

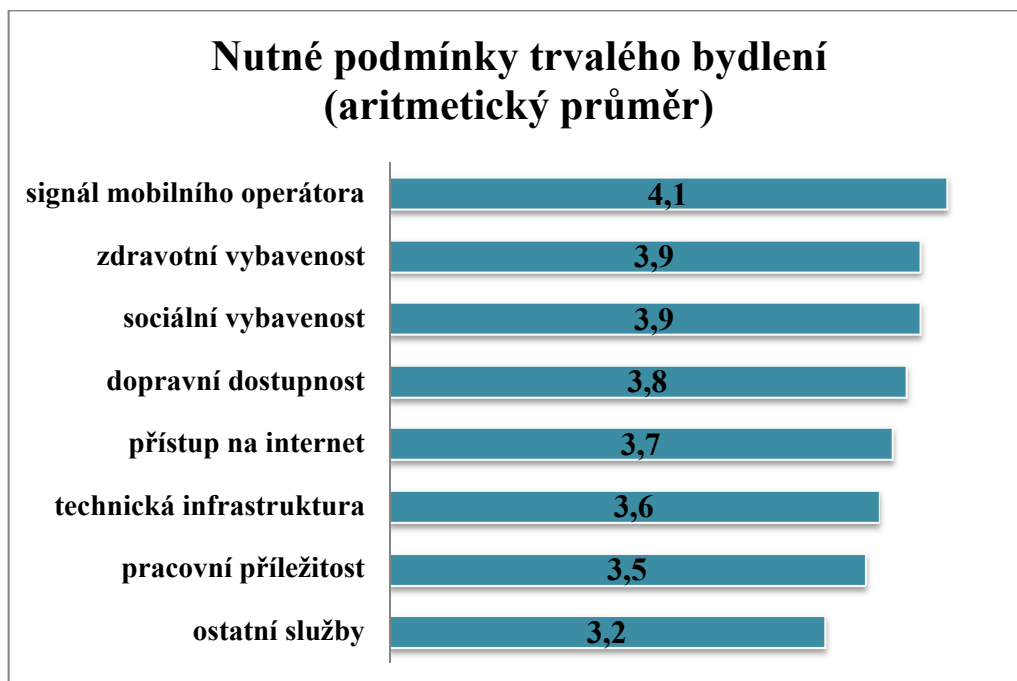
(hodnoceno klasifikací: 1 – nejméně postrádáno až 5 – nejvíce postrádáno)

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 24: Struktura respondentů dle vyjádřených podmínek nutných k trvalému bydlení v cílové lokalitě s ohledem na vybavenost obce

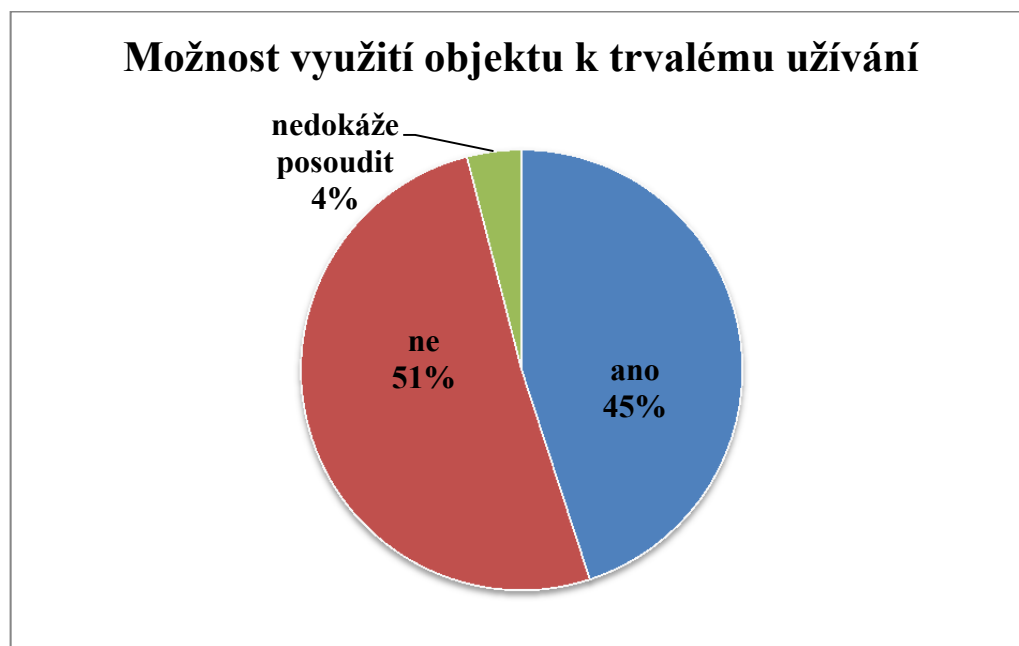
(hodnoceno klasifikací: 1 – nejméně nutná podmínka až 5 – nejvíce nutná podmínka)

Zdroj: vlastní šetření

Více kriticky se již respondenti vyjadřovali k nutným podmínkám (s ohledem na vybavenost obce), při představě trvalého bydlení v místě. Stabilní pokrytí signálem mobilního operátora by bylo pro všechny zúčastněné největší podmínkou. Stejně tak blízkost zdravotnického zařízení a sociální vybavenost obce by hrála význačnou roli. Technická a dopravní infrastruktura obce i možnost přístupu k internetu pak další důležitou nutnou podmínkou trvalého žití. Naopak pracovní příležitost v místě by nebyla, vůči ostatním podmínkám, natolik limitujícím faktorem. Tato skutečnost je dána nemalým počtem respondentů, kteří již pobírají starobní důchod.

Graf č. 25: Srovnání respondentů dle možnosti využití objektu druhého bydlení k trvalému užívání z hlediska stavebně-technického

Zdroj: vlastní šetření

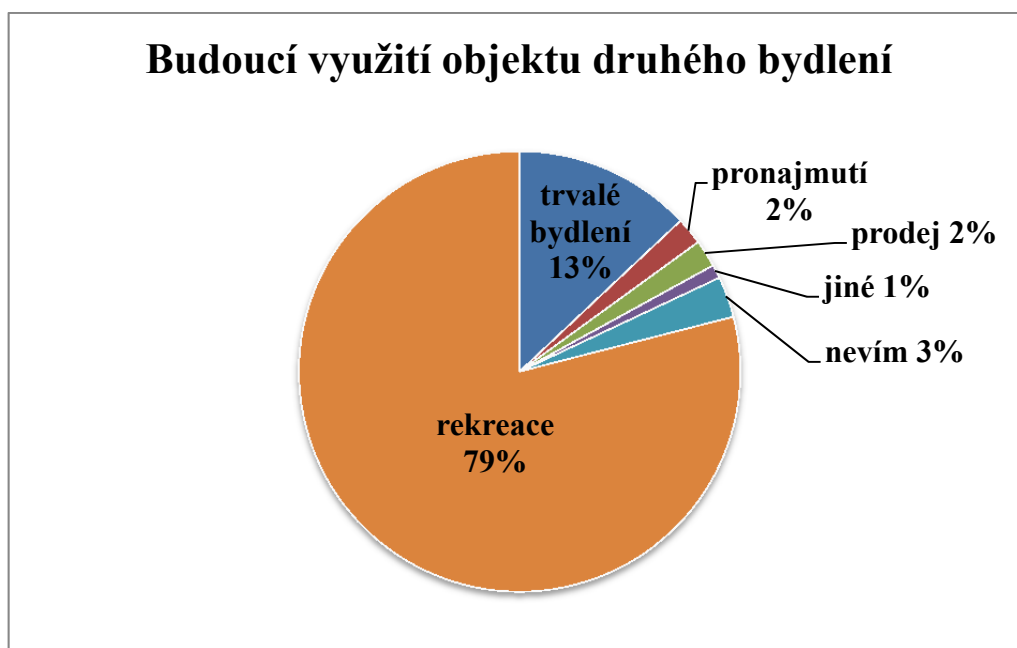
Požadavkům (z hlediska stavebně-technického) respondentů k trvalému užívání stávajícího objektu vyhovuje 45% všech objektů druhého bydlení. Tento vysoký podíl je dán většinovým zastoupením rekreačních chalup (59%) oproti rekreačním chatám (36%). Většina rekreačních chalup svým charakterem plně vyhovuje potřebám k celoročnímu užívání a skýtá tak velký potenciál v transformaci druhého bydlení na bydlení trvalé.

Tabulka č. 16: Srovnání respondentů dle možnosti využití objektu druhého bydlení k trvalému užívání z hlediska stavebně-technického

Objekt druhého bydlení	Možnost trvalého užívání			Celkem objektů
	Ano	Ne	Nedokáže posoudit	
Rekreační chalupa	38%	18%	3%	59%
Rekreační chata	5%	30%	1%	36%
Rekreační domek	2%	1%	-	3%
Jiný objekt	-	2%	-	2%
Celkem vyjádřené posouzení	45%	51%	4%	100%

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 26: Srovnání respondentů dle budoucího využití objektu druhého bydlení

Zdroj: vlastní šetření

Nejvýznamnějším zjištěním, v souvislosti s amenitní migrací, byla skutečnost, že 13% respondentů hodlalo v blízké budoucnosti přeměnit objekt druhého bydlení na bydlení trvalé. Zjištěné výsledky o možnosti transformace objektů druhého bydlení na objekty trvalého bydlení vesměs korespondovaly s podílem rekreačních chalup, jejich vybaveností a rozmístěním především v intravilánu sledovaných obcí. Nevhodnost transformace rekreačních chat odrážela nedostatečná technická infrastruktura (odvádění a čištění odpadních vod, zásobování vodou, veřejné osvětlení), stav příjezdových komunikací či nutnost větších stavebních úprav.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplynulo, že 11% osob bylo rozhodnuto trvale přesídlit do rekreační chalupy a 2% respondentů hodlala uskutečnit své přesídlení do rekreačního domku. Možnost komerčního využití rekreačního objektu ve formě pronájmu se setkala s kladnou odezvou u pouhých 2% respondentů. Stejně množství osob pak uvažovalo o prodeji svého objektu. Jakým způsobem bude s rekreačním objektem dále nakládáno, nevěděla 3% respondentů. Největší množství osob (79%) však bylo spokojeno s dosavadní rekreační funkcí svého objektu a v dohledné době na tom nehodlalo nic měnit.

Graf č. 27: Srovnání respondentů dle odhodlání trvale přesídlit do lokality Třeboňska při využití jiného, nežli stávajícího objektu druhého bydlení

Zdroj: vlastní šetření

K rozhodnutí o pořízení jiného objektu (nežli využití stávajícího) k trvalému bydlení v lokalitě Třeboňska se přiznala 3% respondentů. Dva tazatelé chtějí koupit využít stávající domovní fond v podobě rodinného domu či chalupy a jeden respondent pak hodlá realizovat své trvalé přesídlení výstavbou rodinného domu.

Vybrané charakteristiky respondentů, kteří hodlají uskutečnit své trvalé přesídlení, ať využitím stávajícího objektu druhého bydlení nebo pořízením jiného objektu pro trvalé bydlení na Třeboňsku, znázorňují tabulky č. 17, č. 18 a č. 19.

Tabulka č. 17: Struktura respondentů odhodlaných trvale přesídlit do lokality Třeboňska dle věku a pohlaví vůči celkovému počtu respondentů

Věková kategorie osob	Trvalé přesídlení na Třeboňsko			
	Využití stávajícího objektu		Pořízení jiného objektu	
	Muži (%)	Ženy (%)	Muži (%)	Ženy (%)
Do 19 let	-	-	-	-
20 – 29 let	-	-	-	-
30 – 39 let	1%	1%	-	-
40 – 49 let	1%	-	1%	-
50 – 59 let	1%	2%	-	1%
60 – 69 let	4%	1%	1%	-
70 a více let	1%	1%	-	-
Celkem podle pohlaví	8%	5%	2%	1%
Celkem	13%		3%	

Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 18: Struktura respondentů odhodlaných trvale přesídlit do lokality Třeboňska dle dosaženého vzdělání vůči celkovému počtu respondentů

Nejvyšší dosažené vzdělání	Počet osob – vyjádřeno v %
Základní	-
Střední s výučním listem	6%
Střední s maturitní zkouškou	7%
Vyšší odborné	-
Vysokoškolské	3%
Celkem	16%

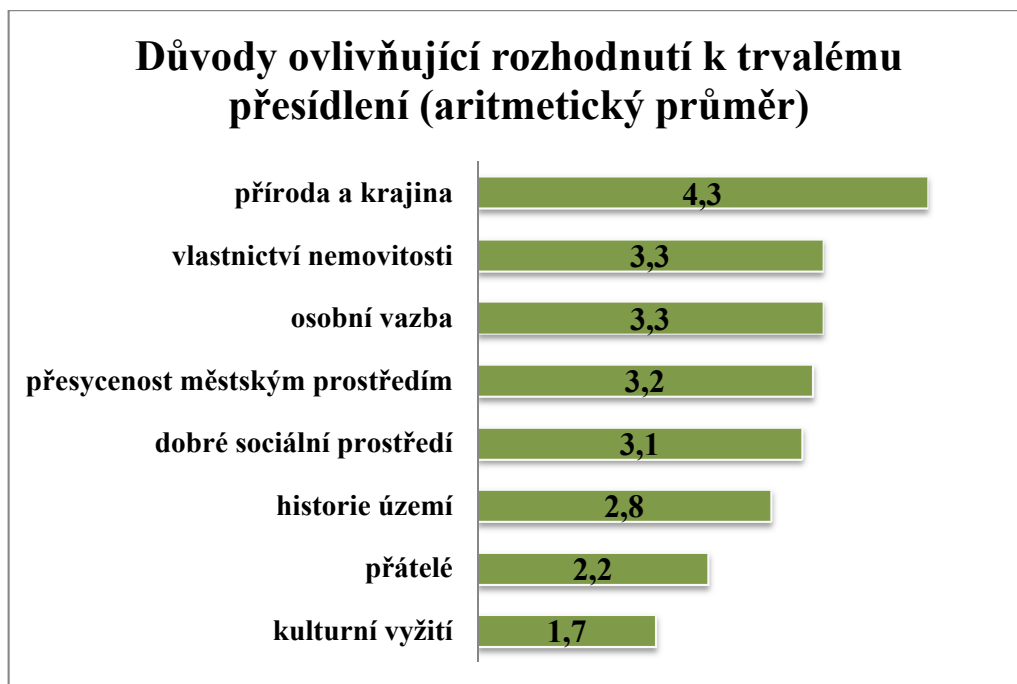
Zdroj: vlastní šetření

Tabulka č. 19: Struktura respondentů odhodlaných trvale přesídlit do lokality Třeboňska dle zaměstnání – profese vůči celkovému počtu respondentů

Zaměstnání – profese	Počet osob – vyjádřeno v %
Zaměstnanec	6%
Soukromý podnikatel, OSVČ	4%
Studující	-
Na MD, v domácnosti	1%
V důchodu	5%
Nezaměstnaný	-
Celkem	16%

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 28: Srovnání respondentů dle důvodů, které by ovlivnily jejich rozhodnutí trvale přesídlit do oblasti Třeboňska
(hodnoceno klasifikací: 1 - nejméně ovlivnilo až 5- nejvíce ovlivnilo)

Zdroj: vlastní šetření

Hlavním důvodem, který by přiměl uvažovat respondenty o změně trvalého bydliště do lokality Třeboňska, byla jedinečná příroda a krajina tohoto území. Velkou potenciální roli v přesídlení by též hrálo současné vlastnictví objektu druhého bydlení. Již respondenty vytvořená osobní vazba k danému místu by byla také velkou motivací k přestěhování. Negativa městského způsobu života (stres, hluk, rychlost, shon, kriminalita) a představa života v sociálně příznivějším prostředí by v rozhodnutí ovlivnilo nemalé množství respondentů. Historie území, přátelé a možnost kulturního vyžití byly respondenty vnímány jako nejméně působící faktory ovlivňující jejich rozhodnutí pro trvalé přesídlení.

7. DISKUSE VÝSLEDKŮ

Území Třeboňska, podle BARTOŠE et al. (2011), dodnes vykazuje atributy „vnější periferie“ České republiky. Poválečný rozvoj byl na Třeboňsku ovlivněn polohou území v blízkosti státní hranice (železné opony), která znemožňovala běžné hospodaření a na druhou stranu tak pomohla k zachování přírodních hodnot (BARTOŠ et al., 2011).

Pro porovnání sledované lokality Třeboňska byla vybrána podobná periferní území, kde probíhal výzkum druhého bydlení v předchozích letech. Jedná se o území v okresech Strakonice (BĚLOHLAVOVÁ, 2002), Svitavy (ŠAFRÁNKOVÁ, 2008), v oblasti Kokořínska (ŠULCOVÁ, 2010) a v regionu „Hranice krajů – Středo západ“ (KOLÍSEK, 2012). Všechny tyto výzkumy byly realizovány prostřednictvím diplomové práce na katedře sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Všechny sledované lokality, včetně Třeboňska, netvořily rekreační zázemí pouze pro jedno zdrojové místo, ale byly syceny z více zdrojových oblastí i z více krajů. Výskyt objektů druhého bydlení nebyl soustředěn pouze do jednoho místa či do několika málo míst, ale byl rovnoměrně rozložen po celém šetřeném území. Ve sledovaných oblastech bylo možné doložit vyšší podíl rekreačních chalup na objektech druhého bydlení, oproti celorepublikovému průměru.

7.1 Porovnání periferních oblastí

Charakteristika modelového území Strakonicka

Okres Strakonice lze zařadit mezi venkovské, respektive periferní okresy České republiky (FIALOVÁ, 2001). Kvalitní životní prostředí svědčí o spíše průmyslově zemědělském charakteru okresu. Strakonicko má tranzitní polohu s dopravními tahy spojující centra vyšších správních celků (Plzeň – České Budějovice, Praha – Strakonice – hranice s Německem). Druhé bydlení má počátek v trampingu a chaty se začaly nejdříve objevovat podél toku řeky Volyňky a Otavy. Na Strakonicku převažují ze 3/4 rekreační chalupy nad 1/4 rekreačních chat či rekreačních domků. V dotazníkovém šetření BĚLOHLAVOVÉ (2002) byl osloven nadpoloviční podíl

chatařů, kdy polovina uživatelů druhého bydlení měla trvalé bydliště přímo v okrese a zbylou část nejvíce zastupovali obyvatelé Prahy, Českých Budějovic a Písku.

Charakteristika modelového území Svitavska

Okresem Svitavy procházela hranice Sudet, která ho rozdělovala na průmyslovější německou část a zemědělskou českou část. V současné době má celý okres převážně zemědělský charakter. Svitavsko má tranzitní polohu mezi Čechy a Moravou (silniční tahy Hradec Králové – Olomouc, Brno – Svitavy a železniční koridor Praha – Pardubice – Česká Třebová – Brno). Druhé bydlení se počalo rozvíjet až po roce 1970 a do roku 2001 dosáhlo podílu 21% úhrnu všech obytných staveb. Rekreační chalupy tvoří 2/3 všech objektů druhého bydlení v okrese. Z dotazníkového šetření ŠAFRÁNKOVÉ (2008) vyplynula dvoutřetinová převaha respondentů užívající rekreační chalupu nad osobami, které využívají rekreační chatu či domek. Trvalé bydliště uživatelů druhého bydlení mělo v okrese Svitavy 32% osob a další výrazné zastoupení představovali lidé z Brna a Pardubic.

Charakteristika modelového území Kokořínska

Oblast Kokořínska, která má převážně zemědělský charakter a velký podíl počtu objektů druhého bydlení, lze definovat jako periferní území (FIALOVÁ, 2001). Také zde procházela hranice Sudet, což ovlivnilo pozdější rozvoj území. Sledovaným územím, jež se nachází v CHKO Kokořínsko, neprochází významnější dopravní tah. Druhé bydlení zde vychází z trampingu od 30. let minulého století, ale největšího rozmachu dosáhlo počátkem 60. let do konce 80. let. V současnosti zde plynou jistá omezení nové výstavby z důvodu ochrany přírody a krajiny. Rekreační chalupy tvoří více jak polovinu všech objektů druhého bydlení. Z výzkumu ŠULCOVÉ (2010) pocházelo nejvíce vlastníků objektů druhého bydlení z Prahy a druhou nejpočetnější skupinu pak tvořili respondenti z Mělníka.

Charakteristika modelového území „Hranice krajů – Středozápad“

Sledované území se rozkládá při hranici čtyř krajů – Plzeňského, Karlovarského, Ústeckého a Středočeského. Jedná se o typický příklad historické „vnitřní periferie“ České republiky, což potvrzuje nízká ekonomická síla území, trvalý úbytek

obyvatelstva, dřívější zaměření na primární sektor a slabě rozvinutá infrastruktura (BARTOŠ et al., 2011). Výraznou úlohu hrála i česko-německá jazyková hranice procházející územím. Tento fakt měl nejdůležitější roli po 2. světové válce, kdy byla odsunuta značná část obyvatel hlásících se k německé národnosti. Sledované území je zemědělsky využívaná krajina s větší členitostí terénu a četnými lesními porosty. Z dopravního hlediska se jedná spíše o území s tranzitním charakterem (silniční tahy Praha – Karlovy Vary – Cheb – hranice s Německem, Dubí – Most – Plzeň – Železná Ruda). Území bylo výrazněji rekreačně osídleno až ve druhé významnější fázi poválečného vývoje druhého bydlení v 80. letech minulého století. Z výsledků dotazníkového šetření KOLÍSKA (2012) bylo zjištěno 60% uživatelů rekreačních chat a 40% uživatelů rekreačních chalup. Z nich nejvíce respondentů mělo své trvalé bydliště v okrese Most, v Praze, Kladně či Plzni.

7.2 Výsledky porovnávání lokalit

Srovnání lokalit s podobným periferním charakterem dokumentuje tabulka č. 16, ve které jsou shrnuty vybrané ukazatele z výzkumů.

Tabulka č. 20: Srovnání vybraných ukazatelů druhého bydlení z dotazníkových šetření

Sledované ukazatele	Strako- nicko	Svitav- sko	Koko- řínsko	Hranice krajů Středo- západ	Třeboň- sko
Počátek rekreač. využívání objektu (ø)	1983	1984	1980	1983	1988
Počet místností v objektu (ø)	2	2,9	3,4	3,4	3,5
Počet osob využívajících objekt (ø)	5	5,5	5,3	6,3	5,4
Počet rodin využívajících objekt (ø)	2	2,1	1,7	2,1	1,8
Budoucí trvalé bydlení v objektu DB (%)	11	20	29	11	13
Odmítá komerční využití (%)	90	87	85	94	98
Objekt do 30 km od místa bydliště (%)	80	34	25	7	(do 25 km) 15
Vzdělání SŠ s maturitou + VŠ (%)	74	83	68	58	56
Uživatelé objektu nad 60 let (%)	32	28	44	44	42
Celoroční využívání objektu (%)	53	58	43	11	16

Zdroj: BĚLOHLAVOVÁ (2002), ŠAFRÁNKOVÁ (2008), ŠULCOVÁ (2010), KOLÍSEK (2012), vlastní šetření (2013)

Podíl uživatelů druhého bydlení nad 60 let byl shodný ve třech porovnávaných lokalitách Třeboňska, Kokořínska a „Hranice krajů – Středo západ“. Výrazné rozdíly ve věku uživatelů nad 60 let naopak dosahovaly lokality Svitavska a Strakonicka. Nižší podíl osob nad 60 let na Svitavsku mohl být dán zmiňovaným pozdějším počátkem rekreačního osídlení, který se však nepotvrdil u lokality Třeboňska. V případě Strakonicka je nutné přihlídnout ke skutečnosti, kdy byl výzkum realizován. Lze proto předpokládat, že se podíl uživatelů nad 60 let v současnosti přibližuje hodnotám z Kokořínska, regionu „Hranice krajů – Středo západ“ či lokalitě Třeboňska.

Nejvyšší vzdělání vykazali respondenti ze Svitavska. Souhrnně středoškolské vzdělání s maturitou a vysokoškolské vzdělání uvedlo nadprůměrné množství osob (83%). Lze to vysvětlit vysokým podílem respondentů nižšího věku, kdy je možné předpokládat závislost mezi mladší věkovou strukturou a mírou dostupnosti vyššího vzdělání po roce 1990. Počet respondentů na Třeboňsku a v regionu „Hranice krajů – Středo západ“ byl, co se týče úrovně vzdělání, víceméně podobný.

Strakonicko bylo rekreačním zázemím především pro samotný okres Strakonice, tudíž nebyl překvapující vysoký podíl (80%) uživatelů druhého bydlení do 30 km od trvalého bydliště. Nejméně osob, které využívají objekt druhého bydlení v relativně blízké vzdálenosti od svého trvalého bydliště, bylo v regionu „Hranice krajů – Středo západ“ (7%) a v lokalitě Třeboňska (15%). Tyto hodnoty tak korelovaly největší dojezdovou vzdáleností, která u regionu „Hranice krajů – Středo západ“ činila nad 60 km (55%) a u Třeboňska nad 100 km (42%).

Počátek rekreačního užívání objektů druhého bydlení byl (vyjma Třeboňska) v porovnávaných oblastech podobný, tj. začátek 80. let. Na Třeboňsku byl průměrný počátek využívání datován k roku 1988. Tato skutečnost je dána nemalým počtem osob, které počaly využívat svůj rekreační objekt po roce 1990 jejím zakoupením. Na Kokořínsku lze rozpoznat dřívější využívání v tradici trampingu, který sahá do první republiky. Vyjma Kokořínska lze všechny ostatní porovnávané lokality charakterizovat jako vzdálenější rekreační zázemí, jež se vyvíjelo později.

Počet rodin, který objekt druhého bydlení využíval, se v podstatě shodoval ve všech porovnávaných lokalitách. Největší počet místností v objektech druhého bydlení byl zaznamenán na Třeboňsku, Kokořínsku a v regionu „Hranice krajů – Středo západ“.

V „Hranici krajů – Středo západ“ byl z dotazníkového šetření shledán větší počet osob, který objekt využíval, než tomu bylo ve zbylých lokalitách.

Možnost komerčního využití objektu druhého bydlení ve formě pronájmu se u respondentů nesetkala s výraznou kladnou odezvou. Toto odmítnutí bylo nejvíce patrné na Třeboňsku, ačkoli jde o lokalitu s vysokým rekreačním potenciálem v oblasti cestovního ruchu, kdy o této možnosti uvažovala pouhá 2% respondentů. V regionu „Hranice krajů – Středo západ“ odmítlo komerční využití 94% osob, ale oproti Třeboňsku naopak z důvodu absence poptávky. Naproti tomu vyšší zájem o komerční využití objektu ve formě pronájmu byl patrný na Kokořínsku a Svitavsku. Kokořínsko disponuje kvalitním rekreačním potenciálem s relativně blízkou dostupností obyvatel Prahy a Svitavsko nabízí blízkost celoročně atraktivních Orlických hor a Žďárských vrchů.

Celoroční užívání objektů druhého bydlení bylo předurčeno polohou srovnávaných oblastí. Strakonicko se nachází v blízkosti Šumavy a Svitavsko v zázemí Orlických hor a Žďárských vrchů. Tato poloha v oblastech s doprovodnou infrastrukturou pro trávení volného času i v zimním období napomáhala vyššímu podílu celoročního využívání. V regionu „Hranice krajů – Středo západ“ znemožňovala celoroční využívání nedostatečná sociální infrastruktura v kombinaci s neudržovanými přístupovými cestami v zimním období k objektům druhého bydlení. Na Třeboňsku využívalo svůj objekt celoročně jen 16% respondentů, kdy se projevila absence významnějších atraktivit spojených se zimním obdobím. Byla zde nejvíce patrná orientace na tzv. chalupářskou (chatařskou) sezónu od jara do podzimu.

Skutečnost, že všechna sledovaná území vykazovala atributy periferního území, se odrážela v úvahách respondentů o transformaci objektů druhého bydlení na bydlení trvalé. Nejvíce respondentů o této přeměně uvažovalo na Kokořínsku (29%), především díky relativně blízké dojezdové vzdálenosti vůči Mělníku, Mladé Boleslavi či Praze a vyššímu počtu rekreačních chalup. Na Strakonicku a v regionu „Hranice krajů – Středo západ“ byl podíl takto uvažujících osob nejnižší, zejména vzhledem k horší občanské vybavenosti. Na Třeboňsku pak představoval podíl respondentů, hodlajících uskutečnit své trvalé přesídlení do objektu druhého bydlení, 13%. Zjištěné výsledky o možnosti transformace objektů druhého bydlení na objekty trvalého bydlení vesměs korespondovaly s podílem rekreačních chalup.

8. ZÁVĚR

Hlavním cílem diplomové práce bylo celkové zmapování druhého bydlení v lokalitě Třeboňska a zjištění jeho potenciálu pro amenitní migraci.

Modelovým územím byl vymezen správní obvod obce s rozšířenou působností Třeboň, který téměř celou svou rozlohou náleží do chráněné krajinné oblasti Třeboňsko. Tato oblast se vyznačuje unikátní krajinou lišící se od většiny chráněných oblastí světa, kdy nereprezentuje původní, člověkem minimálně narušenou krajinu, ale naopak je krajinou z velké části člověkem přetvořenou.

Druhé bydlení představuje významný způsob trávení volného času již pro několikátou generaci obyvatel České republiky a zůstává nedílnou součástí životního stylu mnoha rodin i dodnes. Po roce 1989 počet objektů druhého bydlení klesl, avšak nepotvrdily se teorie o spjatosti druhého bydlení s charakterem totalitní společnosti. V lidech stále přetrvává touha po kontaktu s přírodou a druhé bydlení v přírodě blízkém prostředí venkovského prostoru skýtá jedinečnou možnost útěku od hektického způsobu života ve městě. V současné době tak lze velmi zřetelně pozorovat návrat k tradici chataření a chalupaření, přičemž i v moderní literatuře je potvrzován přechod části obyvatelstva od konzumního způsobu života směrem k druhé moderně, kdy se lidé více zaměřují na své smysly. Dnešní objekty druhého bydlení, zvláště pak rekreační chalupy, jsou plnohodnotně zařízené stavby sloužící primárně k odpočinku, ale také připravené na potenciální možnost trvalého bydlení, která podporuje vznik a rozšíření amenitní migrace.

Zmapování objektů druhého bydlení na Třeboňsku bylo provedeno na základě analýzy a vzájemné kombinace aktuálních dat dostupných z Českého statistického úřadu a z Českého úřadu zeměměřického a katastrálního. Celkový podíl registrovaných rekreačních objektů sledovaného území činí v současné době 23% z úhrnu všech obytných staveb. Při počtu 2044 objektů zaujímá celkový podíl rekreačních chat a rekreačních domků pouhých 26% úhrnu všech objektů využívaných k rekreaci. Počet rodinných domů (naprostá většina rekreačních chalup) využívaných k rekreaci, pak činí 74% objektů druhého bydlení.

Z výsledků výzkumu druhého bydlení získaných z dotazníkového šetření je zřejmé, že se nepotvrdila větší závislost využívání druhého bydlení jako možného předstupně vzniku amenitní migrace. Trvalé přesídlení do objektu druhého bydlení hodlá v blízké budoucnosti realizovat pouhých 13% respondentů. Zjištěné výsledky o možnosti transformace objektů druhého bydlení vesměs korespondují s podílem rekreačních chalup, jejich vybaveností a prostorovým rozmístěním v intravilánu sledovaných obcí. Nevhodnost transformace rekreačních chat pro trvalé bydlení odráží jejich nedostatečná technická infrastruktura, horší stav příjezdových komunikací či nutnost finančně náročnějších stavebních úprav.

Na základě výsledků dotazníkového šetření je možné konstatovat, že k masivnímu vzniku amenitní migrace transformací objektů druhého bydlení na bydlení trvalé v nejbližších letech nedojde. Lidé chtějí nadále trvale bydlet v prostředí s možností lepšího pracovního uplatnění, bohatší nabídkou kulturního vyžití i potřebných veřejných služeb. Navíc je pro ně druhé bydlení určitým životním stylem, kterého se nechtějí vzdát.

Druhé bydlení a především amenitní migrace v lokalitě Třeboňska má pozitivní dopad z hlediska zpomalování vysídlování venkovského prostoru a v revitalizaci stávajícího a chátrajícího domovního fondu. Amenitní migranti i uživatelé objektů druhého bydlení mohou být pro místní obyvatele jakými nosiči osvěty a zprostředkovateli kontaktů ve městech. Mohou inspirovat místní občany k získání různých finančních prostředků do oblasti, především ve formě dotací, případně projektových finančních podpor. Naopak negativní vliv těchto osob na stávající obyvatelstvo může mít jejich odlišný styl života, kdy svými přenesenými zvyky mohou narušovat tradiční chod života v obci.

Trendem dalšího vývoje druhého bydlení bude pravděpodobně stírání rozdílů mezi vnímáním trvalého nebo druhého bydlení. Ať již se to týká jeho funkce, vybavenosti, provozovaných činností či objemu tráveného času.

Domnívám se, že cíl diplomové práce byl splněn na základě stanovených dílčích cílů. Nezanedbatelné množství oslovených respondentů má dostatečnou vypovídající hodnotu, a proto výsledky z této práce lze považovat za průkazné.

Naplnění cílů diplomové práce umožnilo také vyhodnocení níže uvedených hypotéz.

H1: 3/4 respondentů, kteří jsou nespokojeni se svým stávajícím bydlením, využívají druhé bydlení.

Nespokojených respondentů se stávajícími bytovými poměry bylo z dotazníkového šetření zjištěno pouhých 9%. 63% osob pak shledalo své bytové poměry jako vyhovující a 28% respondentů označilo své bytové poměry za výborné (graf č. 7).

➤ *Hypotéza 1: Byla vyvrácena.*

H2: 1/2 respondentů využívá objekt druhého bydlení do 50 km od svého trvalého bydliště.

Celkem 42% respondentů uvedlo, že dojíždí k objektu druhého bydlení do 50 km od svého trvalého bydliště, z toho 15% osob do 25 km (předně obyvatelé Jindřichova Hradce a Třeboně) a 27% respondentů od 25 do 50 km (především lidé z Českých Budějovic a Tábora). Hlavními představiteli zdrojových oblastí, tedy dojíždějících z místa trvalého bydliště do lokality Třeboňska, byli v největším počtu lidé mimo Jihočeský kraj. Obyvatelé hlavního města Prahy pak byli největší skupinou dojíždějících v rámci jednoho města. Ze středočeského kraje dojíždělo nejvíce osob z Příbramska či Benešovska, z kraje Vysočina obyvatelé Jihlavy a Jihomoravského kraje občané Brna. Nemalé množství osob uvedlo dojížděku na Třeboňsko též z kraje Plzeňského, Královéhradeckého či Pardubického (graf č. 5 + graf č. 17).

➤ *Hypotéza 2: Byla vyvrácena.*

H3: 1/3 uživatelů druhého bydlení uvažuje v dohledné době o svém trvalém přesídlení do lokality Třeboňska.

Spokojenost se stávající rekreační funkcí objektu druhého bydlení uvedla většina respondentů (79%), která v dohledné době neuvažovala o této změně. Odhodlání realizovat své trvalé přesídlení do lokality Třeboňska prokázalo celkem 16% osob (potenciálních amenitních migrantů), z toho 13% respondentů ve stávajícím objektu a 3% osob v jiném nežli stávajícím objektu druhého bydlení (graf č. 26 + graf č. 27).

➤ *Hypotéza 3: Byla vyvrácena.*

H4: 2/3 uživatelů druhého bydlení vyplňují svůj volný čas činnostmi spojenými s údržbou a úpravou objektu.

Z analyzovaných odpovědí dotazníkového šetření doznaly volnočasové aktivity předpokládaných výsledků. Mezi nejvíce uváděné aktivity patřily právě činnosti spojené s údržbou a úpravou objektu. Větší náročnost těchto aktivit pak byla zřejmá u objektů druhého bydlení s charakterem rekreační chalupy. Celkem 95% respondentů uvedlo, že se těmto činnostem ochotně či smířlivě věnují (*tabulka č. 15*).

➤ *Hypotéza 4: Nebyla vyvrácena.*

H5: Větší potenciál pro amenitní migraci (transformace objektů druhého bydlení na bydlení trvalé) představují rekreační chalupy nežli rekreační chaty.

V transformaci funkčních objektů druhého bydlení se projevil vyšší potenciál rekreačních chalup vůči rekreačním chatám. Z výsledků dotazníkového šetření vyplynulo, že 11% osob bylo rozhodnuto v dohledné době trvale přesídlit do rekreační chalupy a 2% respondentů hodlalo uskutečnit své přesídlení do rekreačního domku. Realizovat své trvalé přesídlení do rekreační chaty pak nehodlal v nejbližší době uskutečnit nikdo. Rekreační chalupy jsou svým charakterem i vybaveností mnohem lépe využitelné k celoročnímu užívání a více tak přístupné pro amenitní migraci (*tabulka č. 16*).

➤ *Hypotéza 5: Nebyla vyvrácena.*

9. SUMMARY

The main goal of the diploma thesis was to explore the second home phenomenon in the region of Třeboňsko and to evaluate its potential for amenity migration.

The model territory was the administrative district of the municipality with extended competence, Třeboň, the major area of which consists of the protected landscape area Třeboňsko. This region is characterised by a unique landscape different from most protected landscape areas in the world, as it does not represent a landscape minimally disturbed by human activity, but on the contrary a landscape, which was predominantly shaped artificially.

Second home has represented a significant way of spending free time for already several generations of inhabitants of the Czech Republic and it remains an integral part of lifestyle for many families even today. The number of real estates used as second home decreased after 1989, however, theories that second home is connected with the lifestyle of the totalitarian society was not confirmed. People still yearn for a contact with nature and a second home situated in natural environment in the countryside offers a unique opportunity to escape from the hectic city lifestyle. This is why currently people have been returning to the tradition of holiday cottages and holiday homes, while even modern literature has confirmed a transition of a part of the population from the consumer lifestyle to the modern trend of a greater focus on human senses. Present-day real estates, which serve as a second home, especially holiday cottages, are comfortably furnished real estates, which serve primarily for rest, but are also prepared for a potential possibility of permanent accommodation, which encourages the emergence and spreading of amenity migration.

Mapping of second home real estates in Třeboňsko was performed on the basis of an analysis and mutual combination of contemporary data available from the Czech Statistical Office and the Czech Office for Surveying, Mapping and Cadastre. The total proportion of registered holiday homes in the researched territory is currently 23% of all the residential real estates. The number of holiday cottages and holiday homes being only 2044, their total proportion from the number of all real estates used for recreation purposes is only 26%. The proportion of family houses

used for recreation (which represent an absolute majority of all the holiday homes) is 74% from all second home real estates.

The results related to second homes obtained from the questionnaire survey do not show any significant indication that the use of second homes is a potential first stage of amenity migration. Only 13% percent of respondents intend to permanently move into their second homes. The obtained results about the possibility of transformation of second homes mostly correspond to the proportion of holiday cottages, their furnishings and distribution in the intravillan of the explored municipalities. Unsuitability of holiday cottages for transformation into permanent accommodation is reflected in their insufficient technical infrastructure, worse condition of the access roads or necessity of financially demanding construction modifications.

The results of the questionnaire survey thus may lead to a conclusion that no massive emergence of amenity migration transformations of second homes into permanent homes will occur in the near future. People still want to live in an environment with better job opportunities, richer offer of cultural activities and of necessary public services. Moreover, second home is a certain lifestyle, which they do not want to give up.

Second home and above all amenity migration in the region of Třeboňsko has a positive impact from the perspective of slowing down the outflow of inhabitants from the countryside and revitalisation of the existing housing stock that would otherwise be falling into disrepair. Both amenity migrants and second home users can serve as a some type of intermediaries for enlightenment of local inhabitants and they can potentially help them to obtain contacts in cities. They can inspire local inhabitants to obtain various financial resources for the region, especially in the form of subsidies or project financial supports. On the other hand, the negative impact of these persons on the existing inhabitants can be their different lifestyle, when their transferred customs can disrupt the traditional flow of life in the municipality.

The trend of further development of second homes will probably consist of gradual fading of differences perceived between a permanent and second home both with respect to its functions, equipment, performed activities or amount of time spent there.

10. SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ

LITERÁRNÍ ZDROJE

ALBRECHT, J. et al. (2003): Českobudějovicko – chráněná území ČR. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, EkoCentrum, Praha, 807 s., ISBN 80-86064-65-4.

BARTOŠ, M., KUŠOVÁ, D. (2005): Amenitní migrace obyvatel jako specifická forma globální migrace obyvatel a její vliv na kvalitu života. *Životné prostredie*, Vol. 39, No. 6: 315 – 318 s., ISSN 0044-4863.

BARTOŠ, M., KUŠOVÁ, D., TĚŠITEL, J. (2009): Amenitní migrace – specifická forma migrace obyvatel. *AUSPICIA*, Vysoká škola evropských a regionálních studií České Budějovice, Filozofický ústav AV ČR Praha, Vol. 6, No 2: 103 – 108 s., ISSN 1214-4967.

BARTOŠ, M., KUŠOVÁ, D., TĚŠITEL, J., NOVOTNÁ, M., KOPP, J., MACHÁČEK, J., MOSS, L. A. G., GLORIOSO, R. S. (2011): Amenitní migrace do venkovských oblastí České republiky. *Lesnická práce*, Kostelec nad Černými lesy, 196 s., ISBN 978-80-87154-49-6.

BĚLOHLAVOVÁ, J. (2002): Rozvoj cestovního ruchu na Strakonicku se zaměřením na druhé bydlení. [Diplomová práce]. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Praha, 106 s.

BIČÍK, I., VÁGNER, J., FIALOVÁ D. (2001): Druhé bydlení v Česku. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Praha, 166 s., ISBN 80-238-7002-5.

BIČÍK, I. (2001): Postavení, změny a perspektivy druhého bydlení v Česku. In: BIČÍK, I. et al. (eds.): Druhé bydlení v Česku. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Praha, 25 – 41 s., ISBN 80-238-7002-5.

DAVID, P., SOUKUP, V. (2008): Velká turistická encyklopedie – Jihočeský kraj. Knižní klub, Praha, 368 s., ISBN 978-80-242-2075-8.

- DEMEK, J. et al. (1987): Zeměpisný lexikon ČSR – Hory a nížiny. Academia, Praha, 584 s., ISBN 978-80-200-0315-7.
- DYKYJOVÁ, D. (2000): Třeboňsko – Příroda a člověk v krajině pětileté růže. Carpio, Třeboň, 111 s., ISBN 80-901945-8-3.
- FIALOVÁ, D. (2001): Druhé bydlení a jeho vztah k periferním oblastem. Geografie – Sborník ČGS, Vol. 106, No. 1: 36 – 47 s.
- FIALOVÁ, D. (2004): Okolnosti podmiňující vznik a vývoj druhého bydlení v Česku. In: VÁGNER, J., FIALOVÁ, D. et al. (eds.): Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Praha, 38 – 48 s., ISBN 80-86561-15-1.
- GLORIOSO, R. S. (1999): Amenity migration in the Šumava bioregion, Czech Republic: Implications for ecological integrity. In: GODDE, P. M., PRICE, M. F., ZIMMERMANN, F. M. (eds.): Tourism and development in mountain regions. CABI publishing, Wallingford, UK, 275 – 295 s., ISBN 0 85-199-391-5.
- HAIS, K., HODEK, B. (1992): Velký anglicko-český slovník. Academia, Praha, 755 s., ISBN 80-200-0065-8.
- HENDL, J. (2005): Kvalitativní výzkum – Základní metody a aplikace. Portál, Praha, 408 s., ISBN 80-7367-040-2.
- HESKOVÁ, M. et al. (2006): Cestovní ruch pro vyšší odborné školy a vysoké školy. Fortuna, Praha, 224 s., ISBN 80-7168-948-3.
- HULE, M. (2003): Rybníkářství na Třeboňsku – Historický průvodce. Carpio, Třeboň, 250 s., ISBN 80-86434-00-1.
- JEDLIČKOVÁ, T. (2010): Transformace druhého bydlení v zázemí Hradce Králové a Pardubic. [Diplomová práce]. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Praha, 136 s.
- JENÍK, J. et al. (1993): Biosférické rezervace v České republice. Empora, Praha, 160 s., ISBN 80-85779-31-5.

KADLECOVÁ, V. (2009): Geografické aspekty problematiky apartmánových rekreačních domů a bytů v Česku. [Diplomová práce]. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Praha, 92 s.

KADLECOVÁ, V., FIALOVÁ D. (2012): Timesharing a apartmánové byty. *Urbanismus a územní rozvoj*, Vol. 15. No. 1: 20 – 25 s., ISSN 1212-0855.

KOLÍSEK, M. (2012): Dopravní dostupnost ve vztahu k druhému bydlení v periferních oblastech. [Diplomová práce]. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Praha, 88 s.

KOPP, J., NOVOTNÁ, M. (2007): Metodické přístupy k vymezení potenciálu krajiny pro amenitní migraci. In: *Miscellanea geographica*. 13. Západočeská univerzita v Plzni, Plzeň, 175 – 181 s., ISBN 978-80-7043-657-5.

KOWALCZYK, A. S. (1994): Geograficzno-spoleczne problemy zjawiska „drugich domów“. *Universytet Warszawski*, Warszawa, 178 s., ISBN 83-857-85124.

KUBEŠ, J. (2004): Prvky územní struktury chataření a jejich typologie. In: VÁGNER, J., FIALOVÁ, D. et al. (eds.): *Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku*. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Praha, 184 – 200 s., ISBN 80-86561-15-1.

KUBEŠ, J. (2011): Chatové oblasti České republiky. *Geografický časopis*, Vol. 63, No. 1: 53 – 68 s., ISSN 0016-7163.

McINTYRE, N. (2008): Multiple dwelling and amenity migration: The best of both worlds? In: MOSS, L. A. G., GLORIOSO, R. S., KRAUSE, A. (eds.): *Understanding and managing Amenity-led migration in mountain regions*. Proceedings of the mountain culture at the Banff centre conference, May 15 – 19, 2008, Banff, Canada, 13 – 22 s., ISBN 978-1-894773-36-2.

MEJSNAROVÁ, J. et al. (2004): Druhé bydlení z pohledu územně plánovací praxe – návštěvnost chatových osad v zázemí Prahy. In: VÁGNER, J., FIALOVÁ, D. et al. (eds.): Regionální diferenciacie druhého bydlení v Česku. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Praha, 177 – 183 s., ISBN 80-86561-15-1.

MOSS, L. A. G. (1994): Beyond tourism: The amenity migrants. In: MANNERMA, M., INAYATULLAH, S., SLAUGHTER, R. (eds.): Coherence and chaos in our uncommon futures, visions, means, actions. Finland future research centre, Turku school of Economics and bussiness administration, Turku, Finland, 121 – 128 s., ISBN 95-1738-4300.

MOSS, L. A. G. (2006): The amenity migrants: seeking and sustaining mountains and their cultures. CABI publishing, Wallingford, UK, 336 s., ISBN 978-0-85199-084-2.

MOSS, L. A. G., GLORIOSO, R. S., KRAUSE, A. (2009): Understanding and managing Amenity-led migration in mountain regions. Proceedings of the mountain culture at the Banff centre conference, May 15 – 19, 2008, Banff, Canada, 377 s., ISBN 978-1-894773-36-2.

NOVOTNÁ, M. (2013): Formy podnikání amenitních migrantů na venkově. In: Trendy v podnikání (eds.). Západočeská univerzita v Plzni, Plzeň, 6 s., ISBN 978-80-261-0321-9.

PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J. (2002): Výkladový slovník cestovního ruchu. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha, 448 s., ISBN 80-239-0152-4.

QUITT, E. (1971): Klimatické oblasti Československa. Geografický ústav Československé akademie věd, Brno, 64 s.

ROCA, Z. (2013): Second home tourism in Europe – Lifestyle issues and policy responses. Ashgate, London, UK, 331 s., ISBN 978-1-4094-5071-9.

STOJANOV, R., KAVANOVÁ, K. (2009): Migrace obyvatel v kontextu environmentálních změn. Geografické rozhledy, Vol. 18, No. 5: 28 – 29 s., ISSN 1210-0034.

STOJANOV, R. (2008): The environmentally – induced migration in China. In: STOJANOV, R., NOVOSÁK, J. (eds.): Migration, development and environment: Migration processes from the perspective of environmental change and development approach at the beginning of the 21st century. Cambridge scholars publishing, Cambridge, UK, 117 – 173 s., ISBN 978-1-4438-0038-9.

ŠAFRÁNKOVÁ, T. (2008): Druhé bydlení na Svitavsku. [Diplomová práce]. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Praha, 95 s.

ŠULCOVÁ, P. (2010): Transformace druhého bydlení v CHKO Kokořínsko. [Diplomová práce]. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Praha, 116 s.

TIMOTHY, D. J. (2004): Recreational second homes in the United stated: Development issues and contemporary patterns. In: HALL, C. M., MÜLLER D. K. (eds.): Tourism, mobility and second homes. Between elite landscape and common ground. Channel view publications, Clevedon, UK, 133 – 148 s., ISBN 1-873150-80-6.

VÁGNER, J. (2001): Vývoj druhého bydlení v Česku. In: BIČÍK, I. et al. (eds.): Druhé bydlení v Česku. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Praha, 42 – 54 s., ISBN 80-238-7002-5.

VÁGNER, J., FIALOVÁ, D. et al. (2004): Regionální diferenciacie druhého bydlení v Česku. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Praha, 167 s., ISBN 80-86561-15-1.

VÁGNER, J. (2004): Druhé bydlení jako objekt geografického výzkumu. In: VÁGNER, J., FIALOVÁ, D. et al. (eds.): Regionální diferenciacie druhého bydlení v Česku. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Praha, 20 – 25 s., ISBN 80-86561-15-1.

VÁGNER, J. (2004): Druhé bydlení v zahraničí – možnosti srovnání. In: VÁGNER, J., FIALOVÁ, D. et al. (eds.): Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Praha, 26 – 37 s., ISBN 80-86561-15-1.

VÁGNER, J., PROCHÁZKA, P. (2004): Vývoj českého trampingu a budování trampských osad. In: VÁGNER, J., FIALOVÁ, D. et al. (eds.): Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Praha, 58 – 69 s., ISBN 80-86561-15-1.

VÁGNER, J., MÜLLER, D. K., FIALOVÁ, D. (2011): Second home tourism in light of the historical – Political and socio-geographical development of Czechia and Sweden. *Geografie*, Vol. 116, No. 2: 191 – 210 s., ISSN 1212-0014.

VOREL, J. (2004): Výstavba nových rekreačních objektů. In: VÁGNER, J., FIALOVÁ, D. et al. (eds.): Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Praha, 209 – 213 s., ISBN 80-86561-15-1.

VYSTOUPIL, J., KUNC, J., ŠAUER, M., TONEV P. (2010): Vývoj cestovního ruchu v ČR a jeho prostorové organizace v letech 1990 – 2009. *Urbanismus a územní rozvoj*, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Vol. 8, No. 5: 93 – 108 s., ISSN 1212-0855.

INTERNETOVÉ ZDROJE

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČR [online]. [cit. 14. 2. 2014]. Dostupné z: <<http://trebonsko.ochranaprirody.cz/charakteristika-oblasti/>>.

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČR [online]. [cit. 9. 2. 2014]. Dostupné z: <<http://trebonsko.ochranaprirody.cz/o-sprave-chko/>>.

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČR [online]. [cit. 1. 2. 2014]. Dostupné z: <<http://trebonsko.ochranaprirody.cz/sport-turistika-rekreace/>>.

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČR [online]. [cit. 27. 1. 2014].
Dostupné z: <<http://trebonsko.ochranaprirody.cz/zonace/>>.

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČR [online]. [cit. 28. 1. 2014].
Dostupné z: <<http://trebonsko.ochranaprirody.cz/maloplosna-zvlaste-chranena-uzemi/>>.

CITTADELLA [online]. [cit. 27. 2. 2014]. Dostupné z:
<http://www.cittadella.cz/europarc/index.php?p=mapa&site=CHKO_trebonsko_cz>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. [cit. 5. 2. 2014]. Dostupné z:
<[http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/vybrane_ukazatele_orp_trebon/\\$File/3114_1.pdf](http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/vybrane_ukazatele_orp_trebon/$File/3114_1.pdf)>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. [cit. 6. 2. 2014]. Dostupné z:
<[http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_obci_a_podnikatelska_sfera_orp_trebon/\\$File/3114_2.pdf](http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_obci_a_podnikatelska_sfera_orp_trebon/$File/3114_2.pdf)>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. [cit. 6. 2. 2014]. Dostupné z:
<http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/casova_rada_vybrane_ukazatele_za_so_orp_trebon>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. [cit. 26. 2. 2014]. Dostupné z:
<[http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/administrativni_mapa_spravniho_obvodu_trebon/\\$File/ORP3114.jpg](http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/administrativni_mapa_spravniho_obvodu_trebon/$File/ORP3114.jpg)>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. [cit. 22. 2. 2014]. Dostupné z:
<[http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/geograficka_mapa_spravniho_obvodu_orp_trebon/\\$File/3114_t%C5%99ebo%C5%88.jpg](http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/geograficka_mapa_spravniho_obvodu_orp_trebon/$File/3114_t%C5%99ebo%C5%88.jpg)>.

ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ [online]. [cit. 18. 3. 2014].
Dostupné z: <<http://vdp.cuzk.cz/vdp/ruian/stavebniobjekty/vyhledej>>.

ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ [online]. [cit. 18. 3. 2014].
Dostupné z: <http://www.cuzk.cz/Uvod/Produkty-a-sluzby/RUIAN/10-Verejny-dalkovy-pristup-informace/Verejny-dalkovy-pristup-informace/VDP_uzivatelska_dokumentace.aspx>.

DESTINACE TŘEBOŇSKO [online]. [cit. 21. 1. 2014]. Dostupné z: <<http://www.trebonsko.cz/cyklotrasy-mapy>>.

DESTINACE TŘEBOŇSKO [online]. [cit. 18. 1. 2014]. Dostupné z: <<http://www.trebonsko.cz/kategorie/pamatky/>>.

McGRANAHAN, D. (1999): Natural amenities drive rural population change. Measures of natural amenities. Department of agriculture, Agricultural economic report No. (AER 781), U. S., 32 s. [online]. [cit. 20. 01. 2014]. Dostupné z: <<http://www.ers.usda.gov/publications/aer-agricultural-economic-report/aer781.aspx>>.

MĚSTSKÉ SLATINNÉ LÁZNĚ TŘEBOŇ [online]. [cit. 21. 1. 2014]. Dostupné z: <<http://www.laznetrebon.cz/cz/leceni/slatina-prirodni-lecivy-zdroj-trebonskych-lazni>>.

MĚSTSKÝ ÚŘAD TŘEBOŇ [online]. [cit. 25. 1. 2014]. Dostupné z: <http://www.mesto-trebon.cz/uploads/RURU_textova_cast_2011_platna.pdf>.

MĚSTSKÝ ÚŘAD TŘEBOŇ [online]. [cit. 19. 1. 2014]. Dostupné z: <http://www.mesto-trebon.cz/uploads/_mestsky-urad/uzemni_planovani/ruru/TextovaCast.pdf>.

POKORNÝ, J. (2012): Chalupářů je víc než za socialismu. Rájem jsou střední Čechy. MAFRA, a. s., Praha. [online]. [cit. 20. 1. 2014]. Dostupné z: <http://bydleni.idnes.cz/chalupy-a-chaty-0gn-stavba.aspx?c=A120117_120844_stavba_web>.

RYBÁŘSTVÍ TŘEBOŇ [online]. [cit. 21. 1. 2014]. Dostupné z: <<http://www.trebon.rybarstvi.cz/rekreacni-rybareni-2010-sportovni-rybolov>>.

STRÁNKY PŘÁTEL ŽELEZNIC [online]. [cit. 17. 2. 2014]. Dostupné z: <<http://spz.logout.cz/novinky/novinky.php?poradi=1247>>.

DEMOGRAFICKÉ ZDROJE DAT

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD A MINISTERSTVO VNITRA ČR (2004): Statistický lexikon obcí ČR 1992. Podle správního rozdělení k 31. prosinci 1992 a výsledků sčítání lidu, domů a bytů k 3. březnu 1991. SEVT, ČSÚ, Praha, 895 s., ISBN 80-7049-096-9.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD A MINISTERSTVO VNITRA ČR (2008): Statistický lexikon obcí ČR 2008. Podle správního rozdělení k 1. lednu 2008 a výsledků sčítání lidu, domů a bytů k 1. březnu 2001. ČSÚ, Praha, 1351 s., ISBN 978-80-250-1719-7.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD A MINISTERSTVO VNITRA ČR (2013): Statistický lexikon obcí ČR 2013. Podle správního rozdělení k 1. lednu 2013 a výsledků sčítání lidu, domů a bytů k 26. březnu 2011. AMOS, ČSÚ, 899 s., ISBN 978-80-250-2394-5.

LEGISLATIVNÍ ZDROJE

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 94/47/ES ze dne 26. října 1994, o ochraně nabyvatelů ve vztahu k některým aspektům smluv o nabytí práva k dočasnému užívání nemovitostí.

Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

11. PŘÍLOHY

Seznam příloh:

Příloha č. 1: Dotazník pro výzkum druhého bydlení

Příloha č. 2: Neobydlené domy s byty podle důvodu neobydlenosti a podle druhu domu a počtu bytů SO ORP Třeboň (k r. 2011)

Příloha č. 3: Domovní fond (budovy s číslem popisným) SO ORP Třeboň k r. 2011 (SLDB 2011) s akcentem na rodinné domy využívané k rekreaci

Příloha č. 4: Administrativní mapa správního obvodu ORP Třeboň

Příloha č. 5: Geografická mapa správního obvodu ORP Třeboň

Příloha č. 6: Mapa CHKO Třeboňsko

Příloha č. 7: Fotografie objektů druhého bydlení

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

ÚDAJE O DRUHÉM BYDLENÍ

1) Lokalita - obec?

.....

2) Vlastník objektu?

- dotazovaný nebo rodinný příslušník
- obec
- soukromý majitel
- jiný

3) Vlastník pozemku?

- dotazovaný nebo rodinný příslušník
- obec
- soukromý majitel
- jiný

4) Způsob získání objektu?

- koupí
- dědictvím
- výstavbou svépomocí
- výstavbou na „klíč“
- pronajmutím
- jiným způsobem

5) Od kterého roku je objekt Vámi využíván?

6) Kolik roků již oblast Třeboňska navštěvujete?

7) Jaký je charakter Vašeho bydlení?

- rekreační domek
- rekreační chalupa
- rekreační chata
- jiný

8) Počet obytných místností?

9) Kolik rodin objekt využívá?

Kolik je to osob?

Z toho dětí do 15 let?

10) Po jakou dobu v roce je objekt využíván?

A)

- červen až srpen
- květen až září
- 6 až 9 měsíců
- více než 9 měsíců

B)

- méně jak jeden víkend měsíčně
- zhruba jeden víkend měsíčně
- zhruba dva víkendy měsíčně
- více jak dva víkendy měsíčně

11) Je využíván pozemek k pěstování ...? (z daných možností výběr více možných odpovědí)

- ovoce
- zeleniny
- kořeninových rostlin
- okrasných dřevin a květin
- jiné
- nevyužíván

12) Je využíván pozemek k chovu ...? (z daných možností výběr více možných odpovědí)

- drůbeže
- králíků
- včel
- jiné
- nevyužíván

13) Jaká je vzdálenost objektu od Vašeho trvalého bydliště?

- do 25 km
- 25 až 50 km
- 50 až 100 km
- nad 100 km

14) Jaký způsob dopravy sem převážně využíváte?

- automobil
- autobus
- vlak
- motocykl
- kolo
- jiný

**15) Trávíte v lokalitě volný čas uvedenou aktivitou?
(ohodnoťte: 1 - ano; 2 - příležitostně; 3 - ne)**

- činnosti spojené s údržbou a úpravou objektu
- zahrádkaření
- turistika
- cykloturistika
- sport a hry
- pobyt u vody a koupání
- pobyt a pohyb v lese
- rybolov
- pasivní odpočinek a klid
- setkání s rodinou a přáteli

16) Účastníte se různých akcí pořádaných v místě?

- ano, vždy
- ano, ale nepravidelně
- málokdy
- ne, nikdy

17) Jste zapojeni do spolkové nebo zájmové činnosti v místě?

- ano
- ne
- pokud ano, uveďte jak?

18) Jak se znáte s Vašimi sousedy?

- vůbec
- jen od vidění
- poměrně dobře
- dobře

19) Jak se Vám líbí nejbližší okolí objektu?

- velmi se mi líbí
- jsem s ním spokojen
- částečně spokojen
- připadá mi špatné
- velmi špatné
- na okolí mi nezáleží

20) Vyskytují se ve Vašem nejbližším okolí problémy, které se Vás přímo dotýkají, a považujete je za závažné?

.....

.....

.....

.....

21) Jaké zařízení ve Vašem nejbližším okolí nejvíce postrádáte?

(ohodnoťte klasifikací: 1 - nejméně postrádám až 5 - nejvíce postrádám)

- obchod
- restaurace
- kulturní zařízení
- zdravotní zařízení
- parkoviště
- koupaliště
- sportovní hřiště
- dětské hřiště
- jiné

22) Jaké jsou nutné podmínky trvalého bydlení s ohledem na „přiměřenou“ vybavenost obce?

(ohodnoťte klasifikací: 1 - nejméně nutná podmínka až 5 - nejvíce nutná podmínka)

- technická infrastruktura
- dopravní dostupnost
- pokrytí signálem mobilního operátora
- přístup na internet
- sociální vybavenost
- zdravotní vybavenost
- pracovní příležitost
- ostatní služby

23) Vyhovuje stávající objekt (stavebně - technické hledisko) Vaším požadavkům k trvalému bydlení?

- ano
- ne
- nedokážu posoudit

24) Jak hodláte stávající objekt využívat v budoucnu?

- trvalé bydlení
- rekreace
- pronajmutí
- prodej
- jiný účel
- nevím

25) Pokud nevyužijete stávajícího objektu k trvalému bydlení, uvažujete přesto do budoucna o svém trvalém přesídlení do oblasti Třeboňska?

- ano
- ne
- pokud ano, uvažuji o:
 - zakoupení objektu
 - výstavbě objektu
 - pronájmu objektu

26) Jaké důvody by Vás ovlivnily k rozhodnutí trvale přesídlit do oblasti Třeboňska? (ohodnoťte klasifikací: 1 - nejméně ovlivnilo až 5 - nejvíce ovlivnilo)

- příroda
- klid a pohoda
- historie území
- kulturní vyžití
- přátelé
- osobní vazba
- přesycenost městským prostředím
- dobré sociální prostředí
- jiný důvod

OSOBNÍ ÚDAJE A ÚDAJE O TRVALÉM BYDLIŠTI

27) Jste?

- muž
- žena

28) Jaký je Váš věk?

- do 19 let
- 20 - 29 let
- 30 - 39 let
- 40 - 49 let
- 50 - 59 let
- 60 - 69 let
- 70 a více let

29) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- základní
- střední s výučním listem
- střední s maturitní zkouškou
- vyšší odborné
- vysokoškolské

30) Jaké je Vaše zaměstnání - profese?

- zaměstnanec
- soukromý podnikatel, OSVČ
- studující
- na MD, v domácnosti
- v důchodu
- nezaměstnaný
- jiné

31) Jaké je místo Vašeho trvalého bydliště?

kraj:

město/obec:

32) Jaký je charakter Vašeho bydlení?

- byt v osobním vlastnictví
- byt v družstevním vlastnictví
- byt pronajatý
- rodinný dům/vila vlastní
- rodinný dům/vila pronajatý
- jiný

33) Jak hodnotíte Vaše bytové poměry?

- výborné
- vyhovující
- špatné
- nevhovující

34) Jak se Vám líbí okolí Vašeho trvalého bydliště?

- velmi se mi líbí
- spokojen
- částečně spokojen
- připadá mi špatné
- velmi špatné
- na okolí mi nezáleží

Příloha č. 2: Neobydlené domy s byty podle důvodu neobydlenosti a podle druhu domu a počtu bytů SO ORP Třeboň (k r. 2011)

Druh domu, počet bytů	Neobydlené domy celkem	z toho důvod neobydlenosti						
		změna uživatele	slouží k rekreaci	přestavba domu	dosud neobydlen po kolaudaci	požálostní nebo soudní řízení	nezpůsobilý k bydlení	jiný důvod
Neobydlené domy celkem	2 166	24	1 513	98	17	11	53	412
v tom podle počtu bytů:								
1	2 067	22	1 473	90	13	11	49	375
2	67	2	33	4	4	-	1	20
3	22	-	7	3	-	-	3	9
4	4	-	-	-	-	-	-	4
5 a více	6	-	-	1	-	-	-	4
rodinné domy	2 111	23	1 513	95	17	11	50	368
v tom podle počtu bytů:								
1	2 029	21	1 473	89	13	11	46	345
2	65	2	33	4	4	-	1	18
3	17	-	7	2	-	-	3	5
bytové domy	17	-	-	2	-	-	-	14
v tom podle počtu bytů:								
1	-	-	-	-	-	-	-	-
2	2	-	-	-	-	-	-	2
3	5	-	-	1	-	-	-	4
4	4	-	-	-	-	-	-	4
5 a více	6	-	-	1	-	-	-	4
ostatní budovy	38	1	-	1	-	-	3	30
v tom podle počtu bytů:								
1	38	1	-	1	-	-	3	30
2	-	-	-	-	-	-	-	-
3 a více	-	-	-	-	-	-	-	-

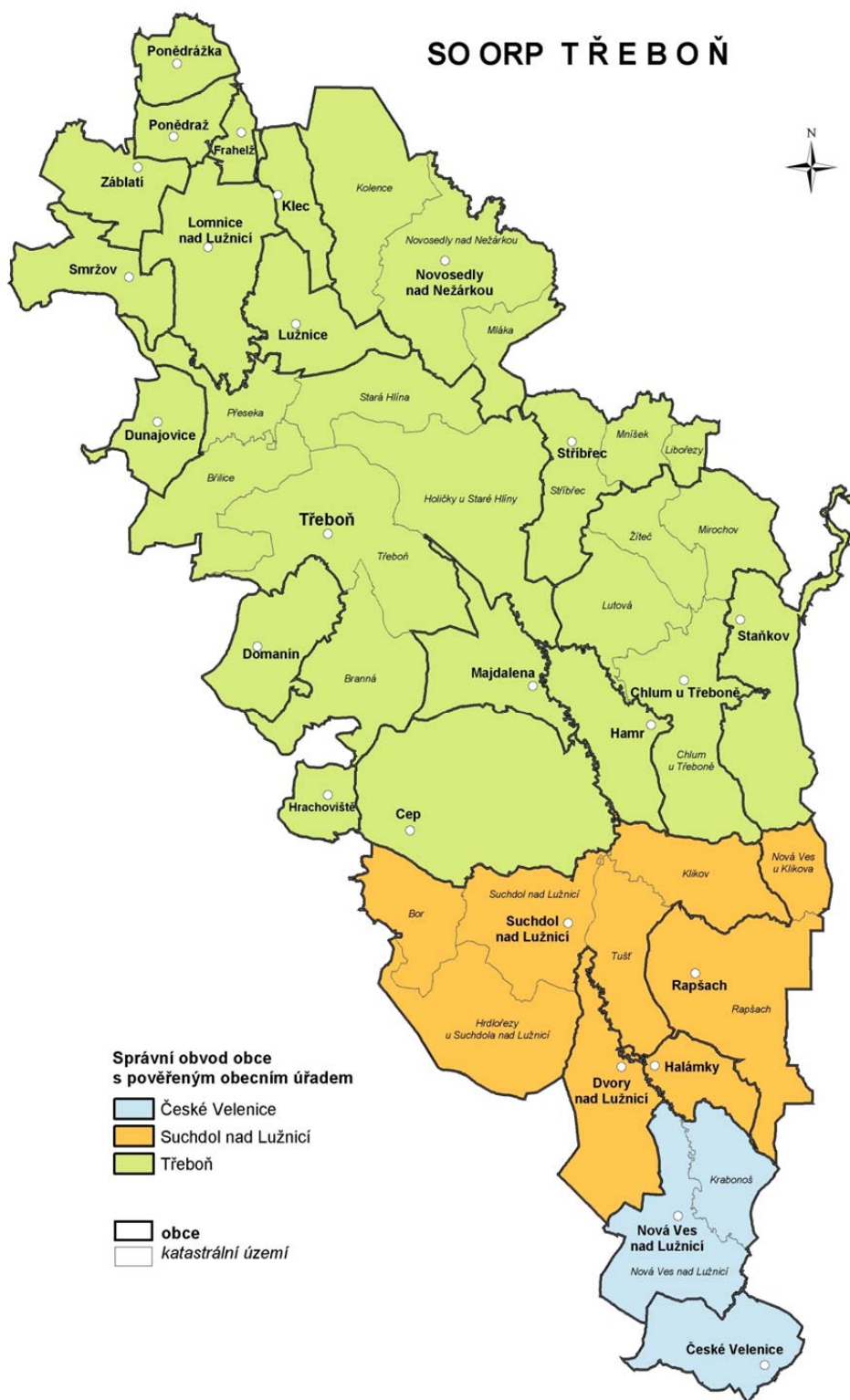
Zdroj: ČSÚ [online], 2014

Příloha č. 3: Domovní fond (budovy s číslem popisným) SO ORP Třeboň k r. 2011 (SLDB 2011) s akcentem na rodinné domy využívané k rekreaci

Název obce	Domy celkem	Rodinné domy	Bytové domy	Neobydlené domy s byty celkem	Neobydlené rodinné domy	Neobydlené bytové domy	Neobydlené rodinné domy: využívané k rekreaci
Cep	93	91	1	38	37	0	30
České Velenice	526	386	116	48	43	2	14
Domanín	124	114	9	28	27	1	18
Dunajovice	90	85	3	34	33	0	26
Dvory nad Lužnicí	154	150	3	49	48	0	26
Frahelž	80	78	0	30	29	0	23
Halámky	93	91	1	27	26	0	17
Hamr	154	145	7	46	45	0	39
Hřachoviště	53	53	0	21	21	0	20
Chlum u Třeboně	729	673	50	261	258	2	211
Klec	91	90	0	35	35	0	30
Lomnice nad Lužnicí	618	579	31	123	116	3	78
Lužnice	175	171	1	45	44	0	24
Majdalena	170	158	9	54	53	0	41
Nová Ves nad Lužnicí	144	142	1	33	32	0	21
Novosedly nad Nežárkou	368	356	4	171	168	0	118
Ponědraž	62	59	2	26	26	0	23
Ponědrážka	66	63	1	34	33	0	30
Rapšach	234	218	10	96	96	0	77
Smržov	76	76	0	36	36	0	22
Staňkov	140	138	0	66	65	0	61
Stříbřec	318	315	1	152	152	0	121
Suchdol nad Lužnicí	1237	1174	56	328	325	0	237
Třeboň	1941	1672	222	357	335	9	185
Záblatí	56	56	0	28	28	0	21

Zdroj: ČSÚ 2014, vlastní zpracování

Příloha č. 4: Administrativní mapa správního obvodu ORP Třeboň

Zdroj: ČSÚ [online], 2014

Správní obvod Třeboň obecně-geografická mapa

Druhy silnic

- ostatní silnice
- dálnice
- rychlostní komunikace
- silnice (1. třída)
- silnice (2. třída)
- silnice (3. třída)

- Železniční stanice
- Železniční trať
- Významný vodní tok

- Lesy
- Vodní plochy
- Bažiny a rašelinště
- Významný výškový bod
- Hraniční přechod

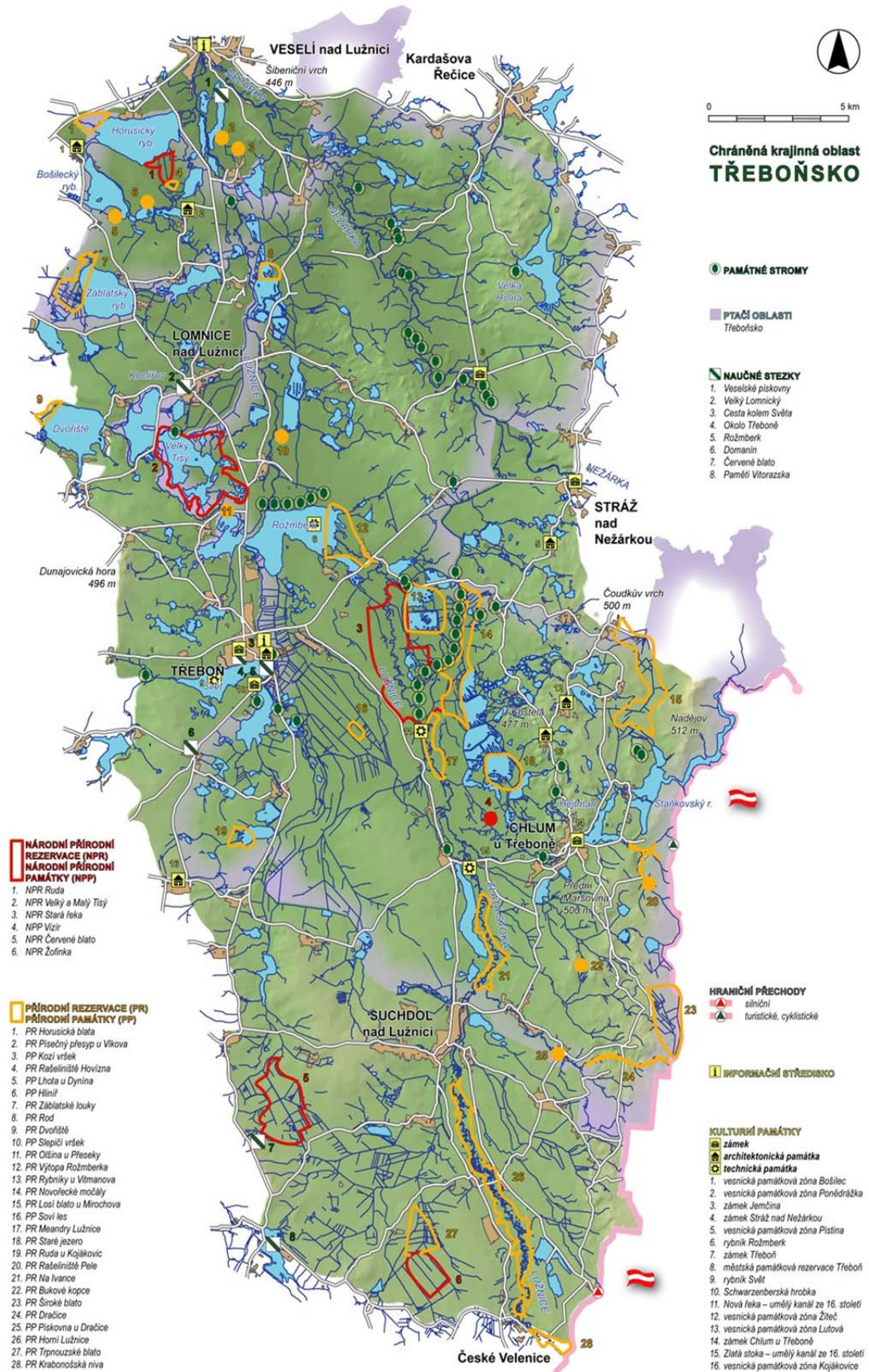
Počet obyvatel obce

- do 499
- 500 - 999
- 1 000 - 1 999
- 2 000 - 4 999
- 5 000 - 9 999
- 10 000 - 19 999
- 20 000 - 49 999
- 50 000 a více

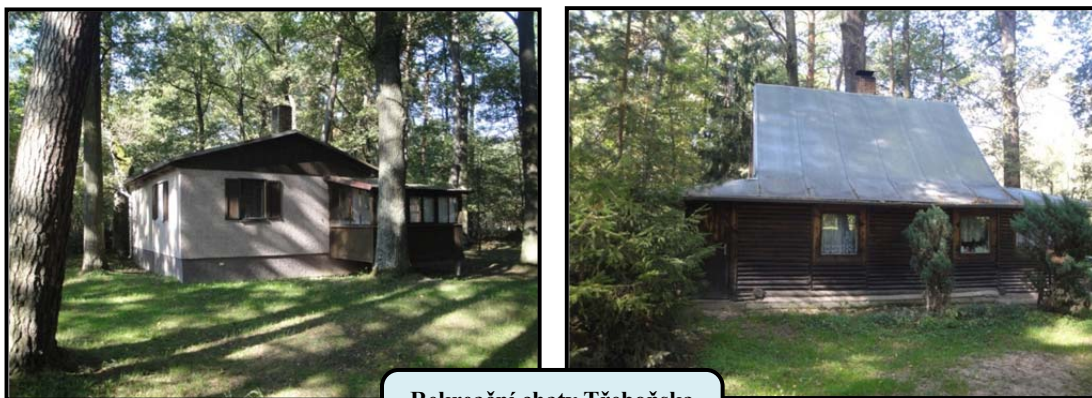
Zdroj: ČSÚ [online], 2014

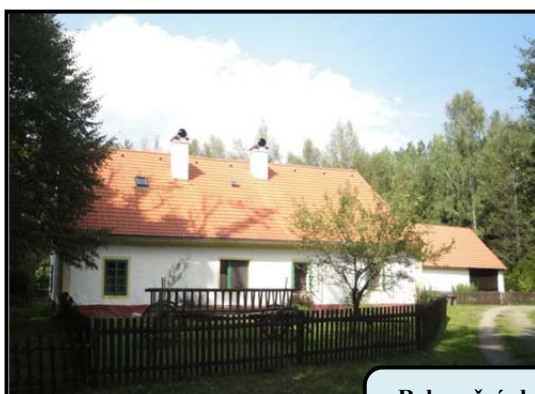
Priloha č. 6: Mapa CHKO Třeboňsko

Zdroj: CITTADELLA [online], 2014

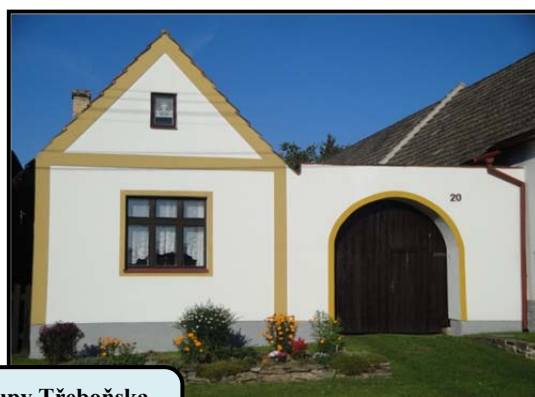
Příloha č. 7: Fotografie objektů druhého bydlení

Rekreační chalupy Třeboňska

Zdroj: vlastní fotografie

Rekreační chalupy Třeboňska

Zdroj: vlastní fotografie

